

KOMMUNESTYRETS VEDTAK 13.12.2018
SAK 18/83

ÅRSBUDSJETT 2019 ØKONOMIPLAN 2019 – 2022

FARSUND KOMMUNE

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.	Rådmannens oppsummering	4
2.	Kommunestyrets vedtak	6
3.	Innledning - formelle forhold	16
4.	Kommunens plansystem	17
5.	Farsund kommune som samfunnsutvikler	18
	Befolkningsutviklingen	18
	Næringsutviklingen	20
	Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel 2018-30	21
6.	Handlingsprogram fordelt etter tjenesteområder	26
	Administrasjon og støttetjenester	27
	Oppvekst og kultur	31
	Helse og omsorg	48
	Teknisk utvalg	59
	Havn	70
7.	Farsund kommune som arbeidsgiver	74
8.	Farsund kommune - status økonomisk utvikling	76
	Netto driftsresultat	76
	Lånegjeld	77
	Disposisjonsfond	78
	Likviditet	79
	Ubundne fond investering	80
9.	Økonomiske driftsrammer 2019 – 2022	81
	Nasjonalbudsjettet og utsikter for norsk økonomi.	81
	Driftsinntekter for Farsund kommune	82
	Eiendomsskatt	85
	Driftsutgifter for Farsund kommune	87
10.	Investeringsbudsjettet	91
11.	Kommentarer til investeringsbudsjettet	93
12.	Budsjettrammer – enheter og sektorer	103
	a) Formannskap	103
	b) Oppvekst og kultur	104
	c) Helse og omsorg	106
	d) Teknisk utvalg	108
13.	Vedlegg – skjema	110

a) Vedlegg 1: Budsjettskjema 1A - Til fordeling drift.....	110
b) Vedlegg 2: Budsjettskjema 1 B - fordelte nettorammer driftsregnskapet.....	111
c) Vedlegg 3: Budsjettskjema 2A – Investeringsbudsjettet.....	112
d) Vedlegg 4: Budsjettskjema 2B - Investeringsbudsjettet og økonomiplan 2019-2022	113
e) Vedlegg 5: Økonomisk oversikt – Drift.....	114
f) Vedlegg 6: Økonomisk oversikt investering 2019	115
g) Vedlegg 7: Investeringer 2019-2022 – i detalj.....	116

Følgende kapitler er oppdatert i dokumentet etter kommunestyrets vedtak:

Kapittel 2: Kommunestyrets vedtak

Kapittel 11: Kommentarer til investeringsbudsjettet – kun tabell på sider 93-94

Kapittel 13: Alle skjemaer

1. RÅDMANNENS OPPSUMMERING

Rådmannen legger med dette fram forslag til budsjett for 2019 og økonomiplan 2019 – 2022.

Folketallet har gått litt ned i 2018. Ved årets begynnelse bodde det 9.726 personer i kommunen, ved utgangen av 2. kvartal hadde dette gått ned til 9.713. Det er hittil i år født 48 personer i kommunen, mens antall døde er 53. Det har flyttet 112 personer har flyttet til kommunen, mens 120 har flyttet fra kommunen. Vi må være oppmerksom på folketallsutviklingen og konsekvensene det kan medføre, både for utviklingen i kommunens utgifter og inntekter.

De siste årene har kommune hatt en stabilt god økonomi, med overskudd i drift og betydelige avsetninger til disposisjonsfond. Ved utgangen av 2017 var disposisjonsfondet på 80 mill. kroner. På mange måter kan det nå se ut som om det økonomiske godværet er over for denne omgang. Strammere økonomiske rammer fra staten, økende pensjonsutgifter, press på enkelte av tjenestene innen pleie og omsorg og høyere renter har gjort det krevende å få til et budsjett for 2019 i balanse.

Utgangspunktet for budsjett 2019 er revidert budsjett for 2018. Etter at sektorene har meldt inn sine endringer i rammebehov, viser det seg at utgiftene er ca. 15 mill. høyere enn inntektene. For å få til et budsjett som er både realistisk og i balanse har rådmannen derfor funnet det nødvendig å redusere sektorens driftsutgifter, øke eiendomsskatten samt bruke midler fra disposisjonsfondet.

Sektorenes utgifter er foreslått redusert med til sammen 5,5 mill. slik: Formannskapet 0,5 mill., oppvekst og kultur 2,0 mill., helse og omsorg 2,5 mill. og teknisk sektor 0,5 mill.

Endring i eiendomsskatteloven og omtaksering av alle eiendommer i kommunen i 2018 medfører endringer i inntektene fra eiendomsskatt. Dersom en viderefører dagens satser, som er 2,25 promille på bolig og fritidseiendommer og 7 promille på næring verker og bruk, vil kommunens samlede inntekter fra eiendomsskatt øke fra 32,3 mill. kr i 2018 til 39 mill. i 2019.

For å få budsjettet i balanse har rådmannen funnet det nødvendig å foreslå at skattesatsen for bolig og fritidseiendommer økes til 2,75 promille. Denne økningen vil gi ca. 4,5 mill. i ekstra inntekter. Til sammen er det for 2019 budsjettet med 43,8 mill. i inntekter fra eiendomsskatt, en økning på ca. 11 mil i forhold til 2018 budsjettet.

Etter at effekten av tiltak i sektorene og endringen i eiendomsskatt er lagt inn, mangler en ca. 5 mill. på å få budsjettet i balanse. Rådmannen legger derfor fram et forslag til budsjett med negativt netto driftsresultat for 2019 på 5 mill. kroner. Dette foreslås dekket inn ved bruk av disposisjonsfond. Det er ikke budsjettet med bruk av disposisjonsfond videre i økonomiplanperioden. Det vil derimot være nødvendig at det gjennomføres effektiviseringstiltak på 9,2 mill. i 2020, 13,6 mill. i 2021 og ca. 15,7 mill. i 2022.

I forslaget ligger det inne investeringer for til sammen ca. 130 mill. i 2019. De største enkeltinvesteringene er:

- Listaheimen 55 mill.
- Farsund barneskole 15 mill.

Utviklingen lånerenter og kommunens lånegjeld kan også gi grunn til bekymring. Kommunens samlede lån ved utgangen av 2019 utgjør over 900 mill. kroner. Omtrent 65% av dette er lån til flytende rente. I budsjettet er det benyttet oppdaterte renteprogner, men det er klart at kommunen er sårbar for ekstra økninger i rentenivået.

Kommuneplanens samfunnsdel for 2018 -2030 ble vedtatt av kommunestyret 08.03.18 med følgende hovedsatsingsområder:

- **Levekår – Det gode liv i Farsund**
- **Næringskommunen – Fristende og nyskapende**

Innenfor det som er økonomisk mulig å få til har rådmannen forsøkt å la dette være styrende for arbeidet med arbeidet med budsjett og økonomiplanen.

Som nevnt innledningsvis ser det økonomiske godværet ut til å være over, og en må derfor innrette seg deretter. For å kunne møte de utfordringene kommunen står overfor er det helt avgjørende å fortsatt ha et godt samarbeid mellom politikere, kommunens ledelse, ansatte og tillitsvalgte. Sammen må vi søke etter de gode og effektive løsningene som kan gi oss en god og utviklingsorientert kommune også i framtida. Det betyr også at vi må utnytte mulighetene som ny teknologi og økt grad av digitalisering gir. Ved å bruke av disposisjonsfondet «kjøper vi oss litt tid» til å gjennomføre nødvendige endringer, men det betyr ikke at vi har god tid – omstillingsarbeidet må komme i gang tidlig i 2019.

(Foto: Olav Hoel, Lister24)

Farsund 15.11.18

Ståle Manneråk Kongsvik

Rådmann

2. KOMMUNESTYRETS VEDTAK

1. Farsund kommunestyre vedtar iht. kommunelovens § 45, budsjett for år 2019 med nettorammer for hver budsjettenhet, og driftsbudsjettammer for økonomiplanperioden 2019 – 2022, slik:

Budsjettskjema 1 B - fordelte nettorammer driftsregnskapet - med økonomiplan

Enhet /område	Regnskap 2017	Opprinnelig årsbudsjett 2018	Vedtatt årsbudsjett 2019	Økonomi-plan 2020	Økonomi-plan 2021	Økonomi-plan 2022
10 Politisk virksomhet	3 570	4 425	4 656	4 256	4 656	4 256
12 Næring, turisme og friluft	2 931	3 080	3 080	3 080	3 080	3 080
13 Tilskudd kirke og trossamfunn	7 151	7 280	7 984	7 484	7 484	7 484
14 Personal og organisasjon	7 438	8 606	8 721	8 621	8 621	8 621
15 Administrativ ledelse	5 517	5 700	5 705	5 705	5 705	5 705
17 Fellestjenester	19 192	19 760	19 540	19 540	19 540	19 540
18 Økonomikontor	7 442	7 506	7 240	7 240	7 240	7 240
47 Havnevesen	-3 197	-1 000	0	0	0	0
1 Formannskap	50 044	55 357	56 926	55 926	56 326	55 926
20 Oppvekst Felles	8 323	9 362	10 090	10 040	10 040	10 040
21 Barnehager	73 363	74 287	78 874	78 874	78 874	78 874
22 Farsund ungdomsskole	15 423	16 440	17 331	17 331	17 331	17 331
23 Borhaug skole	10 993	12 592	12 728	12 728	12 728	12 728
24 Vanse skole	24 894	24 954	25 093	25 093	25 093	25 093
25 Lista ungdomsskole	22 482	21 177	21 829	21 829	21 829	21 829
26 Farsund barneskole	27 792	27 342	28 071	28 071	28 071	28 071
27 Voksenopplæringen	7 710	4 041	6 210	5 278	4 464	3 901
28 Kultur og idrett	12 568	12 940	13 171	13 021	13 021	13 021
29 PPT Lister	3 450	3 443	3 539	3 539	3 539	3 539
2 Oppvekst og kultur	206 998	206 578	216 936	215 804	214 990	214 427
30 Helse felles	15 494	16 263	9 914	9 914	9 914	9 914
31 NAV-kommune	31 451	33 165	26 766	24 257	22 067	20 553
32 Psykisk helse, barne- og ungdomstj.	19 652	20 053	18 941	18 941	18 941	18 941
33 FOS institusjon og heldøgns boliger	29 064	27 995	48 491	48 491	48 491	48 491
34 Listaheimen	33 101	30 118	35 316	35 316	35 316	35 316
35 Hjemmetjenester sone Vanse	23 201	22 613	25 011	25 011	25 011	25 011
36 Hjemmetjenester sone Farsund	21 196	21 452	24 364	24 364	24 364	24 364
37 Forebygging og koordinering			24 215	24 215	24 215	24 215
38 Funksjonshemmede - sone Vanse	18 384	18 915	23 647	23 647	23 647	23 647
39 Funksjonshemmede - sone Farsund	18 442	18 456	15 880	15 880	15 880	15 880
62 Lister Bamevern	15 588	15 732	15 394	15 394	15 394	15 394
66 Hjemmetjenester Farsund - Livdekrona	34 903	34 113	0	0	0	0
3 Helse og omsorg	260 475	258 875	267 939	265 430	263 240	261 726
41 Teknisk drift	11 744	5 058	4 913	4 913	4 913	4 913
42 Teknisk forvaltning	8 801	9 890	9 805	9 805	9 805	9 805
43 Bygg og Eiendom	32 162	32 107	29 166	29 166	29 166	29 166
45 Landbruk	2 940	3 116	3 296	3 296	3 296	3 296
4 Teknisk utvalg	55 647	50 171	47 180	47 180	47 180	47 180
80 Sentralt plasserte budsjettposter	-18 317	-9 816	-78	-1 078	-3 078	-3 078
87 Avskrivninger og motpost VAR	-11 218	-7 220	-8 600	-8 600	-8 600	-8 600
5 Sentralt plasserte budsjettposter	-29 535	-17 036	-8 678	-9 678	-11 678	-11 678
Kostnadsreduksjon og effektivisering i økonomiplanperioden:				-12 362	-16 757	-18 882
Sum fordelt til drift	543 629	553 945	580 303	562 300	553 300	548 700

*) Forslag til vedtak endret som følge av kommunestyrets vedtak 18/69 den 15.11.2018 i sak om interkommunalt samarbeid om realisering av Anne-Cath. Vestly museum.

Til fordeling drift

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Oppr. budsjett 2018	Vedtatt årsbudsjett 2019	Øk.plan 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER						
Skatt på inntekt og formue	-236 747	-252 200	-244 000	-243 900	-244 000	-244 400
Ordinært rammetilskudd	-276 013	-274 920	-296 110	-298 400	-302 000	-304 200
Skatt på eiendom	-29 703	-31 900	-39 000	-39 000	-39 000	-39 000
Andre direkte eller indirekte skatter		0				
Andre generelle statstilskudd	-41 620	-33 950	-24 300	-18 000	-12 500	-8 700
Sum frie disponible inntekter	-584 083	-592 970	-603 410	-599 300	-597 500	-596 300
FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER						
Renteinntekter og utbytte	-16 771	-14 500	-15 660	-16 200	-16 600	-15 900
Gevinst finansielle instrumenter	-1	0	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	23 731	17 300	20 770	24 200	28 800	29 500
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	27 806	28 400	29 900	31 000	32 000	34 000
Netto finansinntekter/-utgifter	34 764	31 200	35 010	39 000	44 200	47 600
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER						
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	35 242	13 020	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	23	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-31 630	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-4 550	-5 195	-11 903	-2 000	0	0
Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	-915	7 825	-11 903	-2 000	0	0
FORDELING						
Overført til investeringsbudsjettet	0	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	-550 234	-553 945	-580 303	-562 300	-553 300	-548 700
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	543 629	553 945	580 303	562 300	553 300	548 700
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	-6 605	0	0	0	0	0

*) Forslag til vedtak endret som følge av kommunestyrets vedtak 18/69 – 15.11.2018.

2. Investeringsbudsjettet for 2019 og i økonomiplanperioden 2019 – 2022, vedtas rammemessig slik:

Budsjettskjema 2B - Investeringsbudsjettet og økonomiplan 2019-2022

Tall i 1000 kroner	Årsbudsjett vedtatt 2019	Økonomiplan forslag 2020	Økonomiplan forslag 2021	Økonomiplan forslag 2022
TIL INVESTERING I ANLEGGSMIDLER	134 370	80 110	200 850	49 300
Fordelt slik:				
Rådmannen - investeringer	6 500	1 060	1 200	1 250
Havnevesenet - investeringer	7 000		300	10 000
Oppvekst og kultur - investeringer	1 600	1 050	1 050	2 550
Helse og omsorg - investeringer	2 800	500	400	200
Teknisk enhet 41 og 45 og landbruk investeringer	27 020	25 550	23 100	23 700
Bygg og eiendom - enhet 43 - investeringer	89 450	51 950	174 800	11 600
Sum investeringer i anleggsmidler/andeler	134 370	80 110	200 850	49 300

Detaljer omkring hvert enkelt investeringsprosjekt framkommer i vedlegg.

Budsjettskjema 2A - Investeringsbudsjettet

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Vedtatt budsjett 2019	Øk.plan 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022
INVESTERINGSBEHOV						
Investeringer i anleggsmidler	99 571	186 020	134 370	80 110	200 850	49 300
Utlån og forskutteringer	11 911	0	37 300	10 000	-17 300	10 000
Kjøp av aksjer og andeler	27 708	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Avdrag på lån	3 407	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års underdekning	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	3 337	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	145 935	188 020	173 670	92 110	185 550	61 300
FINANSIERT SLIK:						
Bruk av lånemidler	-58 031	-123 790	-65 330	-77 840	-154 000	-53 650
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-3 164	-6 000	-34 300	0	0	0
Tilskudd til investeringer	-3 778	-3 900	-52 720	-520	0	-2 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-11 538	-29 330	-21 320	-13 750	-31 550	-5 650
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-16 190	0	0	0	0	0
Andre inntekter	-1 676	0	0	0	0	0
Sum eksternt finansiering	-94 377	-163 020	-173 670	-92 110	-185 550	-61 300
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-51 558	-25 000	0	0	0	0
Sum finansiering	-145 935	-188 020	-173 670	-92 110	-185 550	-61 300
Udekket / Udisponert	0	0	0	0	0	0

*) Forslag til vedtak endret som følge av kommunestyrets vedtak 18/69 – 15.11.2018. Kjøp av aksjer er redusert med 5 mill. i forslag til økonomiplan for 2021

3. Låneopptak:

- a. Kommunestyret vedtar å oppta lån med inntil kr 45 000 000 til dekning av utgifter på investeringsbudsjettet. Nedbetalingstiden settes til reglene for minimumsavdrag jf. reglene i kommuneloven med tilhørende forskrifter.
- b. Farsund kommunestyre vedtar et innlån fra Husbanken på kr 10 000 000 for videre utlån gjennom startlånsordningen for 2019.

4. Forskuddsskatt innkreves etter maksimalgrensene.

5. Marginavsetningen settes til 12 %.

6. Vedtak om eiendomsskatt for 2019:

- a) I medhold av eiendomsskatteloven §§2 og 3 skal det for skatteåret 2019 skrives ut eiendomsskatt på faste eiendommer i hele kommunen. (Jfr. K.st. vedtak 18/7)
- b) Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4).
- c) Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med én syvendedel i 2019 (overgangsregel til §§ 3 og 4 første ledd første pkt).
- d) Den generelle eiendomsskattesatsen settes til 7 promille (esktl. § 13).
- e) Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget settes til 7 promille.
- f) Satsene differensieres ved at den sats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 2,25, promille (esktl. § 12 a).
- g) Etter Eiendomsskatteloven § 7a, fritas "Eigedom åt stiftingar eller institusjonar som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten, og etter § 7 b, fritas "Bygning som har historisk verdi» iht kommunestyrevedtak 06/63 (" Bygning fredet av Fylkeskonservatoren).

7. Kommunale husleier som det ikke har egne bestemmelser for leieregulering, økes med 3,0 %

8. Kommunale avgifter:

De kommunale avgiftene vedtas som følger med den forutsetning at vann, avløp og renovasjonsutgifter skal dekke kommunens faktiske drifts- og kapitalutgifter, dvs. etter selvkostprinsippet, slik:

- a) Abonnementsgebyr for vann fastsettes til kr 2000,00 inkl. mva (opp fra kr 1906,50 inkl. mva). Forbruksgebyr for vann fastsettes til kr 9,80 inkl. mva (opp fra kr 9,38 inkl. mva).
- b) Abonnements- og forbruksgebyr for avløp holdes uendret.
- c) Tilknytningsgebyr for vann og avløp holdes uendret.
- d) Tilleggsgebyr innen vann holdes uendret og er følgende for tjenestene:

	Priser pr. år ekskl. mva. 2019
Gebyr purring vannmåleravlesning	200 kr/stk
Gebyr stipulering av vannforbruk	500 kr/stk
Gebyr vannmåleravlesing (helsemessige årsaker)	0 kr/stk
Gebyr vannmåleravlesning	500 kr/stk
Ny vannmåler pga. feil på vannmåler	0 kr/stk
Ny vannmåler pga. feil fra abonnent (frostsprenget etc.)	800 kr/stk
Plombering vann	500 kr/stk

- e) Gebyrregulativ – husholdningsrenovasjongebyrets økning relaterer seg i sin helhet til økningen fra renovasjonsselskapet RFL som følger:

Gebyr (betales av alle):	Priser pr. år ekskl. mva 2019
<i>Grunngebyr</i> (kommunens selvkost kr 122 inngår i dette beløpet)	Kr 472 (opp fra kr 437)
<i>Avfallsgebyr</i> , standard abonnement (*)	Kr 2405 (opp fra kr 2269)
Rabatter	
Samarbeidsrabatt (16 % av <i>Avfallsgebyret</i>)	Kr 363(uendret)
Rabatt for godkjent hjemmekompostering (**)	Kr400(uendret)
Tilleggstjenester til enkelthusstander	
Servicegebyr 1 (fra 5m tom 15 m henteavstand)	kr330(opp fra kr 300)
Servicegebyr 2 (fra 15m tom 30 m henteavstand)	kr660(opp fra kr 600)
Servicegebyr 3 (fra 30m tom 50 m henteavstand)	kr990(opp fra kr 900)
Stor beholder, restavfall til bleiebarn	kr 0(uendret)
Stor beholder, restavfall, helsemessige årsaker	Kr0(uendret)
Stor beholder, restavfall (240 l), tilleggspris (***)	kr1200(uendret)

Andre tilleggstjenester prises etter avtale med RFL.

Nedgravde avfallsløsninger bygget i privat regi gir grunnlag for samarbeidsrabatt.

Der RFL har bekostet slikt anlegg gis ikke samarbeidsrabatt.

- (*) Standard abonnement består av 140 l restavfall, 140 l matavfall, 240 l papir samt plast i sekk. RFL anskaffer og eier avfallsbeholderne.
- (**) Rabatt for hjemmekompostering kan ikke kombineres med samarbeidsrabatt. Dette først og fremst av hygienemessige årsaker (men også av kontrollårsaker) da hjemmekompost ikke kan deles med andre enn innad i egen husholdning. Dette grunnet smittevern.
- (***) Prisen gjelder for økning fra 140 l restavfall til 240 l.

- f) Gebyrregulativ – hytterrenovasjon: Hytterrenovasjongebyrets økning relaterer seg i sin helhet til økningen fra renovasjonsselskapet RFL som følger:

	Priser pr. år ekskl. mva.
<i>Grunngebyr</i> (kommunens selvkost kr 122 inngår i dette beløpet)	kr472(opp fra kr 437)
<i>Avfallsgebyr</i> , containerbasert bringeordning	kr1170(opp fra kr 1071)
<i>Avfallsgebyr</i> , beholderbasert henteordning fritid, med sortering	Kr 1450 (Ny)

Tilbud/prøveordning med 140 l restavfall, 140 l matavfall og 140 l papir med innsamling fra 1. mars til og med 31. oktober. Det gis ikke samarbeidsrabatt eller rabatt for hjemmekompostering. Beholdere må stå inntil kjørbær vei for stor bil jamfør kommunale retningslinjer. Hyttenaboer kan gå sammen om større beholdere. Det gis tilgang til hyttecontainer fra 1. november til 1. mars.

- g) Slamrenovasjonsavgiften for husholdninger (inntil 4 m³) økes tilsvarende økninger fra RFL og fastsettes til kr 1291,- pr abonnement pr år ekskl. mva. Kr 2582,- pr tømning hvert annet år eks mva. Tillegg for større anlegg enn 4m³ kr 160 pr m³ pr år eks mva.

Bomtut faktureres med kr 1250,- ekskl. mva (Pris fra RFL) + kommunens administrasjonsutgifter kr 122,- eks mva. Totalt kr 1372,- eks mva.

- h) Frivillig tilbud fra kommunen inntil evt. ny slamforskrift som omfatter tvungen tømning av slamavskiller og tette tanker fra fritidsboliger mv er vedtatt og iverksatt tilbys etter følgende satser:

- Slamrenovasjonsavgift for fritidsbolig (inntil 4m³) fastsettes til kr 1015,- pr abonnement pr år ekskl.mva. (Pris fra RFL kr 893,- + administrasjonsgebyr kr 122,-). Kr 4060,- pr tømning hvert 4. år ekskl. mva.
- Fast tømning av tett tank fastsettes til samme takst som slamavskiller pr m³ pr. tømning med et tillegg på 28% for transport og behandling av rejektivann i samsvar med pris fra RFL (kr 3572,- + 28%) kr 4572,- eks mva + administrasjonsgebyr kr 122,- eks mva pr tømning hvert år for inntil 4m³ tank. Totalt kr 4494,- eks mva pr år.

Følgende priser er for tømning av slamavskiller og tett tank utenom det som er inkludert i slamavgiften:

- Ekstra tømning inntil 6m³ kr 2 500,- eks mva (Pris RFL) + administrasjonsgebyr kr 122,- eks mva. Totalt kr 2622,- eks mva. (*)
- Tillegg ekstra tømning pr. m³ ut over 6 m³ kr 200,- (Pris RFL)
- Prekær tømning (pr utrykning) kr 3 500,- eks mva (Pris RFL) + administrasjonsgebyr kr 122,- eks mva. Totalt kr 3622,- eks mva.
- Prekær tømning utenom arbeidstid kr 5000,- eks mva (Pris RFL) + administrasjonsgebyr kr 122,- eks mva. Totalt kr 5122,- eks mva.
- Slambil pr. time (ekstra slangeutlegg m.v.) kr 1200,- eks mva (Pris RFL).

(*) Ekstra tømning påvirker ikke hvilket år neste ordinære tømning finner sted og påvirker heller ikke beregningen av det ordinære, årlige slamgebyret.

- i) Feier- og tilsynsavgift fastsettes til kr. 489,- pr. pipe pr. år inkl. mva. (opp fra kr. 479,- inkl mva - økningen tilsvarende avrundet i sin helhet Brannvesenets Sør IKS økning)
9. Frikjøp av krav om parkeringsdekning etter plan- og bygningsloven fastsettes til kr 160 000 pr. plass innenfor bestemmelsesområde for sentrumsrelatert forretnings- og serviceområde i

Farsund by, benevnt BE 5 i kommunedelplan for Farsund Lista. Prisen er satt ut fra kostnad pr plass ved bygging av p-hus i Farsund sentrum. (Ny bestemmelse).

10. Frikjøp av krav om parkeringsdekning etter plan- og bygningsloven holdes uendret (kr 90 000 pr plass) for alle øvrige områder i kommunen som ikke omfattes av forannevnte pkt 9).
11. Når kommunen står som utbygger av vei, vann og avløp mv. for private utbyggingsprosjekter, skal den private «utbygger» dekke kommunens administrasjonskostnader med 3 % av anleggsbidraget (samme nivå som 2011).
12. Gebyrene innen jord- og skogbruk og viltforvaltning holdes uendret.
13. Betalingsregulativ for byggesaker og private reguleringsplaner (detaljplaner) gitt i medhold av plan- og bygningsloven, økes med 10%.
14. Gebyrer etter matrikkelloven holdes uendret.
15. Behandlingsgebyr for seksjonering etter eierseksjonsloven økes fra kr 2500 til kr 5 000. Dette slik at gebyret gjenspeiler arbeidsmengden.
16. Purregebyr ifølge lov om rettsgebyr (gjeldende sats).
17. Andre betalingssatser eller egenandel økes med 2,5 % dersom det ikke fremkommer annet i rundskriv eller regulert i sentrale føringer.
18. Havnebudsjet
Farsund kommunestyre vedtar forslag til havnebudsjet for 2019 med investeringer iht. forslag fra havnestyret.
Prisliste for bruk av Storhavn holdes uendret.
19. Vederlag for bruk av kommunale båtplasser og innretninger.

Leiesatsene i de kommunale båthavnene fastsettes i samsvar med forslag til breddemeterpris basert på havnens attraktivitet og beliggenhet for 2019 i hht forslag i tabell under:

Priser i den enkelte båthavn

	Pris 2018	Forslag til breddemeter pris for 2019 inkl. 3% indeksering og at inntekt pr. havn er uforandret	Forslag til breddemeter pris 2019 basert på havnens attraktivitet og beliggenhet (havnestyrevedtak sak 18/12 i møte 30.10.2018)
Kjørrefjord			
2 meter	Varierer	897,-	900,-
2,5 meter	Varierer	897,-	900,-
3 meter	Varierer	897,-	900,-
3,25 meter	Varierer	897,-	900,-
3,5 meter	Varierer	897,-	900,-
4 meter	Varierer	897,-	900,-
Sundsodden			
Åpne plasser	1440,-	742,-	900,-
Lauervik			
2,25 meter	Varierer	828,-	1000,-
2,5 meter	Varierer	828,-	1000,-
2,75 meter	Varierer	828,-	1000,-
3 meter	Varierer	828,-	1000,-
3,25 meter	Varierer	828,-	1000,-
3,5 meter	Varierer	828,-	1000,-
3,75 meter	Varierer	828,-	1000,-
4 meter	Varierer	828,-	1000,-
4,5 meter	Varierer	828,-	1000,-
5 meter	Varierer	828,-	1000,-
Sigersvold			
Under 3 meter	2330,-	800,-	1000,-
Over 3 meter	2530,-	745,-	1000,-
Farøy			
Alle plasser	2265,- 2462,-	811,-	1000,-
Verven			
2,5 meter	4070,-	1677,-	1600,-
3 meter	4501,-	1545,-	1600,-
3,5 meter	4932,-	1451,-	1600,-
4 meter	5362,-	1381,-	1600,-
4,5 meter	5793,-	1326,-	1600,-
5 meter	6223,-	1282,-	1600,-
Tjørvehavn & Borshavn			
Under 16 fot	1868,-	962,-	1000,-
Over 16 fot (små plasser)	2284,-	941,-	1000,-

Store plasser	3321,-	977,-	1000,-
Ny flytebrygge 3,25 meter	7364,-	2334,-	1600,-
Ny flytebrygge 3,5 meter	8314,-	2447,-	1600,-
Jølle			
Åpne plasser	1440,-	494,-	500,-
Haugestranda			
Åpne plasser	478,-	165,-	250,-
Gåsholmen Fiskepirer			
Under 30 fot	2395,-	2467,- langs kai	2400,- langs kai
Over 30 fot	2874,-	2960,- langs kai	3400,- langs kai
Listahavnen Fiskeplasser			
Langs brygga	3321,-	3421,- langs kai	3400,- langs kai

Dersom ikke annet er spesifisert regnes breddemeter båt plass som senter uttrigger til senter uttrigger.

Forslag til breddemeter pris 2019 basert på havnens attraktivitet og beliggenhet medfører en merinntekt på ca. kr. 169.000 for 2019. Dette utgjør en gjennomsnittlig prisøkning på 5,8 % utover 3 % indeksregulering.

20. Barnehager – prisjustering av kostpenger

Nye satser gjelder fra 1.1.2019

Antall dager	Kostpenger
3 dager	210
4 dager	280
5 dager	350

21. Fra 1.8.19 endres SFO-satsene som følger:

Månedsplass ettermiddag	kr. 2300
Timepris morgen	kr. 33
Dagspris ettermiddag pr. måned:	
mandag, tirsdag og torsdag	kr.356,- pr. dag
onsdag og fredag	kr. 616,- pr. dag
Kjøp av SFO-dag – enkeltdag i skolens ferier	Kr. 350 pr. dag.
Kjøp av tilleggstid	Kr. 60,- pr. time
Midlertidig dispensasjon fra opphold i SFO (etter søknad)	Kr. 30,-
Gebyr ved for sent henting av barn	Kr. 250,-

22. Andre betalingssatser eller egenandel økes med 3 % dersom det ikke fremkommer annet i rundskriv eller regulert i sentrale føringer.

23. Rådmannen gis fullmakt til å fordele avsatt lønnsnett kr 13 mill., fra sentralt plassert budsjettpost til de enkelte tjenesteområdene, i samsvar med resultatet av lønnsoppgjøret. Evt. restbeløp avsettes disposisjonsfond.

VEDTATTE VERBALFORSLAG:

- Det nedsettes en komite som består av 1 representant for hvert parti + 2 fra fagorganiserte i lag med rådmannen og hans stab, for å se på mulige effektiviseringsmuligheter / besparelse etc. for fremtiden.
Saken tas opp på første formannskaps møte i 2019 hvor representantene blir valgt.
Komiteen legger frem et forslag til kommunestyret innen 1 juli 2019.
- Farsund kommune regner barnetrygden som inntekt og reduserer sosialhjelpen mot barnetrygden. Det går ut over barna i de barnefamiliene med aller dårligst råd.
Totalt opplevde barnefamilier med til sammen 78 barn å få avkortet sosialhjelpen i Farsund kommune fordi barnetrygd ble regnet som inntekt.
Kommunestyret ber om en sak med forslag til endring av retningslinjer for tildeling av sosialhjelp, der barnetrygd ikke skal trekkes fra som inntekt.
- Kommunestyret anmoder rådmannen å arbeide inn tematikken Rosa kompetanse i forbindelse med seksualitetsundervisning i Farsundskolen.
- Det opprettes en knutepunktfunksjon som gjør det mulig å søke midler fra Bufdir rettet mot tiltak for barna lavinntektsfamilier. Det søkes midler til tiltak rettet mot målgruppen.
- Kommunen oppfordres til å søke midler fra Utdanningsdirektoratet og Fylkesmannens utdanningskontor til styrking av skolebiblioteket for å styrke lesetrening i skolen.
- Farsund kommunestyre inviterer Lillesand kommune med ordfører og administrasjon til å orientere om statlig finansiert eldreomsorg i kommunestyre i løpet av våren 2019.
- En grønnere kommune
Kommunen skal innen 2020 slutte å bruke engangsemballasje/plastbestikk i egne lokaler, bygg og virksomheter. - kraftig redusere bruken av engangsplast. - arbeide for å redusere mengden plastemballasje, byggeplast mm som kommer ut i naturen.

Årsbudsjettet

I følge kommuneloven § 45 skal kommunestyret innen utgangen av året vedta budsjett for kommende kalenderår. Årsbudsjettet er en bindende plan for kommunens inntekter i budsjettåret og anvendelsen av disse.

Budsjett – og regnskapsforskriftene setter følgende krav til årsbudsjettet:

- Det skal være reelt, fullstendig og oversiktlig.
- Budsjettet skal balanseres. Det er normalt ikke anledning til å budsjettere med regnskapsmessig underskudd.
- Eventuelt regnskapsmessig underskudd skal føres til dekning i budsjettet senest to år etter at det er oppstått.
- Ved behandling av budsjettet skal det vurderes spesielt om det er behov for å styrke likviditeten ved å tilføre midler til kontantbeholdningen.

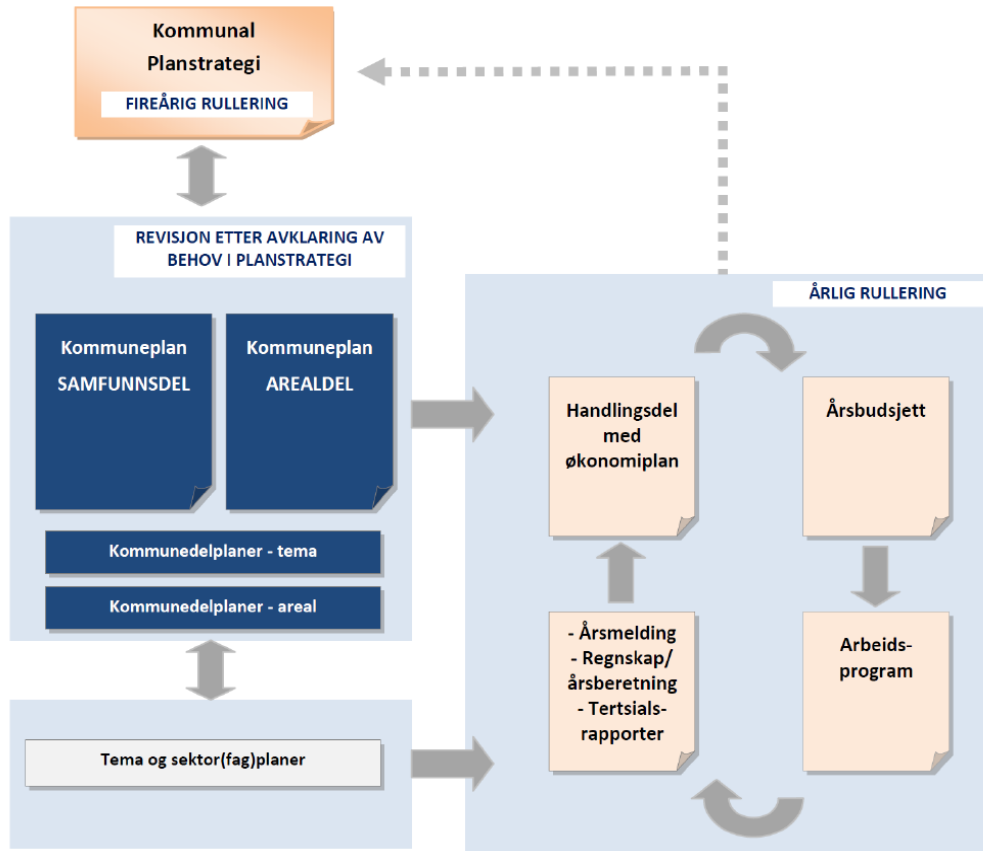
Økonomiplanen

Kommunen skal fastsette en økonomiplan som omfatter de fire neste budsjettårene jfr. Kommunelovens § 44. Kommende års budsjett inngår som første år i økonomiplanen. Økonomiplanen skal følgelig rulleres årlig. Dette innebærer at økonomiplanen skal oppdateres og bygge på endringer i alle typer rammevilkår, nye politiske prioriteringer og andre premisser som har økonomiske konsekvenser for kommunen i den kommende fireårsperioden. I tillegg kan kommunens resultater, årsregnskapet og avvik som registreres i den løpende økonomirapporteringen utløse behov for å oppdatere økonomiplanen.

4. KOMMUNENS PLANSYSTEM

Kommunens plansystem fremgår av figuren nedenfor. Det omfatter planstrategi, kommuneplan, tema- og sektor(fag)planer og økonomiplan.

Planene kan lastes ned fra: <https://www.farsund.kommune.no/politikk/kommunale-planer>

Kommunal planstrategi

Kommunestyret skal minst en gang i hver valgperiode, og senest ett år etter konstituering utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. I planstrategien vedtar kommunestyret hvilke planer som kommunen skal arbeide med i kommunestyreperioden. Planstrategien ble sist vedtatt i 2016 og gjelder for perioden 2016-19.

Kommuneplan og økonomiplan

Kommuneplanen er, sammen med økonomiplanen, kommunens viktigste redskap i arbeidet med å styre utviklingen. Formålet med kommuneplanen er 2-delt:

1. Gi retning til utviklingen av kommunesamfunnet og kommunens virksomhet (kommuneplanens samfunnsdel)
2. Styre arealutviklingen innenfor kommunens geografiske område (kommuneplanens arealdel)

Kommuneplanens samfunnsdel ble sist rullert i 2018. Planen beskriver visjon, mål og strategier frem mot år 2030. Målene og strategiene følges opp i økonomiplanen.

5. FARSUND KOMMUNE SOM SAMFUNNSUTVIKLER

Kommunen er en viktig premisslevrer for utviklingen av lokalsamfunnet. Gjennom planarbeid og målrettet prioritering kan kommunen legge til rette for, og stimulere til en ønsket utvikling.

Målene for utviklingen av kommunen fremgår av kommuneplanens samfunnsdel 2018-30. Her har kommunestyret vedtatt visjon, mål og strategier frem mot år 2030.

Visjonen: Fristende, nyskapende – best på natur og det gode liv!

peker fremover og uttrykker et ønske om at Farsund skal være innovativ og kontinuerlig på jakt etter bedre løsninger på de utfordringer kommunen til enhver tid står overfor. Den inkluderer alle innbyggere og uttrykker respekt for vårt rike naturmangfold.

Planen har 2 hovedsatsingsområder:

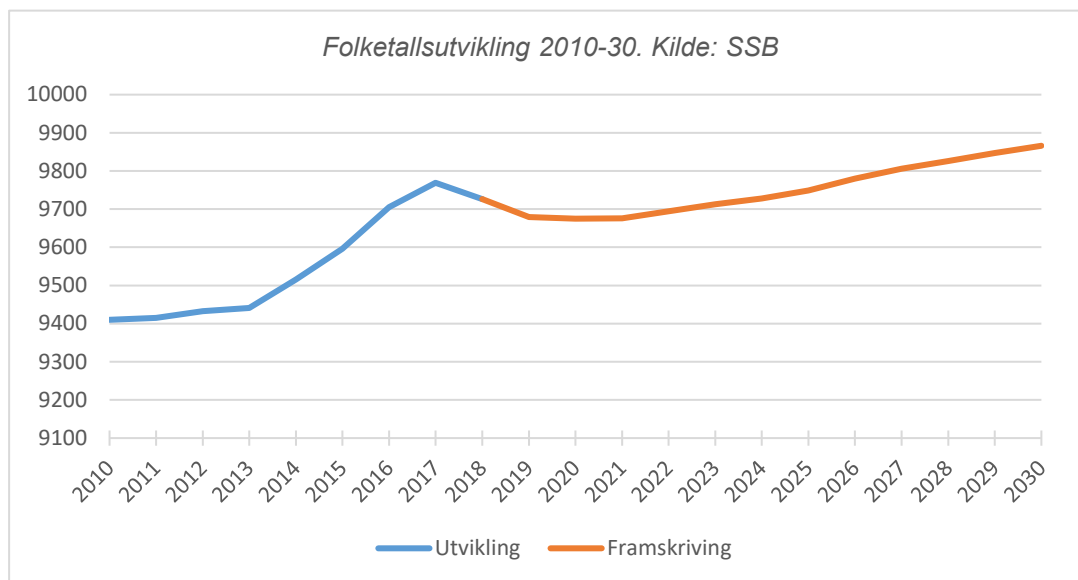
- *Levekår – det gode liv i Farsund*
- *Næringskommunen – fristende og nyskapende*

Planen har også mål for utviklingen av kommuneorganisasjonen og arealstrategier.

Dette kapitlet gir en kort beskrivelse av befolknings- og næringsutviklingen, og synliggjør hvordan målene og strategiene i samfunnsdelen er fulgt opp i økonomiplanen.

BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN

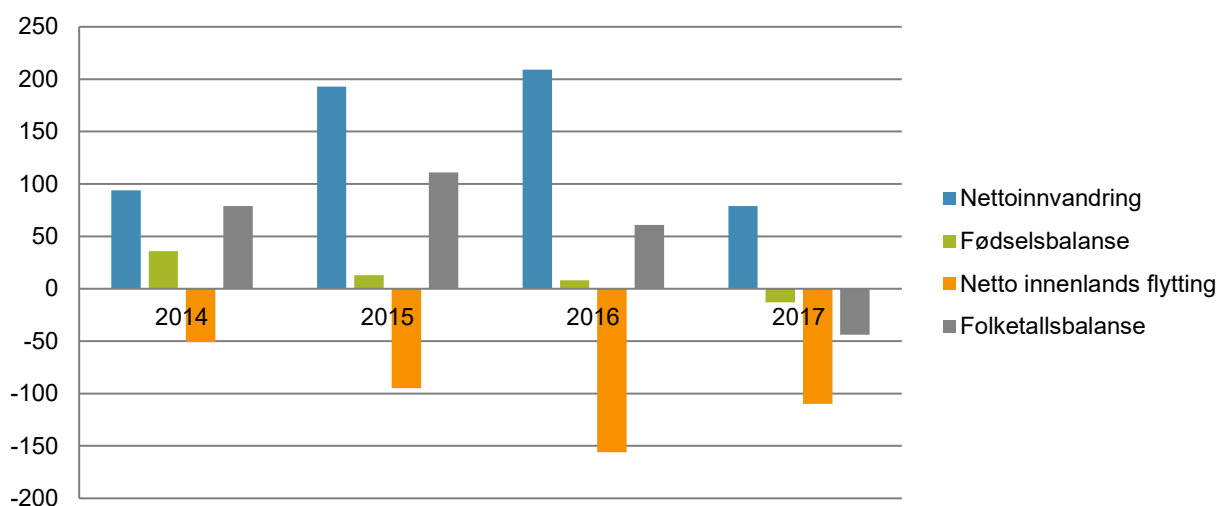
Folketallsutviklingen fra 2010 til 2018 og SSB sin framskriving til 2030 for alternativ MMMM (middels vekst) fremgår av diagrammet nedenfor.

Veksten i folketallet fra 2010 til 2017 har vært på gjennomsnittlig 0,5 %. I 2017 ble folketallet redusert med 43 personer (- 0,4%).

Framskrivingen viser tilnærmet stagnasjon frem til 2024 og deretter en svak vekst (+0,2 % pr. år) frem mot år 2030.

Nedgangen i folketallet for 2017 skyldes hovedsakelig mindre nettoinnvandring (innvandring minus utvandring) slik det fremgår av diagrammet nedenfor.

Folketallsutvikling 2014-17 (til 01.01.18). Kilde: SSB

Det forventes lavere nettoinnvandring også i årene fremover. Farsund vil da være avhengig av større netto innenlands flytting (innflytting minus utflytting) og fødselsbalanse (fødte minus døde) for å sikre vekst i folketallet.

Forventet alderssammensetning for perioden 2019-30 fremgår av tabellen nedenfor.

Usikkerheten i tallene er størst for de yngste aldersgruppene og minst for den eldre delen av befolkningen.

	Økonomiplanperioden 2019-22												
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0 år	99	99	100	100	101	101	103	103	103	103	103	104	104
1-5 år	543	528	534	523	516	526	529	535	542	543	549	550	553
6-12 år	874	862	849	836	831	802	805	808	804	811	806	805	811
13-15 år	354	359	366	401	397	415	392	375	361	361	370	370	370
16-19 år	590	556	522	453	464	460	478	498	505	495	478	474	453
20-44 år	2841	2801	2794	2795	2773	2767	2753	2715	2691	2686	2700	2701	2711
45-66 år	2694	2716	2695	2704	2706	2702	2685	2716	2725	2742	2724	2713	2714
67-79 år	1265	1292	1326	1349	1389	1401	1424	1381	1394	1367	1359	1359	1354
80-89 år	381	373	396	425	423	445	466	526	556	591	631	662	679
90 år eller eldre	85	93	93	90	94	94	93	92	99	107	106	109	117
Folketall 01.01	9726	9679	9675	9676	9694	9713	9728	9749	9780	9806	9826	9847	9866

Framskrevet alderssammensetning 1. januar 2019-30, alt. MMMM. Kilde: SSB

(xxx = høyeste og laveste verdi innenfor hver aldersgruppe)

Kommentarene nedenfor gjelder økonomiplanperioden 2019-22 (tom 01.01.2023), og sammenlignet med 2018-tallene. Tabellen viser stabile fødselstall på ca. 100 pr. år.

Aldersgruppen 1-5 år (barnehage) vil få en liten nedgang (maks. -5 %) og 6-15 år (grunnskole) vil få en liten oppgang (maks. +0,7 %).

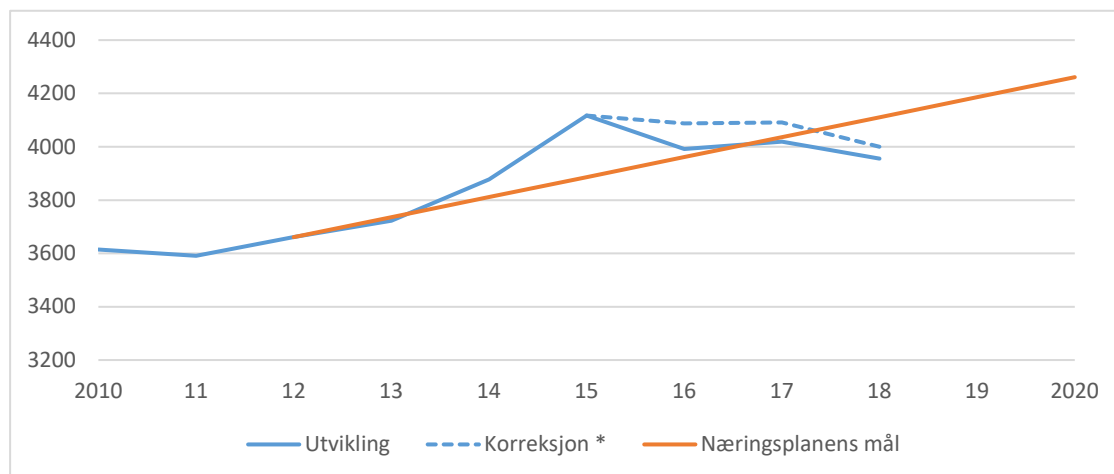
Befolkningen blir eldre. For aldersgruppen 16-66 år forventes det nedgang (-3,2 %) og en stor økning i aldersgruppen over 66 år (+12 %). Særlig aldersgruppen 80-89 år forventes å øke sterkt (+16,8 %). For aldersgruppen 90 år eller eldre er økningen på +10,6 %.

Bæreevnen (yrkesaktive 16-66 år / eldre 67+ år) forventes å minske fra 3,5 (1/1-18) til 3,1 (1/1-23) og 2,7 (1/1-30)

NÆRINGSUTVIKLINGEN

Arbeidsplassutviklingen i kommunen fra 2010 til 2018 fremgår av diagrammet nedenfor (blå strek). Etter 4 år med sterk vekst (2011-14), har det vært stagnasjon de siste 3 årene.

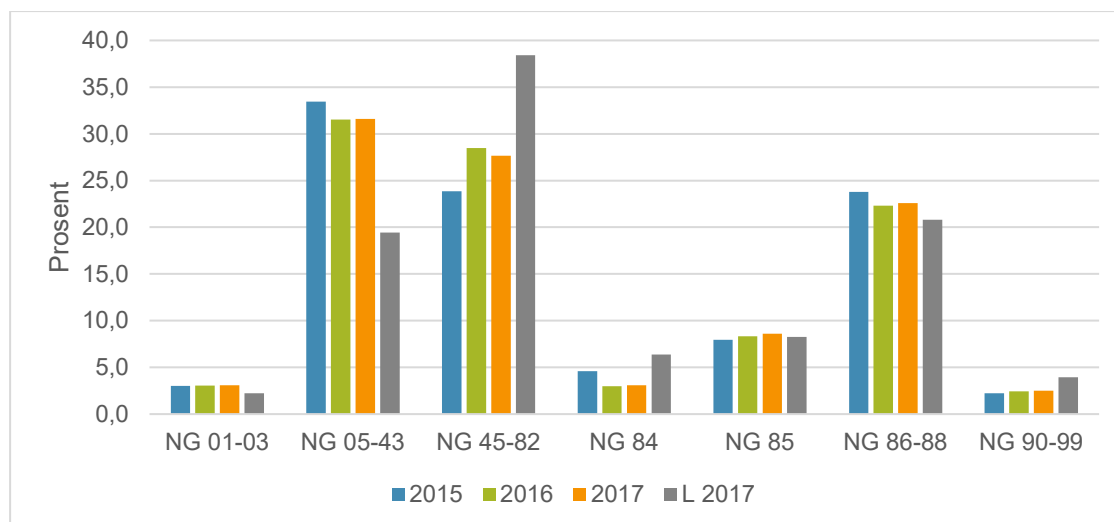
Målsettingen i Næringsplanen for Farsund 2015-20 er vist med rød strek (2 % årlig vekst)

Arbeidsplassutviklingen i Farsund kommune. Kilde: SSB

* Statistisk sentralbyrå har endret datagrunnlaget som er benyttet i diagrammet ovenfor fra og med 2015. En sammenligning før og etter 2015 blir derfor ikke helt riktig. Korreksjon (stiplet linje) viser en mer riktig sammenligning (den forutsetter at Farsund har samme prosentvise endring av datagrunnlaget som landet).

Diagrammet nedenfor viser arbeidsplassutviklingen i Farsund de 3 siste årene (tall pr 31.12.) fordelt på næringsgrupper og sammenlignet med landet i 2017 (L 2017).

Arbeidsplassutviklingen fordelt på næringsgrupper (NG). Kilde: SSB

Næringsgrupper (NG): **01-03**=Jordbruk, skogbruk og fiske, **05-43**=Sekundærnæringer, **45-82**=Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjenester, forretningsmessig tjenesteyting og eiendom, **84**=Offentlig administrasjon, forsvar og sosialforsikring, **85**=Undervisning, **86-88**=Helse- og sosialtjenester, **90-99**=Personlig tjenesteyting

For Farsund viser diagrammet størst %-vis nedgang for næringsgruppe 05-43 (sekundærnæringene). Også gruppe 84 (offentlig administrasjon) har hatt nedgang. Gruppe 45-82 (varehandel mv.) har hatt størst vekst. For de øvrige gruppene er det mindre endringer.

Sammenlignet med landet i 2017 har Farsund en mye større andel innenfor gruppe 05-43 (+12,2%) og en mye mindre andel innenfor gruppe 45-82 (-10,8%).

De gruppevise forskjellene mellom kommunen og landet er størst for gruppe 84, 05-43 og 90-99. Også innenfor gruppene 01-03 og 45-82 er det stor forskjell.

Oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel 2018-30

Oversiktene nedenfor viser målene i kommuneplanens samfunnsdel, tilhørende strategier som formannskapet har prioritert for økonomiplanperioden 2019-22, og hvordan disse strategiene er fulgt opp i økonomiplanen.

Levekår – det gode liv i Farsund.

Hovedmål: En kommune i vekst med gode levekår, trygge oppvekstvilkår, mangfold og god livskvalitet for alle

Delmål – Levekår	Prioriterte strategier 2019-22	Oppfølging i økonomiplanen (ansvar og tiltak)
L1: Farsund er en mangfoldig og inkluderende kommune	Forebygge utenforskap gjennom aktiv inkludering og innbyggermedvirkning	Oppvekst og kultur: O-1, O-19, O-20 Teknisk: T-1
	Sikre god tverrfaglig innsats for bedre folkehelse og likestilling	
	Tilrettelegge for høyest mulig deltakelse i arbeidslivet	Helse og omsorg: H-1, H-3
	Sikre god fysisk tilrettelegging for alle	Teknisk: T-2, T-3, T-4
	Legge til rette for gode og varierte botilbud	Helse og omsorg: H-2, H-4
L2: Farsund kommune har et målrettet folkehelse- og likestillingsarbeid. Innbyggerne har et verdig livsgrunnlag og opplever mestring i eget liv.	Fremme egenmestring – aktivt bygge opp om det enkeltes menneskets ressurser og muligheter til egenomsorg	Helse og omsorg: H-5, H-8, H-12, H-13, H-14, H-15, H-16
	Utvikle en bevisst sosial boligpolitikk	
	Redusere levekårsutfordringer	
	Satse på innovasjon og velferdsteknologi	Helse og omsorg: H-5, H-8, H-15, H-16
	Tilrettelegge gode aktivitetstilbud og møteplasser der eldre kan medvirke og være en ressurs	Helse og omsorg: H-6, H-7, H-9, H-10, H-11, H-13, H-15
L3: Farsund er en positiv tilflytningskommune, særlig for unge mennesker og barnefamilier	Samarbeide om god tilgjengelighet (vei, kollektivtransport og digitalt)	
	Samarbeide om trygghet i hverdagen (sykehustilbud, politi mm)	Fellestjenester: F-1 Oppvekst og kultur: O-2
	Bidra til gode utdanningstilbud også ut over videregående skole	Personal og organisasjon: P-1

	Utvikle kommunens sentra – med grønne lommer, gode møteplasser, handel og kulturtilbud, fritidstilbud tilrettelagt for miljøvennlig transport	Teknisk: T-5
	Tilrettelegge for bærekraftige løsninger i areal- og boligplanleggingen	Teknisk: T-11
	Bruke natur og kulturverdier som grunnlag for utvikling av attraksjoner for fastboende og besøkende	Oppvekst og kultur: O-21, O-22
	Tilrettelegge attraktive tomte- og boligtilbud basert på kommunens fortrinn	Teknisk: T-13
L4: I Farsund deltar barn og unge aktivt i samfunnsutviklingen	Videreutvikle ungdomsrådets rolle	Oppvekst og kultur: O-23
	Ta i bruk nye arenaer for medvirkning	Oppvekst og kultur: O-24
	Fremme engasjement gjennom opplæring i lokal politikk og samfunnsutvikling	
L5: Farsund kommune har trygge oppvekstvilkår med et godt barnehagetilbud og en god skole for alle	Skape et godt læringsmiljø	Oppvekst og kultur: O-4, O-5, O-6, O-7, O-25, O-38
	Lære grunnleggende ferdigheter	Oppvekst og kultur: O-8
	Utvikle god skole- og barnehageledelse	Oppvekst og kultur O-9
	Fremme folkehelse	Oppvekst og kultur: O-10
	Fremme 0-toleranse for mobbing herunder skjult og digital mobbing	Oppvekst og kultur: O-11
	Sikre trygge ferdsel for barn og unge	Teknisk: T-6
	Sikre full barnehagedekning	Oppvekst og kultur: O-12
	Bidra til rusforebyggende arbeid (MOT mv)	Oppvekst og kultur: O-26
	Styrke holdningsskapende arbeid i hele samfunnet	
	Prioritere tidlig innsats gjennom forebygging	Oppvekst og kultur: O-13
	Motvirke frafall i skole gjennom gode overganger, tidlig innsats og bedre tverrfaglig samarbeid	Oppvekst og kultur: O-14
	Styrke kvaliteten og innholdet i SFO	Oppvekst og kultur: O-15
	Styrke dialogen og forventningsavklaringene mellom skole og hjem	Oppvekst og kultur: O-16
Sikre tilgang på nok lærlingeplasser	Oppvekst og kultur: O-17	
L6: Farsund har et rikt kulturtilbud der alle innbyggerne har mulighet til å delta	Fremme deltakelse i kultur- og idrettsliv.	
	Tilrettelegge gode arenaer for kunst- og kulturformidling	Oppvekst og kultur: O-18, O-27, O-28, O-29

	Tilrettelegge gode og varierte muligheter for utøvelse av idrett og friluftsliv	Oppvekst og kultur: O-30
	Utarbeide en handlingsplan for stimulering til frivillig arbeid	Oppvekst og kultur: O-31
	Bidra til godt samarbeid og tilrettelegging av gode sosiale møteplasser	
L7: Farsund er ledende i Agder på naturforvaltning og omstilling til lavutslippssamfunnet	Legge vekt på bærekraftige løsninger og synliggjøre miljøkonsekvenser i alle sammenhenger	Teknisk: T-12, T-14, T-15,
	Samarbeide med regionen og fylket om omstilling til lavutslippssamfunnet	

Næringskommunen – fristende og nyskapende

Hovedmål: Et næringsliv som tilbyr fremtidsrettede og inkluderende arbeidsplasser

Delmål – Næringskommunen	Prioriterte strategier 2019-22	Oppfølging i økonomiplanen
N1: Kommunen har gode og forutsigbare rammebetingelser for videreutvikling av eksisterende og etablering av ny næringsvirksomhet	Sikre en oppdatert og fremtidsrettet næringsplan, planavklarte næringsarealer og byggeklare næringstomter	Teknisk: T-7
	Sikre god infrastruktur på land og sjø (farled)	Teknisk: T-33, T-34, T-35
	Videreutvikle konkurransedyktige havner med effektiv havnedrift	Teknisk: T-36
	Tilrettelegge for en attraktiv bokommune	Teknisk: T-8
	Legge til rette for omstilling og nyetableringer i bysentrum	Teknisk: T-9, T-10
N2: Farsund er fylkets største jordbrukskommune, med et bærekraftig og innovativt landbruk	Sikre en bærekraftig forvaltning av dyrka mark	Teknisk: T-16, T-17, T-18, T-19,
	Utnytte landets gunstigste klima for allsidig skogproduksjon	Teknisk: T-20, T-21, T-22, T-23, T-24
	Tilrettelegge for bruk av kulturlandskapet som ressurs for opplevelse, reiseliv og landbruk	Teknisk: T-25, T-26, T-27
	Stimulere til produksjon og bruk av kortreist mat	Teknisk: T-28, T-29
N3: Farsund er ledende innen blå vekst	Tilrettelegge for videreutvikling av eksisterende virksomheter og etableringer innenfor akvakultur både på land og i sjø	
	Tilrettelegge for et tett samarbeid med utdanningsinstitusjoner	
N4: Farsund utvikler bærekraftige næringer basert på sine rike natur- og kulturverdier	En god dialog med regional og nasjonal forvaltning om sambruk av verneområdene	Teknisk: T-30 Oppvekst og kultur: O-32
	Samarbeide med ulike næringer om opplevelsesbaserte reiselivsprodukter	Teknisk: Teknisk: T-32 Oppvekst og kultur: O-33, O-34

	Samarbeide om felles regionale besøksstrategier som skal gi best mulig opplevelser i kommune og region	Teknisk: T-31 Oppvekst og kultur: O-35
N5: Farsund har høy kompetanse innen reiseliv-, kultur- og opplevelsesnæringen	Videreutvikle samarbeidet med institusjoner med kompetanse innen våre særegne kultur- og naturhistorie	Oppvekst og kultur: O-36, O-37
	Tilrettelegge for et tett samarbeid med utdannings-institusjoner	
N6: Farsund er anerkjent for sin ledende og omstillingsdyktige prosessindustri	Øke innbyggerens kunnskap om de lokale kompetansemiljøene	Oppvekst og kultur: O-3
N7: Kommune-organisasjonen er et anerkjent kompetansemiljø	Videreutvikle gode fagmiljøer	
	Styrke endringskompetanse og brukervennlighet	Økonomikontoret: Ø-5 Personal og organisasjon: P-2
	Fortelle de gode historiene	

Kommunens organisasjon og virksomhet

Hovedmål: Et omdømme som fremmer kommunens attraktivitet og konkurranseevne

Delmål – Kommunens organisasjon og virksomhet	Prioriterte strategier 2019-22	Oppfølging i økonomiplanen
Farsund kommune setter innbyggeren og brukeren i sentrum gjennom god innbyggerdialog og brukermedvirkning	Ta bedre i bruk innbyggerens kompetanse og ressurser	
	Ta i bruk nye kommunikasjons-arenaer og kommunikasjons-verktøy	Fellestjenester: F-2
	Tydelig formidling og klart språk	Fellestjenester: F-3
Kommunen har en bærekraftig økonomi som sikrer handlefrihet og dermed fremtidens velferdstjenester	Sikre tydelige sammenhenger mellom styringsdokumentene for å gi grunnlag for langsiktig perspektiv i arbeidet med kommuneplaner, økonomiplaner og årsbudsjettene.	Økonomikontoret: Ø-1
	Videreutvikle styringssystemene og analyseverktøyene for å sikre god ressursbruk i forhold til behov på kort og lang sikt.	Økonomikontoret: Ø-2, Ø-3, Ø-4
	Styrke inntektsgrunnlaget gjennom å legge til rette for vekst og verdiskapning samt god formuesforvaltning.	
Farsund kommune er en attraktiv arbeidsgiver med et felles verdigrunnlag og et anerkjent kompetansemiljø	Prioritere systematisk lederutvikling og felles lederkriterier for å sikre tjenester av god kvalitet.	Personal og organisasjon: P-3, P-4, P-5
	Økt innsats for å fremme heltidskultur med mål om økt likestilling og bedre folkehelse.	Personal og organisasjon: P-6, P-7

	Revidere virksomhetens etiske retningslinjer for å synliggjøre organisasjonens verdigrunnlag.	Personal og organisasjon: P-8
	Videreutvikle organisasjonens endringskompetanse	Personal og organisasjon: P-2
Kommunen har god oversikt over beredskapsmessige utfordringer, og et lavt omfang av uønskede hendelser	Prioritere forebygging på alle nivåer i organisasjonen	Fellestjenester: F-4
	Sikre oppdaterte beredskapsplaner, risikoanalyser og beredskapsrutiner	Fellestjenester: F-4
	Implementere god kompetanse innenfor beredskap på alle nivåer i organisasjonen.	Fellestjenester: F-4
	Etablere gode samarbeidsarenaer både internt og eksternt	Fellestjenester: F-5

6. HANDLINGSPROGRAM FORDELT ETTER TJENESTEOMRÅDER

Formål med kapitlet er å analysere dagens situasjon og utviklingstrekk i tjenesteområdene samt å peke på utfordringer framover. Sektorene beskriver hvordan hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel følges opp i økonomiplanperioden.

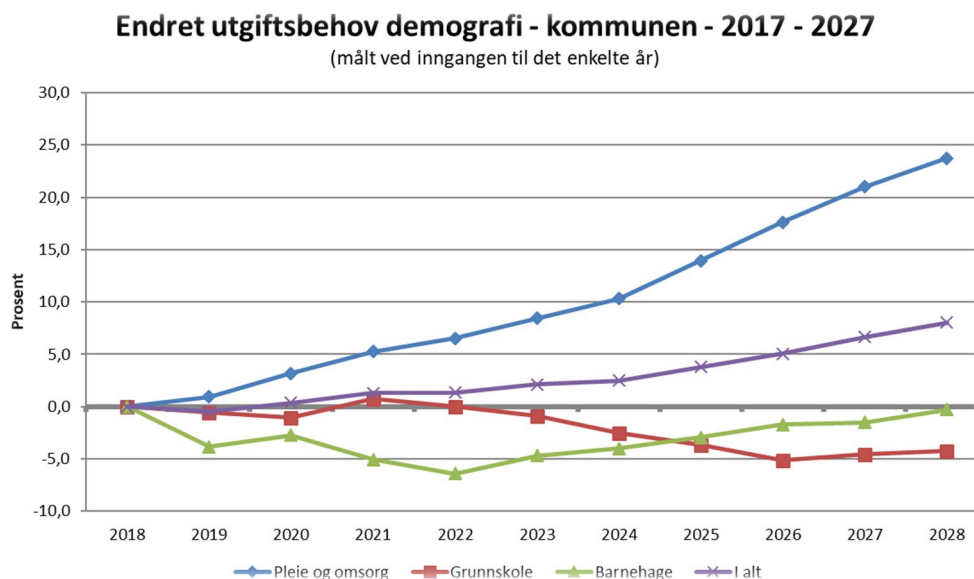
DEMOGRAFISK UTVIKLING OG UTGIFTSBEHOV

Tydelig signal fra kommunalministeren i forbindelse med kommuneproposisjonen i mai peker på den store utfordringen kommune Norge står ovenfor:

«de neste 10-15 årene vil vi få strammere økonomiske rammer. Befolkningen blir eldre samtidig som folk får større forventninger til offentlige tjenester. Noen av utfordringene kan løses med nye digitale hjelpemidler, men det er ikke nok»

KS har laget en demografimodell som gir et anslag for hva befolkningsutviklingen framover vil kunne bety for kommunens brutto utgiftsbehov til sentrale velferdstjenester som grunnskole, barnehage og pleie og omsorgstjenester. Modellen er basert på Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) sine beregninger av hvordan kommunesektorens utgifter samlet påvirkes av den demografiske utviklingen.

Forventede endringer for Farsund kommune er vist i graf under.

Grafen viser forventede endringer i kommunens brutto utgiftsbehov som følge av befolkningsframskrivninger basert på SSBs MMMM alternativ (juni 2018). Beregningen er basert på landsgjennomsnittets utgifter per innbygger i ulike aldersgrupper, og ikke den enkelte kommunes utgifter.

Primærformålet med grafen er å vise forventede utviklingstrekk framover. Utslag for enkelt år må ikke tillegges for stor vekt. Befolkningsframskrivingene for hvert enkelt år er i tillegg til å være usikre også svært følsomme for avvik mellom befolkningsframskrivingene og faktisk befolkningsutvikling.

ADMINISTRASJON OG STØTTETJENESTER

Administrasjonen i kommunen har ansvar for å legge til rette for gode prosesser slik at alle sektorene i kommunen oppfyller de krav som vil bli stilt, og at det er god samhandling på tvers av sektorene til beste for innbyggerne.

Tjenesten består av administrativ ledelse, personal og organisasjon, økonomikontoret og fellestjenester.

Viktige tiltak

Farsund kommune skal satse på digitalisering, kompetanseutvikling og samhandling.

Videreutvikling av kommunens nye nettsider og ny kommunikasjonsløsning skal sikre god digital samhandling, både mellom ansatte og mot innbyggerne og øvrige målgrupper.

Generell digitalisering av arbeidsprosesser innen det administrative vil prioriteres.

PERSONAL OG ORGANISASJON

Personal- og organisasjon er en intern støttetjeneste og bistår organisasjonen innenfor områder som bl.a. ansettelser, HMS, medarbeideroppfølging, konflikthåndtering, tariff og lønn, organisasjonsutvikling, pensjon, forsikring, lederstøtte, organisasjonsutvikling og generell rådgivning.

Personalområdet er komplekst og i konstant utvikling som følge av endrede krav og tilpasninger til skiftende behov og rammebetingelser. Området har både rutinepregede oppgaver og strategiske oppgaver som i større grad er koblet mot kommunens ledelse og strategiske beslutninger for øvrig.

Digitalisering og utvikling av digitale løsninger gir både muligheter og utfordringer for personal- og organisasjonsenheten. Den raske utviklingen gir muligheter for bedre kvalitet og ressursutnyttelse, men krever samtidig at man lokalt tilegner seg den kompetansen som kreves for å utnytte disse mulighetene på en god måte.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål L3:

Farsund er en positiv tilflytningskommune, særlig for unge mennesker og barnefamilier

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
P-1	Desentralisert høyskoleutdanning. Halvårlige møter med Lister kompetanse for drøfte nye desentrale studietilbud i regionen med utgangspunkt i nåværende og fremtidig behov for kompetanse.	Halvårlige møter felles for kommunene i Lister (Lister Personalsjefnettverk). Praksis delvis implementert.	2 ganger per år

Delmål N7:**Kommuneorganisasjonen er et anerkjent kompetansemiljø**

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
P-2	Effektivisering og økt kvalitet i tjenesteproduksjonen gjennom LEAN - prosesser	Arbeid med LEAN i helse- og omsorg og renholdstjenesten	2019 - 2021

Delmål – Kommunens organisasjon og virksomhet:**Farsund kommune er en attraktiv arbeidsgiver med et felles verdigrunnlag og et anerkjent kompetansemiljø**

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
P-3	Utarbeide / utvikle felles lederkriterier for ledere i Farsund kommune		2019
P-4	Lederutvikling / lederopplæring	Systematisk lederskolering / utvikling med fokus på refleksjon og veiledning. Enkeltstående kurs / foredrag med sikte på motivasjon og refleksjon. - <i>Tiltaket krever økt ramme ca. kr. 200 000,- / år</i>	2019 -2021
P-5	Lederrekruttering gjennom identifisering av interne ledertalenter	Identifisere ledertalenter. Utvikle og motivere gjennom tilbud om deltakelse i lederutvikling / lederopplæring. - <i>Tiltaket krever økt ramme, ref. tiltak P-4 (inkludert i beløp i P-4)</i>	2019 - 2021
P-6	Innføring og videreutvikling av årsturnus samt utprøving av alternative arbeidstidsordninger med mål om økt andel heltidsstillinger og heltidskultur innen helse og omsorg	Tiltaket gjennomføres innenfor eksisterende ramme Kr. 150 000	2019 - 2021
P-7	Deltakelse i heltidsnettverk på Agder	Oppfølging av LIM – planen for Agder	2019 – 2021
P-8	Revidere kommunens etiske retningslinjer	Arbeidet er påbegynt	2019

FELLESTJENESTER

Enheten har 3 fagavdelinger. Dokumentsenter, servicekontor og politisk sekretariat. I tillegg har enheten kommuneplanleggerstilling, SLT-funksjon og intern juridisk rådgivning.

De mest sentrale driftsoppgavene i fagavdelingene er dokumenthåndtering ved arkivfunksjon og publisering, informasjonstjenester gjennom sentralbord, servicekontor og webansvar, samt møtetjenester for det politiske nivå.

Det sentrale sak- og arkivsystemet går i disse dager inn i starten på en anskaffelsesprosess via DDV-prosjekt. Det forventes å gi forbedret kvalitet og effektivisering for alle brukere.

Enheten har ansvar for en revisjon av rutiner innenfor personvern for hele organisasjonen, herunder de nye personvernreglene omtalt som GDPR, og har mål om å ferdigstille dette i første

kvartal 2019. Dette arbeidet er av stor betydning for tilliten hos våre brukere, og de nye reglene gir økt rom for innsyn og sletting.

Ikt-strategi og digitalisering er enhetens viktigste utviklingsfelt. Enheten har deltakelse i flere ikt-utviklingsprosjekter via DDV. I dette ligger en viktig fokus på innbyggeren, med mål om forenkling og kvalitetsforbedring for alle typer dialog mellom innbygger og kommune.

Enhetens utfordring er å være en tydelig innspills faktor i vårt interkommunale ikt-samarbeid.

Og å veilede både egen organisasjon og publikum om de overganger ikt-utviklingen medfører.

SLT-funksjonen følger til enhver tid en detaljert og gjennomarbeidet handlingsplan som ble utarbeidet av styringsgruppen for SLT i 2015. Denne vil vi revidere i løpet av første kvartal 2019.

Kommuneplanfunksjonen har en uendret plassering og organisering, og en er tilfreds med plansituasjonen på kommuneplannivå.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål L3:

Farsund er en positiv tilflytningskommune, særlig for unge mennesker og barnefamilier

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
F-1	Videreføring av SLT-arbeidet (kriminalitetsforebygging)	Dette er et løpende arbeid og ikke et nytt enkeltstående tiltak. SLT inneholder mange enkelttiltak. Blant annet; fokus på politirådssamarbeidet, kjernegrupper, konfliktråd m.m. Og fordi en vil revidere handlingsplanen i perioden.	Hele 4-årsperioden

Delmål – Kommunens organisasjon og virksomhet:

Farsund kommune setter innbyggeren og brukeren i sentrum gjennom god innbyggerdialog og brukermedvirkning

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
F-2	Digitalisering med fokus på innbyggeren	a) Utvikling av nye skjemaer via vår nettside, medfører enklere søkeprosess på flere områder b) Sak- og arkvisystemet ePhorte skal på anbud c) Ny løsning for chat for innbyggerne	a. 2020 b. 2019 c. 2020
F-3	«Klarspråk» er et fenomen som betyr forenkling og tydeliggjøring av offentlig informasjon for å forbedre tilgjengeligheten for befolkningen.	Dette har stor betydning for den enkeltes rettssikkerhet. Det er aktuelt i alle sektorer, både innenfor saksbehandling og nettsideinformasjon. Det er naturlig å starte dette arbeidet i enhet 17 med generelle dokumentasjons- og publiseringsoppgaver, og viderebringe dette til sektorene	2020

Delmål – Kommunens organisasjon og virksomhet

Kommunen har god oversikt over beredskapsmessige utfordringer, og et lavt omfang av uønskede hendelser

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
F-4	Beredskap – kompetanseheving og kompetanseplan	Det er behov for mer enhetlig opplæring i beredskapsmessige temaer. For å bevisstgjøre rundt hver og en ansvar og oppgaver i organisasjonen. Ledergruppa bør standardisere denne opplæring, fremfor å overlate det til hver sektor. DSB (Direktoratet for sivilt beredskap) er en viktig bidragsyter innenfor kompetanseheving, men vi må også anvende intern opplæring.	2020-2021
F-5	Beredskap – økt aktivitet og tydeligere forventingskrav til ledere på begge nivåer	Økt møte- og øvingsaktivitet er tiltak som ikke krever noe økonomisk, men organisatorisk. Temaet hører formelt sett hjemme i internkontrolltanken i beredskapsarbeidet. Og dette må formaliseres noe mer enn i dag. Både i enhetene og på kriseledelsesnivå.	2019-2021

Drifts- og investeringstiltak som ikke ble prioritert i 2019

«Klarspråk» – Noe lang forberedelse for å forankre dette, kommer derfor ikke før i 2020

Felles for alle beredskapstemaene:

Ingen av disse punktene er hastesaker, men omtale av ønskede forbedringspunkter. Derfor har ingen av disse fått plass i 2019. I 2019 prioriterer vi digitalisering aller fremst.

ØKONOMIKONTORET

Økonomikontoret har på vegne av rådmannen ansvar for kommunenes regnskap og lønnsutbetalinger, budsjett og økonomiplan samt finansforvaltning.

Avdelingen skal sørge for å videreutvikle budsjett- og rapporteringsverktøy i tråd med virksomhetens behov. Det legges til rette for at enhetene har god oversikt over sine ressurser for å kunne disponere disse på best mulig måte.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål – Kommunens organisasjon og virksomhet

Kommunen har en bærekraftig økonomi som sikrer handlefrihet og dermed fremtidens velferdstjenester.

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
Ø-1	Handlingsdelen til kommuneplanen integreres i økonomiplanen	Økonomiplanen er utvidet til å omfatte handlingsdelen for å sikre mer langsiktig styring mot mål i kommuneplanen. Årets økonomiplanen beskriver hvordan sektorene følger opp satsingsområder og hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel.	2019-2022

Ø-2	Analyse av kostnader og tjenesteområdene videreutvikles.	Verktøy og kompetanse for å forbedre analyser av ressursbruken prioriteres.	2019-2022
Ø-3	Effektivisering av administrative rutiner skal gi ressurser og kompetanse til forbedring av styringssystemet	Oppgradering av Agresso og utvikling av felles økonomimodell i DDV gir mulighet for effektivisering av administrative prosesser.	2019-2022
Ø-4	Styringsdokumentene utvikles til å ha samme oppbygning	Årsrapporteringen skal videreutvikles til å følge opp handlingsplanen for sikre god styring.	2019-2020

Delmål N7:

Kommuneorganisasjonen er et anerkjent kompetansemiljø

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
Ø-5	Legge til rette for relevant videreutdanning /kompetanseheving hos ansatte	Utvikling av styringsdokumentene innebærer samhandling på tvers, og gir økt kompetanse innen rapportering og virksomhetsstyring i hele organisasjonen.	2019-2022

Drifts- og investeringstiltak som ikke ble prioritert i økonomiplanperioden

Innføring av digitalt virksomhetsstyringssystem som sikrer helhetlig rapportering samt god styring og internkontroll er ikke prioritert.

OPPVEKST OG KULTUR

Området består av Borhaug skole, Vanse skole, Farsund barneskole, Lista ungdomsskole, Farsund ungdomsskole, Farsund voksenopplæring, Barnehageenheten, Lister PPT samt kultur og idrett.

GRUNNSKOLEN

Farsund har tre barneskoler fra 1.-7.trinn; Borhaug, Vanse og Farsund. Farsund ungdomsskole og Lista ungdomsskole har elever fra 8.-10.trinn.

Det er ca. 151 årsverk i grunnskolen totalt, av dette er 117 årsverk lærere, 9,2 årsverk ledelse, 21 årsverk assistent og 3,8 årsverk merkantil.

Et av hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel er at Farsund kommune skal være en kommune i vekst med gode levekår, trygge oppvekstvilkår, mangfold og god livskvalitet for alle.

Vår visjon er: «Hvert barn er unikt – det skal hver dag bli sett og oppleve læring, utvikling og livsmestring i barnehage og skole».

I Farsundskolen er vi opptatt av det gode læringsmiljøet. Vi ser etter undervisningsformer og systemer som kan gi elevene et best mulig læringsutbytte.

Satsingsområdene i oppvekstplanen er:

- Skape et godt og inkluderende læringsmiljø
- Lære grunnleggende ferdigheter
- Leder- og skoleutvikling
- Samarbeid

Vi vektlegger tidlig innsats i vårt forebyggende arbeid, for å sikre at vi kan se sammenhenger tidlig, og sikre oss at de som står i fare for å falle utenfor blir fanget opp. Tidlig innsats må forstås både som innsats på et tidlig tidspunkt i et barns liv og tidlig inngripen når problemer avdekkes gjennom oppveksten. Et godt arbeid her gir en gevinst både for den enkelte og for samfunnet dersom barn og unge får den nødvendige oppfølgingen.

Samordnet innsats på tvers av sektorer og enheter i kommunen er avgjørende for å gi barn og unge et best mulig opplæringstilbud gjennom hele utdanningsløpet. Her må vi intensivere innsatsen og samarbeidet. Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) er en samarbeidsmodell som tas i bruk i dette arbeidet.

Det skal tilrettelegges for et trygt og godt læringsmiljø som fremmer trivsel, helse, faglig, sosial og personlig utvikling hos barn og unge.

Realfagsatsing er et viktig lokalt satsingsområde. Her har vi et nært samarbeid med lokalt næringsliv og Forskerfabrikken. Elevene får styrket sine ferdigheter innenfor realfag, forskning, HMS og lokalkunnskap. Nytt av året er at ansatte i SFO gjennom Forskerfabrikken får opplæring og utstyr som gjør at barna på SFO får et utvidet tilbud som stimulerer til nye aktiviteter med lek og utforsking.

Hjertesone

FARSUND VOKSENOPPLÆRING

Farsund Voksenopplæring hadde i 2015-16 en topp i antall elever og ansatte. De hadde på topp over 350 elever totalt. I dag har vi en ganske annen hverdag med rundt 100 elever. Disse er fordelt på tre ulike opplæringstilbud:

- Norskopplæring etter Introduksjonsloven. Denne gruppen er i tilbakegang med bakgrunn i nedlagte flyktningmottak, redusert kommunal bosetting og redusert familiegjenforening.
- Spesialundervisning av voksne norske elever etter Opplæringsloven. Tilbudet gis etter sakkyndig tilråding fra PPT. Størrelsen i tilbudet er ganske stabil.
- Grunnskoleundervisning etter Opplæringsloven. Dette er et tilbud vi har hatt i få år, og som begrunnes i rett etter nevnte lovverk. Dette er et tilbud som har økt de siste årene.

Det er ca. 12,3 årsverk samlet i voksenopplæringen, av dette grunnskole og norskundervisning – ca. 8 årsverk, spesialundervisning 3,5 årsverk og merkantil 0,8 årsverk. Rektor er plassert med 0,8 årsverk på grunnskole og norskundervisning og 0,2 årsverk på spesialundervisning. Det arbeides med en tilpasning av staben etter størrelsen på elevmengden på de tre tilbudene. Vi ser derfor for oss en nedbemanning før nytt skoleår. Vi må regne med en ytterligere reduksjon i tilbudet av Norskopplæring etter Introduksjonsloven fra nytt skoleår i august 2019. Fortsetter den lave bosettingen i årene framover, vil også grunnskoletilbudet reduseres eller falle bort.

Resultatene på norskprøvene har vært gode gjennom mange år. Generelt har voksenopplæringen levert resultater over landsgjennomsnittet i mange år. I vår hadde vi vår første avgangsklasse på grunnskoledelen. De vurderes da som norske avgangselever i ungdomsskolen.

ØKONOMIANALYSE – NOEN SENTRALE NØKKELTALL:

Datagrunnlaget er hentet fra Framsikt Analyse 18.04.18, og baserer seg på analyse av regnskapstall og andre Kostratall for 2017.

Grunnskole omfatter funksjonene undervisning, Voksenopplæring, SFO, skolelokaler og skoleskyss.

Farsund har et utgiftsbehov for grunnskole på 105 prosent av landsgjennomsnittet, og skyldes primært flere barn i målgruppen og flere innvandrere.

Netto utgift i 2017 var omtrent 140 millioner kroner. Behovskorrigerte samlede utgifter til grunnskole var 4 millioner kroner lavere i Farsund enn i kommunegruppe 11. De funksjonene som er billigere enn gjennomsnittet er undervisning (7 mill) og skolelokaler (2 mill). De kostnader som drives med høyere kostnader er voksenopplæringen (5 mill).

Farsund har større skoler enn gjennomsnittet i gruppen. Elevkostnaden passer godt med skolestørrelsen.

	Kommune	2014	2015	2016	2017
Netto dr.utg. pr. innb. 202 Grunnskole *)**)	Farsund	11 212	10 905	10 742	10 587
	Mandal	9 430	9 373	9 705	9 855
	Lyngdal	11 431	10 893	10 893	10 737
	Kostragruppe 11	11 298	11 218	11 298	11 270

	Kommune	2014	2015	2016	2017
Produktivitet - Korrigerede brutto driftsutgifter til grunnskole (202), per elev *)	Farsund	92 460	90 751	91 929	91 347
	Mandal	80 358	80 790	83 511	85 042
	Lyngdal	89 373	87 805	89 297	91 213
	Kostragruppe 11	99 199	99 578	100 860	101 418
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn(B)	Farsund	14,7	14,5	14,2	14,0
	Mandal	15,8	16,0	15,9	16,9
	Lyngdal	14,5	14,5	15,8	15,3
	Kostragruppe 11	12,3	12,4	12,2	12,1
Prioritet - Netto driftsutgifter til skolefritidstilbud (215), per innbygger *)**)	Farsund	148	127	190	164
	Mandal	117	105	116	59
	Lyngdal	139	82	129	157
	Kostragruppe 11	250	211	208	203
Netto dr.utg. pr. innb. 213 Voksenopplæring (B) *)**)	Farsund	164	185	-122	863
	Mandal	298	634	339	587
	Lyngdal	10	146	661	231
	Kostragruppe 11	236	266	270	336
Netto dr.utg. pr. innb. 222 Skolelokaler (B) *)**)	Farsund	1 977	1 944	1 860	1 847
	Mandal	2 220	2 018	2 064	1 880
	Lyngdal	1 606	1 644	1 654	1 802
	Kostragruppe 11	2 068	1 988	2 026	2 002

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Tallene er justert med utgiftsbehov

Netto driftsutgifter per innbygger Grunnskole

Utgiftene til undervisning er redusert med 600 kroner fra 2014 til 2017. Utgiftene har vært stabil i kommunegruppen.

Produktivitet – korrigerede brutto driftsutgifter til grunnskole (202)

Elevkostnaden var 91 000 kroner i Farsund i 2017, og det er 10 000 kroner mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppe 11. Utgiften har sunket med 1000 kroner de siste fire årene, mens det for kommunegruppen har økt med 2000 kroner i samme periode. Utgiften per elev er ganske godt tilpasset skolestrukturen i kommunen.

Gjennomsnittlig gruppestørrelse 1.-10.trinn

Gruppestørrelse i grunnskolen uttrykker hvor mange elever det er per lærerårsverk. Dette sier noe om produktiviteten. I Farsund var det 14 elever per lærerårsverk i 2017, og det er 1,9 elever mer enn gjennomsnittet i kommunegruppe 11. Det er blitt 0,7 elev mindre per lærer siden 2014.

Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning.

Omfanget av spesialundervisning kan være med å drive opp kostnadsnivået i grunnskolen. Det er ikke tilfelle i Farsund. I Farsund får 7 prosent av elevene spesialundervisning, og dette tar 16 prosent av lærertimene. Andelen timer er 3 poeng lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen 11.

	Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning(B)	Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt(B)
Farsund	7,1 %	16,0 %
Mandal	6,9 %	8,7 %
Lyngdal	6,7 %	17,1 %
Kostragruppe 11	8,6 %	19,1 %

Netto driftsutgifter til SFO.

Farsund bruker omtrent like mye som gjennomsnittet i kommunegruppen på SFO.

Netto dr.utg pr. innb. Voksenopplæringen (213)

Voksenopplæringen har lite å gjøre med ordinær grunnskole. Kommunen er pålagt å gi grunnskole for voksne som ikke har fått tilstrekkelig undervisning i barndommen. Den viktigste oppgaven i de fleste kommuner er å undervise flyktninger og innvandrere i norsk. Farsund hadde en netto utgift på denne tjenesten på 863 kroner i 2017, og dette er omtrent 530 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppe 11.

Årsaken til høye netto utgifter i voksenopplæringen kan skyldes høye behov, store endringer og svingninger i behov, underskudd i regnskapet for flyktningeundervisningen/integreringstilskudd mm. Det blir en prioritert oppgave å tilpasse driften til rammene.

Netto dr.utg. pr. innb. Skolelokaler (222)

Farsund kommune bruker 2 millioner kroner mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppe 11 på skolelokaler. Mens utgiften til skolelokaler er redusert med 130 kroner per innbygger i Farsund de siste fire årene, har den vært stabil i kommunegruppen.

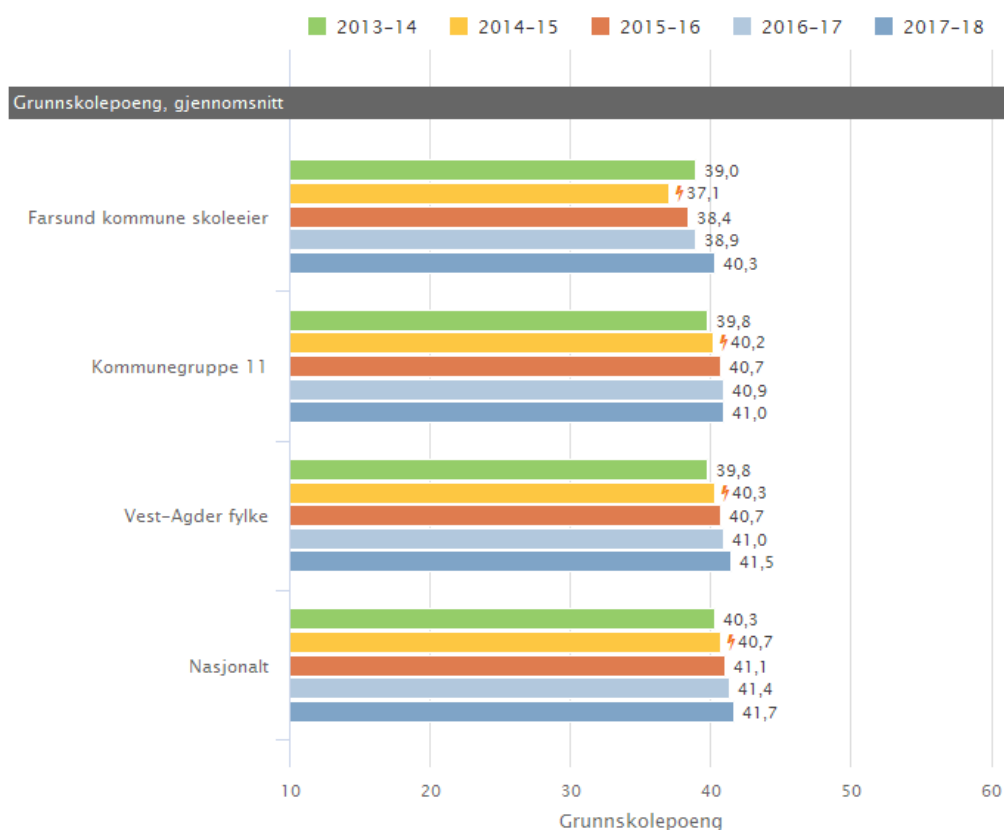
Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss

	Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss(B)	Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss (223), per elev som får skoleskyss
Farsund	32,7 %	9 953
Mandal	27,0 %	10 174
Lyngdal	38,5 %	10 136
Kostragruppe	36,0 %	8 959

Farsund kommune har middels kostnader til skoleskyss. Det skyldes lav dekningsgrad (33 prosent av skolebarna får skyss) og høy enhetspris (hver elev koster 10 000 kroner, kommunegruppen ligger på 8500 kroner).

Tilstanden i Farsundskolen med bla elevresultater, undersøkelser og elevtallsutvikling mm blir nøye omtalt i tilstandsrapporten.

Grunnskolepoeng

Farsund kommune skoleeier, Grunnskole, Grunnskolepoeng, Offentlig, Trinn 10, Begge kjønn

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål L4 og L6 er omtalt under kultur og idrett

Delmål L5 er omtalt under barnehageenheten (felles satsingsområder, oppvekstplanen)

Delmål N4 og N5 er omtalt under kultur og idrett

Delmål L1:

Farsund er en mangfoldig og inkluderende kommune

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-1	Tilrettelegge for nye lavterskeltilbud 1. Språkkafe 2. Ekko 3. Samarbeide med frivillighetssentralen	Kunne tilby barn og unge flere tilbud i uorganiserte fritidsaktiviteter, og deltakelse i kultur – og idrettsliv.	2019-

Delmål L3:

Farsund er en positiv tilflytningskommune, særlig for unge mennesker og barnefamilier

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-2	Tverrfaglig samarbeid om mestring og trygghet i hverdagen for barn og unge (SLT, politi, helse, skole og kultur)	Fokus på tverrfaglig innsats mellom de ulike aktørene i oppvekstmiljøet. «Sammen er vi bedre».	2019- Tiltak 2 krever økt

	1. Natteravnordningen 2. Samarbeid skole og kulturenheten gjennom ungdomsarbeidere, ungdomsklubbene og MOT-arbeidet.		driftsramme (medtatt i rammen 2019)
--	---	--	-------------------------------------

Delmål N6:

Farsund er anerkjent for sin ledende og omstillingsdyktige prosessindustri

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-3	Samarbeid skole/lokalt næringsliv 1. HMS-samling (Alcoa) 2. Bedriftsbesøk Samarbeid med Forskerfabrikken 3. Skole 4. SFO 5. Barnehage	Øke innbyggernes kunnskap om de lokale kompetansemiljøene. Forberede de unge på morgendagens arbeidsliv	2019- Tiltak 3, 4 og 5 er avhengig av eksterne midler (Alcoa foundation)

BARNEHAGEENHETEN

Primær oppgaven til barnehageenheten er å tilby barnehageplasser.

Barnehagene skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Det er kommunens ansvar å sørge for at kommunen har et tilstrekkelig antall barnehageplasser etter Lov om barnehager. Kommunen skal på den bakgrunn yte tilskudd til de godkjente plassene som er i bruk i private barnehager.

I Farsund er det 2 kommunale barnehager, Sunde barnehage og Borhaug barnehage. I tillegg er det 7 private barnehager.

Barnehageenheten består av alle tjenestene på barnehageområdet. I tillegg til at kommunen driver Sunde barnehage og Borhaug barnehage, drives også Styrket tilbud som gir hjelp til barn med nedsatt funksjonsevne. Barnehageenheten har ansvar for tjenestene redusert foreldrebetaling, samordnet barnehageopptak, økonomi, og øvrig saksbehandling etter Lov om barnehager.

STATUS, UTVIKLING OG UTFORDRINGER I TJENESTEOMRÅDET

	Kommune	2014	2015	2016	2017
Prioritet - Netto driftsutgifter til barnehager per innbygger *)**)	Farsund	8 443	8 319	8 695	8 694
	Mandal	8 166	8 069	8 125	8 335
	Lyngdal	8 751	7 565	8 228	8 082
	Kostragruppe 11	8 511	8 236	8 382	8 329
Dekningsgrad - Andel barn 1-5 år med barnehageplass	Farsund	89,9 %	88,6 %	85,3 %	89,0 %
	Mandal	88,9 %	91,8 %	91,6 %	91,1 %
	Lyngdal	83,2 %	85,9 %	85,0 %	89,2 %
	Kostragruppe 11	91,0 %	91,1 %	91,5 %	91,9 %

	Kommune	2014	2015	2016	2017
Produktivitet -Korrigerede brutto driftsutgifter f201 per korrigeret oppholdstime i kommunale barnehager (kr)(B) *)	Farsund	55	48	56	52
	Mandal	51	52	53	54
	Lyngdal	60	67	49	50
	Kostragruppe 11	53	50	52	52

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

***) Tallene er justert med utgiftsbehov

Prioritet - Netto driftsutgifter til barnehager per innbygger

Behovskorrigerede netto driftsutgifter til barnehagetjenesten i Farsund i 2017 var 8700 kroner per innbygger. Det er 400 kroner mer enn gjennomsnittet i Kommunegruppe 11. Det er høyest blant sammenligningskommunene. Utgiftsnivået er økt med 250 kroner per innbygger de siste fire årene. Utgiftene er sunket 200 kroner i kommunegruppen i samme periode.

Produktivitet -Korrigerede brutto driftsutgifter 201 per korrigeret oppholdstime i kommunale barnehager

Enhetskostnader i barnehagesektoren måles i korrigerede brutto driftskostnader per korrigerede oppholdstime (korrigeret for alder). Utgiften per korrigerede oppholdstime i kommunale barnehager var i 2017 52 kroner. Det er det samme som gjennomsnittet i kommunegruppen og midt i laget blant sammenligningskommunene.

Dekningsgrad - Andel barn 1-5 år med barnehageplass i %:

Dekningsgraden for barn i barnehage i Farsund kommune var i 2017 på 89%. Pr. 15.12.2017 er det 487 barn som har barnehageplass i Farsund. Fremskrevet barnetall i Oppad pr. 15.12.2018 viser at det er 475 barn som vil ha plass i barnehage. I tillegg har 13 barn fra Farsund kommune barnehageplass i Kollevoll barnehage i Lyngdal kommune. Nedgang i barnetallet i kommunen vises nå igjen i behovet for barnehageplasser. Flere barn bruker nå 5 dagers plass, dette bidrar til å fylle opp kapasiteten i barnehagene. I tillegg har 4% av 0- åringene barnehageplass. Barn under 1 år har ikke rett på barnehageplass.

Antall barn og barnehagebehov:

Kapasiteten i de kommunale barnehagen er for tiden utnyttet fullt ut, og det er 8 barn på venteliste til Sunde barnehage i Farsund.

Ved de private barnehagene er det p.t. ledig kapasitet i Farsundsområdet, og 1-2 plasser i Vanseområdet.

Det er i investeringsarbeidet meldt inn behov for renovering/utbygging ved Sunde barnehage. Barnehagen oppfyller ikke de krav som er satt til barns garderobe og toalettforhold slik det er i dag. I tillegg er det behov for utbygging av en avdeling med en fleksibel drift i forhold til barn med nedsatt funksjonsevne, utvidelse av personalavdeling som følge av flere ansatte, oppgradering/drenering av uteområdet.

Det bør utarbeides en barnehagebehovsplan som sier noe om kommunens samlede kapasitet og fremtidige behov for barnehageplasser.

I Farsund tas barn inn ved hovedopptak og suppleringsopptak gjennom året ved ledig kapasitet.

I 2015 ble det gitt en statlig føring om å innføre redusert foreldrebetaling/gratis kjernetid i barnehagene for å sikre god sosial profil. Disse moderasjonsordningene skal sikre at foreldrebetaling maksimalt skal utgjøre 6 % av den samlede person- og kapitalinntekt i husholdningen for en full plass. Ordningen gjelder for 3, 4 og 5 åringene. Det er en kommunal oppgave å dekke tapt foreldrebetaling de private barnehagene.

Stortinget har vedtatt ny bemanningsnorm og skjerping av pedagognormen. Bemanningsnormen stiller krav om minimum én ansatt per tre barn under tre år og én ansatt per seks barn over tre år. Skjerpet pedagognorm innebærer minst én pedagogisk leder per 7 barn under tre år og minst én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Barnehagene må innfri ny bemanningsnorm innen 1. august 2019, og pedagognorm innen 1. august 2018.

Som en følge av disse nye kravene er det tilsatt 3 nye pedagogiske ledere i de kommunale barnehagene.

Kunnskapsdepartementet har fastsatt ny forskrift «Rammeplan for barnehagen». Den nye rammeplanen trådte i kraft 1.august 2017. Implementeringen av ny rammeplan skjer først og fremst i den enkelte barnehage og er en kontinuerlig prosess. Gjennom barnehagebaserte kompetansetiltak kan de ansatte i fellesskap styrke sin kompetanse og pedagogiske praksis i tråd med rammeplanen. Regjeringen ønsker på sikt å styrke de barnehagebaserte tiltakene, og kompetansemidler fra Fylkesmannen vil fra 2019 inngå i denne ordningen.

I følge ny Rammeplan er det barnehageeiers ansvar å sørge for at personalet har riktig og nødvendig kompetanse. Klarere forpliktelser og konkretisering av barnehagens arbeid innebærer økte krav til ledelse og til kompetanse.

Kompetansehevingstiltak i barnehagene vil gjøres i tråd med de prioriterte satsingsområdene i Oppvekstplanen:

1. Læringsmiljø
2. Ledelse
3. Grunnleggende ferdigheter
4. Samarbeid

1.august 2017 ble barnehagene i Lister innlemmet i Lister pedagogiske senter (LPS).

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål L5:

Farsund kommune har trygge oppvekstvilkår med et godt barnehagetilbud og en god skole for alle

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-4	Inkludering – styrke arbeidet mot mobbing og annen krenkende atferd	1. Kommunal handlingsplan for elevens arbeidsmiljø, kap. 9A 2. Deltakelse nasjonal satsing for inkluderende barnehage og skolemiljø 3. Ulike trivsels- og forebyggingstiltak	2019-
O-5	Arbeid med sosial kompetanse	1. Plan for sosial kompetanse 2. Ta i bruk ulike programmer trene sosiale ferdigheter 3. Utdanne flere ART-trenere m.v.	2019- Tiltak 3 krever økt ramme (ubrukte midler kr 210 000 lagt inn i rammen 2019)

O-6	Relasjonskompetanse	Oppvekstplan: 1. Standarder for god klasseledelse 2. Kompetanseløftet «Være sammen» i bhg 3. Relasjonsledelse	2019-
O-7	Folkehelse og livsmestring	1. Tilrettelegge for sunne kostholdsplaner, LUS prøveprosjekt frokost skole 2. Mer forpliktende samarbeid skolehelsetjenesten 3. Økte ressurser sosiallærer 4. BTI implementeres	2019- Tiltak 3 krever økt ramme kr 600 000
O-8	Lære grunnleggende ferdigheter	Satsingsområder oppvekstplanen førende: Lære grunnleggende ferdigheter innenfor: <ul style="list-style-type: none"> • Lesing/språk • Realfag/regning • Digitale ferdigheter Tiltak: 1. Leseplanen 2. Språkløyper 3. Praktisk tilnærming til læring Aktiv bruk av nærmiljø. Utvidet bruk av Laundalområdet , her trengs mer ressurser til opplæring, materiell og utstyr. Samarbeid med Lister Friluftsråd. 4. Samarbeid med lokalt næringsliv (realfagsatsing) 5. Forskerfabrikken bhg, SFO og skole 6. Tidlig innsats 7. Implementere iktplan.no	2018 – 2021 Tiltak 3 krever økt driftsramme på kr. 60.000
O-9	Utvikle god skole- og barnehageledelse	Oppvekstplan førende: Utvikle god skole- og barnehageledelse: <ul style="list-style-type: none"> • Lederutvikling • Øke kvalitet på implementeringsteori og endringsledelse • Økt delingskultur, nettverksgrupper • Tett oppfølging av ansatte og virksomheten Tiltak: 1. Utarbeide en kompetanseplan for skoleeier (Frist 1 februar 2019) 2. Lederutviklingsprogram i samarbeid med LPS, universitetsnivå og andre faginstanser. 3. Barnehage og skolevandring	2019-
O-10	Fremme folkehelse	Se tiltak i plan for folkehelse Tiltak: Våren 2019 prøve ut Ungdata Junior (5.-7.trinn) Kartlegging og forebygging.	
O-11	Fremme 0-toleranse for mobbing herunder skjult og digital mobbing	Oppvekstplan Handlingsplan for elevens arbeidsmiljø Farsund kommune Handlingsplan folkehelse, mangfold og likestilling.	2019- Tiltak 3 krever økt driftsramme kr. 100.000 (lagt inn i rammen for 2019)

		<p>Fremme 0-toleranse for mobbing herunder skjult og digital mobbing:</p> <p><u>Tiltak:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oppfølging av handlingsplan for elevens arbeidsmiljø kap 9A, implementere gode rutiner 2. Inkludering. Styrke arbeidet mot mobbing og annen krenkende atferd 3. Klassetrivsel.no skal tas i bruk på samtlige trinn 4. Barna skal trene på sosiale ferdigheter 5. Samarbeid skole/hjem 6. Nettvett – kurs elever, ansatte og foresatte 7. Trivselslederprogrammet 8. Aktiv analyse og oppfølging av funn elevundersøkelser og Ungdata 	
O-12	Sikre full barnehagedekning	Utarbeide en barnehagebehovsplan som sier noe om kommunens samlede kapasitet og fremtidige behov for barnehageplasser (økonomi, barnehageplass i nærmiljøet, framskriving av folkemengden...)	2019
O-13	Prioritere tidlig innsats gjennom forebygging	<p>Oppvekstplan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tidlig innsats skal også brukes ifht elever med stort læringspotensial, jfr Meld. St.21 • BTI – Bedre Tverrfaglig Innsats • «Det aller beste», pedagogisk team <p><u>Tiltak:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Programmer for å jobbe med følelser og trene sosiale ferdigheter 2. Utdanne flere ART – trenere. 3. Trivselstiltak, fellesaktiviteter 4. Økt bruk av praktisk tilnærming til læring, mestring 	2019- Tiltak 2 krever økt driftsramme (medtatt i rammen 2019)
O-14	<p>Motvirke frafall i skole gjennom gode overganger, tidlig innsats og bedre tverrfaglig samarbeid.</p> <p>Samfunnsbildet med flere unge som sliter med psykisk helse utfordre oss.</p>	<p>Oppvekstplan</p> <p>Handlingsplan for folkehelse, mangfold og likestilling</p> <p><u>Tiltak:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sosialfaglig oppfølging: <ul style="list-style-type: none"> ○ Skolelosen – her må det tilføres ressurser for å få flere skoleloser på plass i Lister! (et tiltak som ser ut til å gi effekt) ○ Tettere samarbeid grunnskole og VGS 2. Skolehelsetjenesten må styrkes 3. Psykisk helse må få en større plass i utdanningssystemet 	2019- Tiltak 1 krever økt ramme (har sendt søknad om skjønnsmidler fra FM)
O-15	Styrke kvaliteten og innholdet i SFO	<p><u>Tiltak:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Realfagsatsing. Skolering i samarbeid med Alcoa og Forskerfabrikken 	2019- Nytt tilbud på SFO høsten 2018

		2. Kompetanseheving assistenter og fagarbeidere. De må ta større del i kompetanseutviklingstiden, for eksempel felles planleggingsdager og personalmøter. Kan bety at vi må holde stengt 1-2 dager på SFO i skoleåret.	Planlegge skoleruta fremover
O-16	Styrke dialogen og forventningsavklaringene mellom skole og hjem		2019-
O-17	Sikre tilgang på nok lærlingeplasser	Kontinuerlig vurdere behovet for, og ha trykk på å opprette lære plasser også innenfor nye lærefag. Vurderes ut fra kommunens behov og søkermasse.	2019-

Delmål L6:

Farsund har et rikt kulturtilbud der alle innbyggerne har mulighet til å delta

Nr.	Beskrivelse	Tiltak	Periode
O-18	Tilrettelegge gode arenaer for kunst- og kulturformidling	Barnehagebibliotek ønskes utvidet til å gjelde alle barnehagene.	2019-

KULTUR OG IDRETT:

Enhet for kultur og idrett består av ca. 30 ansatte i større eller mindre stillinger. Totalt på enheten er det omtrent 30 ansatte fordelt på 14,6 årsverk.

Kultur og idrett omfatter tjenestene: fritidstilbud, herunder også MOT og Flipside skatehall, kulturminnevern, bibliotek, kino, museer, kunst, kulturskole og annen kultur. Det er svært få lovpålagte oppgaver i denne sektoren. På kulturkontoret er kultursjef og kulturkonsulent/ «kulturst» i 100% stillinger. I tillegg er det kulturskolerektor i 50% stilling, biblioteksjef i 100% stilling og ungdomsleder i 60% stilling.

STATUS, UTVIKLING OG UTFORDRINGER I TJENESTEOMRÅDET

Prioritering/netto driftsutgifter pr innbygger:

Farsund brukte 2.900 kroner per innbygger til kultur og idrett i 2017. Det er 800 kroner mer enn gjennomsnittet i kommunegruppe 11, og mest blant sammenligningskommunene. Utgiftene til kultur har økt med 900 kroner per innbygger siden 2014, mens utgiftene har økt med 90 kroner i kommunegruppen.

I Bjørn Brox sin økonomianalyse av Farsund kommune (2018) heter det: «*Ingen av sammenlignings-kommunene drev kulturtjenestene med høyere utgifter enn Farsund.*» Dette skyldes først og fremst høye kostnader til idrettsbygg, bl.a. utbyggingen av Alcoa miljøpark i 2015. Kostnadene til drift av bygg ligger ikke på enhet 28.

De siste årene har enheten hatt fokus på å prioritere styrking av kulturskolen, med bl.a. musikkterapi for brukere i institusjoner, og nye tilbud innen ballett og musikk-karusell. Netto

driftsutgifter til kulturskolen per innbygger har økt fra kr. 1518 (2015) til kr. 2030 (2017). Styrkingen av kulturskolen i 2018 vil føre til en ytterligere økning. 18,2% av barna i grunnskolen er elever ved kulturskolen, det er noe lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppen.

Fremover vil vi særlig ha fokus på Farsund bibliotek og sikre en god videreutvikling og fornying her i forbindelse med Eilert Sundt utbyggingen.

Det er noen utfordringer innen ungdomsmiljøet. Ung dataundersøkelsen viser at 17% av ungdommene opplever ensomhet, og vi har utfordringer i forhold til rus og utagerende handlinger. Et solid, sterkt og kompetent ungdomsarbeid som kan se den enkelte ungdom er viktig for å kunne gjøre en forskjell her. Dette vil også være god samfunnsøkonomi på lang sikt.

Enhet for Kultur og idrett har et totalbudsjett på ca. 13 millioner. For dette leverer vi et bredt og profesjonelt tilbud innen alle våre ansvarsområder, fra bibliotek og kino til fritidstilbud og kulturskole. Vi samarbeider tett med ulike lag. Sammenliknet med våre nabokommuner har vi en liten stab i forhold til aktivitetsnivå.

Dekningsgrad, antall brukere:

Farsund bibliotek hadde 87813 besøkende i 2017. Mange av dem er skoleelever som benytter biblioteket som studie- og avkoplingsarena. Totalt utlån lå på 54649. Både utlånstall og besøk har vært stabilt de siste årene. Vi forventer en økning i bibliotekbesøket når «nye Eilert Sundt vgs» står ferdig i 2021.

Farsund kulturskole har skoleåret 2018/19 260 elever. Dette er en markert økning fra tidligere år og skyldes en styrking av kulturskoletilbudet med grupper innen klassisk ballett, og musikkkarusell på barneskolene. Det er ca 30 elever på venteliste.

Farsund kino hadde 24.294 (2016) og 20.071 (2017) kinobesøk. I tillegg var det 6000 (2016) og 8000 (2017) som deltok på andre arrangementer/ kurs på kinoen. Til nå i 2018 har kinoen hatt ca 14.685 besøkende. Det er en liten økning på 5% i forhold til samme tid i fjor. Kinoen ligger an til 10-20% økning i kinobesøk fra 2017 til 2018.

Lista museum, som nå er en del av Vest-Agder-museet IKS, hadde 16026 besøkende i (2015) og 16775 (2017). Hoveddelen av besøket skjer på Nordberg fort.

Lista fyr er kommunens største turistattraksjon. Farsund kommune leier området av Vest-Agder fylkeskommune som igjen har avtale med eieren, Kystverket. I 2016 hadde Lista fyr 54 821 registrerte gjester, i 2017 60581 og i 2018 vil besøket passere 70 000. Kunstpunkt Lista åpnet i 2017 og hadde 3238 besøkende første året.

Kvalitet:

Farsund kommune ble kåret til Årets kulturkommune i Agder 2013-2014. I Kommunebarometeret fra Kommunal rapport har Farsund steget fra 97. plass til 52. plass mellom 2016 og 2018. Samtidig har kommunen falt fra 35. plass (2013) til 107. plass (2016) i Kulturindeksen som Telemarkforskning lager. Farsund kommune skårer de siste årene dårligere enn tidligere på f.eks. «konserter» og «museum» i kulturindeksen. Dette til tross for at det er en rekke konserter i kommunen hele året, og vi har et av Sørlandets best besøkte museer. At vi skårer lavt på «scenekunst» skyldes først og fremst at vi ikke har et eget regionalt kulturhus som kan ta imot produksjoner fra Rikskonsertene/ Riksteateret (nå Kulturtanken). I følge statistikkene er Farsund

kommune best på kultur i Lister, og ambisjonen er å avansere ytterligere på «rankingen», fordi vi ønsker å gi et så bredt og godt kulturtilbud som mulig til våre innbyggere.

Befolkningsutvikling og demografikostnader/utgiftsbehov:

Farsund kommune opplever en stagnasjon i folketall. For å sikre bolyst og bo attraktivitet er det viktig med et variert og godt kulturliv. Dette er avgjørende for å få folk til å flytte til kommunen, men ikke minst for å sikre at de som allerede bor her trives og fortsatt ønsker å bo her. Mye av kulturlivet drives av frivillige. Farsund kommune har laget en egen frivillighetserklæring. Kultur og idrett deler hvert år ut kr 780 000,- i støtte til drift, arrangementer og prosjekter. Rammene for tilskudd har vært den samme siden 2013. For å styrke det frivillige arbeidet i lag og foreninger, samt Nordsjøfestivalen, bør kulturmidlene økes.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål L1:

Farsund kommune er en mangfoldig og inkluderende kommune

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-19	Sound of Happiness	Koret er en del av Farsund kulturskole	2019-
O-20	Opplevelseskort	Kortet gis til barn og unge fra familier med lav inntekt, slik at de kan delta i kulturopplevelser som kino m.m.	2019-

Delmål L3:

Farsund kommune er en positiv tilflytningskommune, særlig for unge mennesker og barnefamilier

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-21	Mulighetsstudie Lista fyr/ Nasjonalt besøkssenter våtmark	Farsunds største turistattraksjon bør videreutvikles som reiselivsmål. Se på muligheter for spisested, undervisnings- og utstillingsrom.	2019 Investering 2.000.000
O-22	Forprosjekt maritimt opplevelsessenter Farsund	Sammen med private aktører utvikle Sjømannshjemmet og Brøvigbygget som et vitensenter/ sjøfartsmuseum m.m.	2020 Investering

Delmål L4:

I Farsund deltar barn og unge aktivt i samfunnsutviklingen

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-23	Videreutvikle ungdomsrådet rolle	Ungdomsrådet er et viktig talerør for de unge. Tidlig nok involvering i planprosesser og medvirkning i praksis.	2019-
O-24	Årlig «stormøte» der elevrådene på skolene og VGS møter Ungdomsrådet for å øke interessen og engasjementet rundt saker de unge brenner for	Ta i bruk nye arenaer for medvirkning	2019-

Delmål L5:**Farsund kommune har trygge oppvekstvilkår med et godt barnehagetilbud og en god skole for alle**

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-25	Skape godt læringsmiljø	Bruke MOT verktøy mer aktivt i skolen	2019-
O-26	Rusforebyggende arbeid (MOT m.v.)	Tettere samarbeid mellom fritidsklubber, MOT, skole og hjem	2019-

Delmål L6:**Farsund har et rikt kulturtilbud der alle innbyggerne har mulighet til å delta**

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-27	Videreutvikle Farsund bibliotek til å bli en enda mer sentral kulturell og sosial møteplass	Fokus på biblioteket i forbindelse med Eilert Sundt utbyggingen. Få til en løsning med «meråpent» / selvbetjent bibliotek.	2019-2020 Investering
O-28	Støtte Sørlandsutstillingen sitt 50 års jubileum	Sørlandsutstillingen er 50 år og markerer det med en stor utstilling på Lista i 2019. Utstillingen vil ha fokus på «kunst i landskapet» og vil profilere Listalandskapet på en spennende og annerledes måte.	2019 Behov for økt ramme i 2019 (500.000)
O-29	Galleri Rudjord	Opprette et eget galleri for vår fremste grafiker og kunstner. Gjerne i forbindelse med utviklingen av Lista Fyr	2021 Investering
O-30	Øke driftstilskudd til lag og foreninger	Prioritere lag- og foreninger som har fokus på breddeidrett, lavterskeltilbud og skaper gode møteplasser	2019 Behov for økt ramme (200 000) i 2019
O-31	Utarbeide handlingsplan frivillig arbeid, feks <ol style="list-style-type: none"> 1. Oppgaver til elevene som kan bidra til å finansiere Polentur 2. Tilrettelegging av sosiale møteplasser 	Tiltak som sikrer gode rammevilkår for frivillige lag og foreninger for å oppnå sosial tillit, inkludering og hverdagsintegrering.	2019-

Delmål N4:**Farsund utvikler bærekraftige næringer basert på sine rike natur – og kulturverdier**

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-32	God dialog med regional og nasjonal forvaltning av Listastrendene	Faste møter minst hvert halvår med Fylkesmannen og Nasjonalt besøkssenter våtmark Lista	2019-
O-33	Opplevelsesbaserte reiselivsprodukter	Tilrettelegge for vind- og vannsport langs Listastrendene, fotturer, sykling og aktiviteter på Lista flypark	2019-
O-34	Prosjekt knyttet til reiselivskommunen Farsund	Hvem er vi? Hva er vi gode på? Hvilke turister skal vi legge til rette for fremover?	2019

			Behov for økt ramme (100.000) i 2019
O-35	Samarbeide om regionale besøksstrategier	Kommunen bruker aktivt besøksstrategi for Listastrendene og den nasjonale standard for merking av opplevelser i verneområder/ nasjonalparker	2019-

Delmål N5:

Farsund har høy kompetanse innen reiseliv-, kultur og opplevelsesnæringen

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-36	Videreutvikle samarbeid med kompetanse-institusjoner	Tett dialog med Vest-Agder museet, Universitetet i Agder, Universitetet i Oslo, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet på Ås	2019-
O -37	Utvikle Nordberg fort som arena for ulike forskningsmiljøer knyttet til Listas natur og kultur.	Samarbeide med Vest-Agder museet, Universitetet i Agder, Universitetet i Oslo, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet på Ås	2019-

LISTER PPT

Lister Pedagogisk Psykologiske Tjeneste (Lister PPT) er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Lyngdal og Sirdal. Farsund kommune er vertskommune for samarbeidet.

Lister PPT er ikke samlokalisert. Alle som jobber i tjenesten er ansatt i Farsund kommune, men er spredt på faste kontorplasser i fire av de fem samarbeidende kommunene (unntaket er Sirdal som betjenes fra kontoret i Flekkefjord). De ansatte er pr i dag fordelt på fire oppvekstteam som alle dekker hele spekteret fra førskolealder og ut grunnskolen, men som har tilgang på spisskompetanse på tvers av teamene.

Det er et tydelig signal at PPT skal jobbe systemrettet gjennom å bistå i forebyggende arbeid gjennom kompetanse- og organisasjonsutvikling. Vi jobber systematisk med å dreie tjeneste over i en større grad av forebyggende- og læringsfremmede arbeid, samtidig som det sikres at det enkelte barn (og voksne) med spesialpedagogiske behov får den hjelp og oppfølging det er behov for. PPT skal, på et tidlig tidspunkt, kunne gi råd og samarbeide med skolen og barnehage om løsninger og tiltak for eleven/barnet innenfor det ordinære. Dette gjøres nå via de pedagogiske teamene som er etablert i alle skolene, og i barnehagene.

BEMANNING OG ORGANISERING

Lister PPT hadde ved utgangen av 2017 til sammen 18 personer ansatt, herav 15 fagstillinger. I tillegg har Lister PPT leder i full stilling, og en merkantil ressurs på til sammen 2 stillinger som deles med Logopedtjenesten. Logopedtjenesten vil fra januar 2019 også ha tilsatt Logoped i full stilling. PPT har leder i full stilling, og er organisert med en kontaktperson for hver kommune

(TeamLOS), med ansvar for både å følge opp det interne teamet i hver kommune, og for kontakten utad mot kommunalt nivå.

DRIFT/SAKSPRODUKSJON:

Lister PPT har pr i dag besøksansvar for 24 skoler, 5 voksenopplæringsinstitusjoner og til sammen 37 barnehager. PPT har i tillegg ansvar for spesialpedagogisk tilrettelegging for barn i kommunene via de fem helsestasjonene, og for hjemmeværende barn.

Kontaktansvar for alle disse enhetene er fordelt mellom de ansatte. Det er bygget team på to til tre personer knyttet mot de fleste enhetene på skoleområdet, og team på tvers i Lister for å få til samme støtte og trygghet ift barnehageområdet og de mindre enhetene.

Ved utgangen av året 2017 hadde Lister PPT til sammen 625 henviste saker. Dette er en nedgang på 222 enkeltsaker siden utgangen av 2013. Nedgangen i Farsund er på 45 saker.

Kommune	2013	2014	2015	2016	2017	Nedgang
Farsund	233	213	196	180	188	45
Flekkefjord	214	173	152	160	153	61
Kvinesdal	139	115	111	108	99	40
Lyngdal	213	209	208	177	162	51
Sirdal	48	36	24	25	23	25
Totalt	847	746	691	650	625	222

Det har vært en nedgang i antall elever med spesialundervisning i Listerkommunene de siste årene. Elever som tidligere har hatt spesialundervisning får nå dekket sine behov innenfor ordinær opplæring med tilpasninger. Tallmaterialet fremkommer i tilstandsrapporten.

KOMPETANSE

Lister PPT er bredt sammensatt når det gjelder kompetanse, selv om tjenesten fortsatt ligger noe under landsgjennomsnittet mht utdanning på hovedfags/ masternivå. Dette er i utvikling. Vi rekrutterer bevisst, og 4 ansatte er under utdanning på masternivå.

Tjenesten har formell hovedfags/master kompetanse på både spesialpedagogikk, pedagogikk, pedagogisk-psykologisk rådgivning og psykologi. En ansatt har doktorgradskompetanse på lese- og skriveproblematikk. Leder for PPT har både hovedfag i organisasjons- og administrasjonsvitenskap og mastergrad i arbeids- og organisasjonspsykologi.

Det blir kontinuerlig jobbet systematisk med å styrke og justere den totale kompetansen gjennom faglige tyngdepunkts grupper, og gjennom studier, kurs og tilrettelegging for interne kompetansehevingstiltak.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål L5:

Farsund kommune har trygge oppvekstvilkår med et godt barnehage tilbud og en god skole for alle

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
O-38	<p>Utvikle kvaliteten på den ordinære opplæringen i skolene, og det pedagogiske innholdet i barnehagene</p> <p>Utvikle kvaliteten på spesialpedagogiske tiltak i barnehagene og spesialundervisningen i skolene.</p>	<p>Innenfor det tosidige mandatet:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Bistå i enhetenes pedagogiske utviklingsarbeid gjennom pedagogiske team2. Jobbe sammen med enhetene for å utvikle pedagogiske team som en utviklingsarena3. Bidra med støtte og veilede ift tilpasset opplæring og spesialpedagogiske tiltak4. Sikre og utvikle kvaliteten på sakkyndig utredning og sakkyndig vurdering5. Bidra med kompetanseheving etter behov/etterspørsel	2019 -

HELSE OG OMSORG

Overordnet målsetting:

Farsund kommune skal ha helse og omsorgstjenester som er endringsdyktige, innovative og som kan tilpasse tjenestetilbudene etter innbyggernes behov og innenfor de rammer som kommunen til enhver tid vil råde over.

Vedtatt Helse og omsorgs plan er styringsverktøyet i sektoren. Planen bygger på sentrale og lokale styringsdokumenter blant annet ny samfunnsdel i kommuneplan 2018-2030.

Hovedtrekk i resultatmål og tiltak i Helse og omsorgsplanen 2012-2021 er:

- Fra ressurskrevende tjenester til mindre ressurskrevende tjenester. Eks. styrking av hjemmetjenestene, hverdagsrehabilitering, avlastning, korttidsopphold og økt bruk av teknologi.
- Reduksjon av administrative ressurser for tjenesteutøvelse → til direkte brukerrelaterte tjenester ved bruk av teknologi.
- Økt kompetansenivå innenfor de ulike tjenestene.
- Økt fokus på mestring og muligheter innenfor omsorgs og velferdsteknologi.
- Økt fokus på forebygging og samarbeid med frivillige og nettverk.
- Sikre tilrettelagte boenheter for innbyggere som har behov for dette.

I revisjon av Helse og omsorgsplan 2017-2027 er det økt brukerperspektiv. En fokusendring fra «Hva er i veien med deg?» til et fokus på «Hva er viktig for deg?» Fokusendringen og forventninger om mer helhetlige og sammensatte tjenester gjør det nødvendig å se på organisatoriske endringer.

Handlingsdelen av revidert plan bygger på følgende hovedområder:

- Organisering
- Ledelse
- Proaktive og forebyggende tjenester
- Kompetanse og rekruttering
- Boliger og boformer
- Brukerens helse- og omsorgstjenester
- Barn og unge
- Teknologi, innovasjon og utvikling
- Øyeblikkelig hjelp og legetjenester

Status, utfordringer og mål under de ulike hovedområdene i handlingsplanen henger nøye sammen, påvirker hverandre og sees derfor i en sammenheng.

Viktig prinsipp er at innbyggere skal ha de samme muligheter og rettigheter og alle skal ivaretas i forhold til bolig, helsetjenester, fritidsaktivitet, teknologi osv. uavhengig av sin diagnose.

Listahøimen nybygg

Effektiviseringstiltak i Helse og omsorgssektoren

Fremtidens helse og omsorgsplan 2012-2021 har vært et viktig og avgjørende redskap i planlegging og gjennomføring av de tiltak som er iverksatt i helse og omsorgstjenesten.

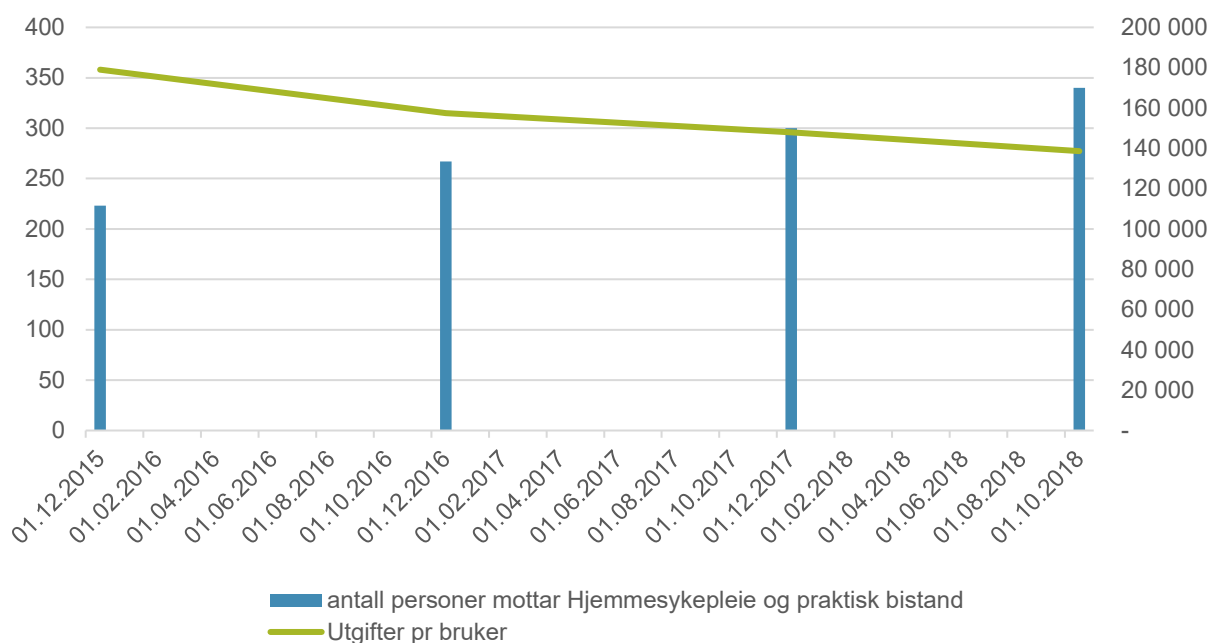
Sentralt i planen er dreining fra sterk institusjons dreven tjeneste til en tjeneste med fokus på at den enkelte skal kunne bo mest mulig selvstendig lengst mulig i egen bolig. Helse og omsorgsplan med tiltak i handlingsplan er således det viktigste verktøy for en fremtidsrettet og effektiv bruk av ressursene i sektoren. Fra Fremtidens Helse og omsorgsplan 2017-2027:

Evaluering av omsorgsplan 2015 viser at de kommunene som har utviklet et godt planverk raskere kan planlegge for og tilpasse seg endrede omsorgsbehov i befolkningen enn de kommunene som ikke har gjort det. «Lokale omsorgsplaner har en positiv effekt på omstillingsevnen».

Effektiviseringsgevinst må sees i sammenheng med tiltak som er iverksatt jamfør Helse og omsorgsplan og befolkningsframskriving. Se også graf over utgiftsbehov demografi Pleie og

omsorg under «nøkkeltall». Antallet institusjonsbeboere har sunket, stadig flere mottar hjemmebaserte tjenester, den gjennomsnittlige pleietyngden pr. tjenestemottaker både i institusjon og i hjemmesykepleie har økt. Fra 1.11.2018 endret kommunen drift fra 28 institusjonsplasser for demente til 32 boenheter for demente ved Listaheimen. Som års virkning anslås gevinst her til ca. 5,3 mill. pr. år i driftsutgifter. Gevinst er hovedsakelig knyttet til overføring av utgifter til stat. Det er økt bruk av aktivitetstilbud, hjelpemidler og velferdsteknologi.

Graf under kan ses på som et bilde på at tjenestene håndterer økning i nye brukere uten at ressursbruken øker i samme grad. Gevinst skjer blant annet med å jobbe annerledes – mer fokus på ressurser hos tjenestemottakere og mer bruk av teknologi i tjenesteutøvelse. Det skjer en forskyvning fra ressurskrevende tjenester til mindre ressurskrevende tjenester.

Bruk av teknologi i ulike former og med ulike formål er et daglig tema og en klar forventning i styringsdialogen mellom enhetsledere og kommunalsjef, - der fokus på gevinster og gevinstrealisering inngår som et selvsagt element. Lederne forventes å aktivt bidra til en kultur der de ansatte er med på å identifisere og ta i bruk nye teknologiske løsninger som en naturlig del av tjenesteytingen. Endringer av kultur, holdninger og arbeidsmåter er et tidkrevende arbeid og mye arbeid gjenstår, men tjenestene er allikevel godt i gang med utprøving og implementering av teknologi.

Utprøving og implementering av teknologi gir muligheter og gevinster, - men ofte også utfordringer som er vanskelig å forutse. Mye av dette handler om at ny teknologi ikke alltid oppfører seg og fungerer slik som forutsatt. Dette kan skape utrygghet hos ansatte, brukere og pårørende. Det er derfor helt avgjørende at tjenestene har ressurspersoner tilgjengelig med kunnskap om hvordan vi skal håndtere dette. Å ha ressurspersoner i egen kommune, med nærhet til ansatte og som kan følge opp når ting ikke virker som forutsatt, gir ansatte trygghet og

etter hvert kunnskaper til selv å finne ut av ting. Enkelte ansatte i tjenestene har opparbeidet seg god svært kompetanse og etter hvert kommer en grunnkompetanse på plass hos de fleste ansatte. Dette er helt avgjørende for å kunne identifisere og høste gevinstene av teknologibruken.

TJENESTEOMRÅDENE INNENFOR HELSE OG OMSORG

Tjenesteområdene i Helse og omsorg er fordelt på 12 enheter. Hver enkelt enhet er oppdelt i flere arbeidslag. De ulike enhetene gir flere typer tjenester og flere enheter gir samme type tjenester. F.eks. gis dagtilbud/aktivitetstilbud støttekontakt ut fra 6 enheter.

Tjenesteområdene i de 12 enhetene kan illustreres med følgende figur:

Enhet	Antall årsverk	Tjenesteområder				
		Helse og omsorgstjenester til hjemmeboende	Dagtilbud/ Aktivitets-tilbud støttekontakt	Institusjons-tjenester.	Forebygging Legevakt, fastlege og fysioterapeut, frivilligsentral, frisklivssentral	Annet: NAV, Lister barnevern, Kommunalt kjøkkenjeneste og saksbeh.
Funksjonshemmede Farsund	23,7					
Funksjonshemmede Vanse	30					
Hjemmetjenester Farsund	30,1					
Hjemmetjenester Vanse	27,8					
Psykisk helse barn og ungdom	29,3					
NAV kommune	14,2					
Institusjon Farsund	24					
Enhet Livdekrona	34,5					
Listahheimen	45,7					
Koordinering og forebygging	28,9					
Helse felles	16*					
Lister Barnevern	39,3					

*inkluderer fastlegehjemler og driftstilskudd fysioterapi

HELSE OG OMSORGSTJENESTER TIL HJEMMEBOENDE

Tjenester til hjemmeboende er tjenester til personer som ikke mottar institusjonstjenester. Det er pr. i dag 8 enheter (se tabell markert grønn) som yter 1 eller flere av følgende tjenester:

- Praktisk bistand (hjemmehjelp)
- Praktisk bistand til hygiene og egenomsorg
- Praktisk bistand opplæring

- Brukerstyrt personlig assistanse
- Avlastning i institusjon/ eget hjem/i besøkshjem
- Helsehjelp i hjemmet
- Tjenester fra psykisk helse team
- Individuell plan – hjelp til koordinering av tjenester
- Rehabilitering/habilitering

Under dette tjenesteområdet inngår også ulike boformer med tilknyttet bemanning.

Listheimen	32 boenheter for demente
Farsund omsorgssenter	28 boenheter
Sundeveien	5 boenheter
Mosvold bofelleskap	6 boenheter
Minde bofelleskap	6 boenheter

Bofelleskap Sundeveien er i budsjettforslag foreslått en endring av drift på grunn av redusert behov for denne type tjeneste. Endringen innebærer alternativ boform tilpasset de tjenestemottakerne som fortsatt bor i Sundeveien. Bofelleskapet inneholder 5 leiligheter hvor av 3 er i bruk pr. dags dato. Vi ser også de samme tendensene, mindre behov for bofelleskap i tjenester til funksjonshemmede. Dagens tjenestemottakere skaffer seg i større grad egen bolig med tilrettelegging av punkt hjelp og teknologi. Det vil i fremtiden fortsatt være behov for bofelleskap av denne typen, men det kan se ut som at behovet er noe mindre enn dagens dimensjonering.

DAGTILBUD /AKTIVITETSTILBUD, STØTTEKONTAKT

Tjenestene gis i dag ut fra 6 enheter geografisk fordelt på 3 ulike steder.

Farsund omsorgssenter er det 3 ulike tilbud aktivitetstilbud og rehabiliteringstilbud med ulike målgrupper. I tillegg har vi aktivitetstilbud gitt på Treffpunktet i Vanse med åpningstid 5 dager pr. uke

NAV gir aktivitetstilbud gjennom kvalifisering og tillitsmannsprosjekt ulike steder i kommunen.

Ved Lista aktivitetshus gis det et aktivitetstilbud for personer med sammensatte behov. I tillegg gis det et aktivitetstilbud ved Listaheimen 5 dager pr uke for hjemmeboende.

INSTITUSJONSTJENESTENE

Tjenesteområdet institusjon dekkes av 3 enheter med totalt 54 plasser:

Listenheim somatisk enhet	13 institusjonsplasser
Farsund omsorgssenter	32* institusjonsplasser
Byggekllossen avlastningsbolig	5 institusjonsplasser for barn og unge

* 10 av plassene ved Farsund omsorgssenter er forbeholdt korttidsopphold eller avlastningsopphold. I tillegg ligger kommunens øyeblikkelig hjelp tilbud ved denne avdelingen.

Enhet for funksjonshemmede i Farsund drifter Byggekllossen som gir et avlastningstilbud til barn og unge med funksjonsnedsettelse. Dette kommer også inn under institusjonsdrift

FOREBYGGING, LEGEVAKT, FASTLEGE OG FYSIOTERAPEUT

Det er hovedsakelig tre enheter som har ansvar for dette tjeneste området. Fra juni 2018 ble det opprettet enhet for forebyggende og koordinering. (Jamfør helse og omsorgsplan s. 26 til 30) Følgende effektmål/gevinstmål er forventet med denne endringen:

- En vei inn til forebyggende tjenester og «tjenester tidlig i omsorgstrappen»
- Mestrings- og ressurs-tanken i all tjenestetildeling og tjenesteyting
- Raskere kartlegginger og oppfølging fra fysio- og ergoterapeuter ved endrede behov hos brukere
- Opplæring og veiledning/kompetanseheving til ansatte
- Fokus på mestring, rehabilitering og habilitering
- Kommunale fysioterapeut-ressurser og fysioterapeuter med driftshjemler ses i en sammenheng og utnyttes bedre
- Tidligere, tilpasset og mer samordnet hjelp til den enkelte
- Tjenester med god faglig kvalitet
- God oppfølging av pårørende
- Frivillighet er et naturlig supplement til tjenester
- Økt bruk av lærings-, mestring og frikslivstiltak
- Økt bruk av velferdsteknologi
- Rask og målrettet distribuering av hjelpemidler

Under dette tjenesteområdet inngår i tillegg Helsestasjon, skolehelsetjeneste, jordmortjeneste, flyktningehelsetjenesten (asylsøkere), forebyggende smittevern og familiesenter. Driftstilskudd til fysioterapeuter, oppgaver knyttet til fastlegehjemler og oppgaver knyttet til kommuneoverlegefunksjonen, blant annet Miljørettet helsevern.

NAV, LISTER BARNEVERN, KOMMUNALT KJØKKENTJENESTE OG SAKSBEHANDLING

NAV har i tillegg til tjenester innenfor området Helse og omsorgstjenester til hjemmeboende og aktivitetstilbud tiltak for rusmisbrukere, økonomisk stønad til livsopphold, veiledning og flyktningsarbeid.

Lister barnevern er en interkommunal tjeneste som drifter barnevern i 7 kommuner: Flekkefjord, Kvinesdal, Lyngdal, Sirdal, Audnedal og Hægebostad.

Følgende hovedtjenester finner vi i Lister Barnevern: Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet, barneverntiltak når barnet er plassert av barnevernet og barnevernstiltak utenfor hjemmet.

Kommunalt kjøkkentjeneste er flyttet til ny enhet for forebygging og koordinering. Tjenesten består hovedsakelig av tilberedning og levering av mat til institusjonene og hjemmeboende.

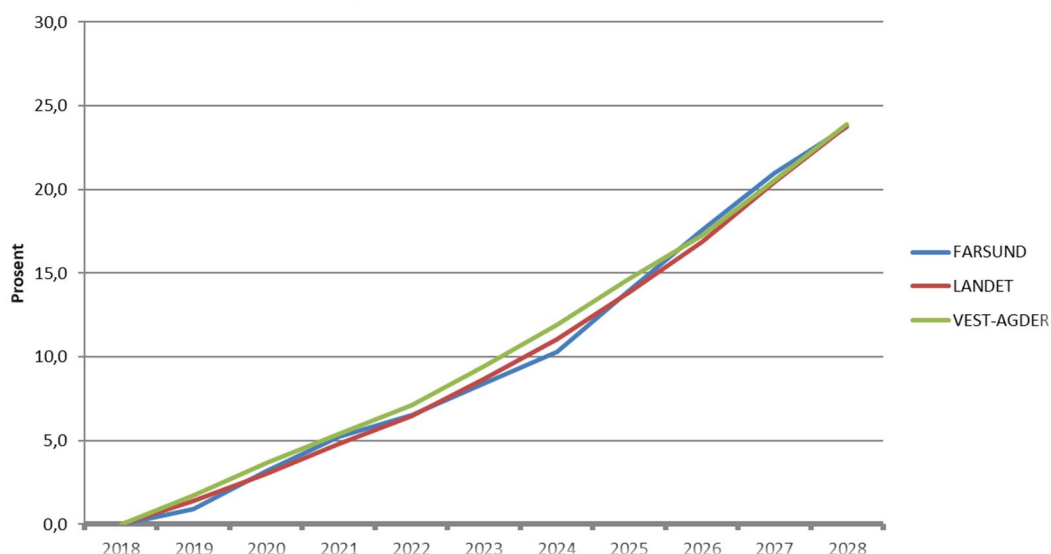
All saksbehandling knyttet til søknad om tjenester i helse og omsorg er samlet under enhet for forebygging og koordinering. I tillegg inngår også tjenesten forebyggende hjemmebesøk og oppgaver knyttet til kreftkoordinator.

NØKKELTALL

Dagens og fremtidens utfordringer i helse og omsorgsplan bygger på sterk vekst av nye yngre brukergrupper med nedsatt funksjonsevne og et større spekter av helsemessige og sosial utfordringer. I gruppen yngre brukere finner vi mennesker med ulike sammensatte og omfattende behov for tjenester.

Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

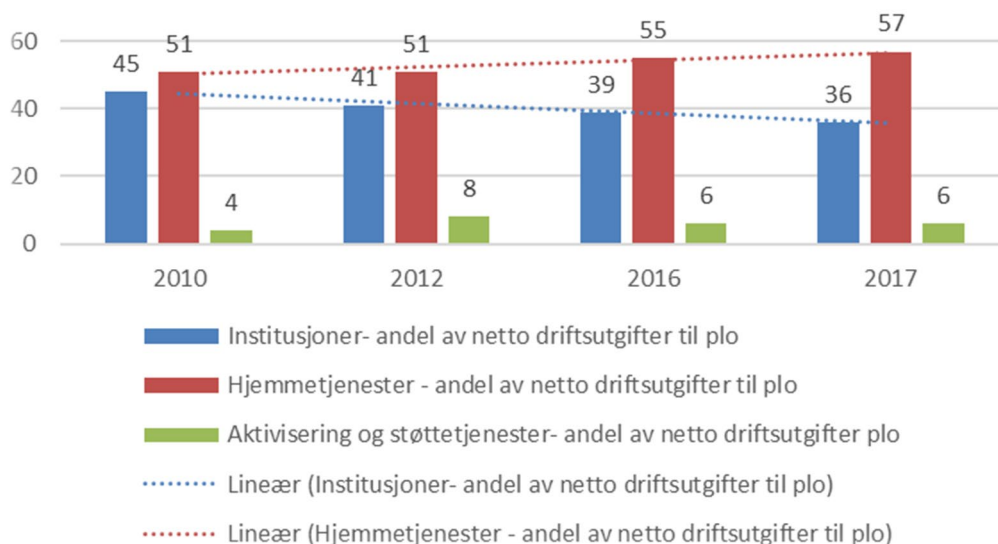
(målt ved inngangen til det enkelte år)

Kilde: KS modell for anslag demografikostnader, basert på faktisk folketall i kommunen og landet 1.1.2018, SSBs MMMM alternativ (juni 2018)

Framskrivningen av befolkningsutviklingen viser at andelen innbyggere i yrkesaktiv alder i Farsund synker i samme periode som andelen innbyggere over 70 år er økende. Dette vil, forutsatt at framskrivningene slår til, gi utfordringer og behov for nytenkning knyttet til hvordan kommunen skal kunne møte fremtidige helse og omsorgsbehov hos en befolkning med en stadig økende andel eldre innbyggere og sterk vekst av yngre brukergrupper.

Netto driftsutgifter plo fordelt på tjenester- Farsund

Kilde: SSB (institusjoner - F253+F261, hjemmetjenester - F254, aktiviserings og støttetjenester - F234)

Netto driftsutgifter fordelt på tjenester viser at det har skjedd en dreining i tjenesteytingen fra institusjonstjenester til hjemmetjenester og aktivisering. Dette er i tråd med målene i helse- og omsorgsplanen som ble vedtatt i 2012 og revidert plan vedtatt i 2018.

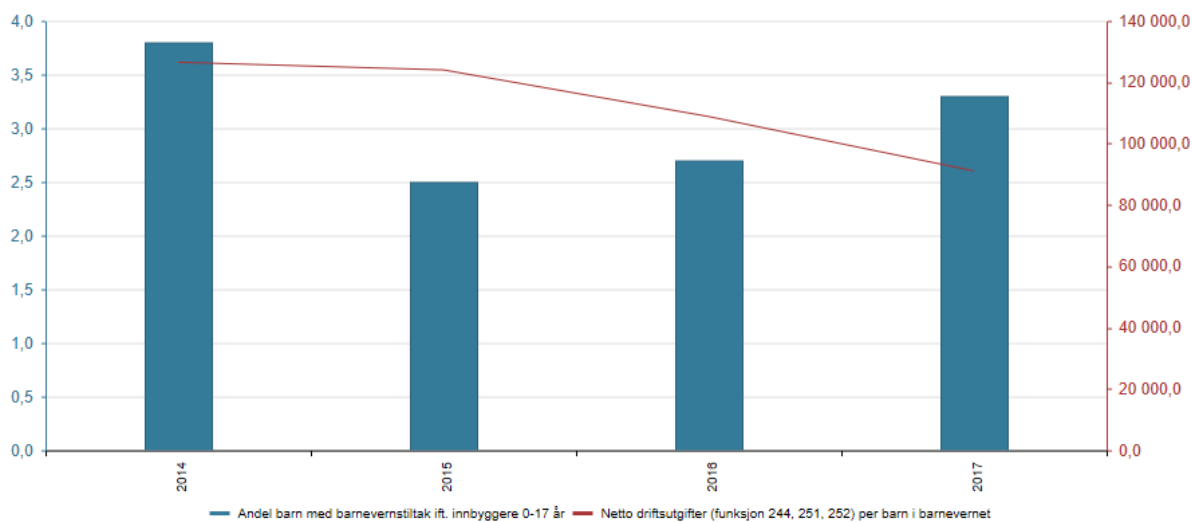
Nøkkeltall 2017	Farsund	Flekkefjord	Lyngdal	Kostragr. 11
Utgifter kommunale helse- og omsorgstjenester per innbygger (kr)	27 162	36 139	28 272	29 920
Årsverk helse og omsorg per 10 000 innbygger (årsverk)	340,1	442,4	356,7	380,3
Andel brukerrettede årsverk i omsorgstjenesten m/ helsefagutdanning (%)	78,1	74,8	83,6	75,3
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (%)	35,4	33,6	34,4	36,4
Andel brukere av hjemmetjenester 0-66 år (%)	50,7	45,3	52,6	45,8
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem (%)	12,7	13,4	10,5	12,3

Kilde: SSB

Tabell over viser flere nøkkeltall i helse og omsorgs sammenliknet med kostragruppe 11 og omkringliggende kommuner.

Barnevern

Barnevern omfatter funksjonene barnevernstjeneste (saksbehandlingen), hjelpetiltak og plasseringer. Behovet for barnevern per innbygger er beregnet til 88 prosent av landsgjennomsnittet. Farsund har middels antall barn, få enslige foreldre og få innbyggere med lave inntekter.

	Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-17 år	Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet
2014	3,8 %	126 496
2015	2,5 %	124 008
2016	2,7 %	108 804
2017	3,3 %	91 075

Kilde: Framsikt analyse. Andel barn 0-17 år med barnevernstiltak og netto utgift per barn i barnevernet

Farsund har lave utgifter til barnevern. Årsaken til de lave utgiftene er lave enhetskostnader. Hver klient koster 40.000 mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppen. Dekningsgraden for tiltak er også lavere enn i kommunegruppe 11.

Tjenesten har høy kvalitet, målt ved saksbehandlingstider for undersøkelser.

NAV

Farsund har lave utgifter til sosialtjeneste. Samlede behovskorrigerede netto driftsutgifter er 6 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i kommunegruppe 11. Behovet for sosiale tjenester er beregnet til 82 % av landsgjennomsnittet per innbygger. I forhold til landsgjennomsnittet har Farsund færre innbyggere 20-66 år (92%), færre flyktninger (47%) og mindre storbyproblemer (58%). Det er derimot mange uføre (128%).

Nøkkeltall 2017	Farsund	Flekkefjord	Lyngdal
Sosialhjelpsmottakere (antall)	202	213	275
Antall sosialhjelpsmottakere 18-24 år (antall)	55	60	59

Prioriterte områder i budsjett 2019

Det er først og fremst lagt opp til å opprettholde dagens drift. Effektiviseringsgevinst er lagt i tiltak fra vedtatt Helse og omsorgsplan. Største utfordring i helse og omsorg er å sikre forsvarlig drift ut fra de volumøkninger som i dag foreligger; antall tjeneste mottakere og omfang av tjenester.

Sentrale føringer, utfordringer og utvikling innenfor helse og omsorgstjenestene endrer seg raskt og det er viktig at kommunen har helse- og omsorgstjenester som er fleksible, endringsdyktige, innovative og som kan tilpasse tjenestetilbudene etter innbyggernes behov og samtidig innenfor de rammer som kommunen til enhver tid vil råde over.

Tiltak fra helse og omsorgsplan med å redusere press på ressurskrevende tjenester fortsetter. Det forventes å kunne ta ut større gevinst med blant annet implementering av Lean, hverdagsrehabilitering og mer bruk av velferdsteknologi. Bruk av teknologi i ulike former og med ulike formål er et daglig tema og en klar forventning i styringsdialogen mellom enhetsledere og kommunalsjef, - der fokus på gevinster og gevinstrealisering inngår som et selvsagt element. Lederne forventes å aktivt bidra til en kultur der de ansatte er med på å identifisere og ta i bruk nye teknologiske løsninger som en naturlig del av tjenesteytingen. Endringer av kultur, holdninger og arbeidsmåter er et tidkrevende arbeid og mye arbeid gjenstår, men tjenestene er allikevel godt i gang med utprøving og implementering av teknologi.

Helse- og omsorgssektoren vil fremover fortsette en målrettet arbeid etter Leon-prinsippet, med sterk vekt på hjemmebaserte tjenester og egenmestring. Omstillingsarbeidet med tidlig innsats, forebygging og egenmestring prioriteres høyt. Ressurser må fortsatt omprioriteres fra hjelpetjenester til rehabilitering og hjelp til selvhjelp.

Viktig prioritering er også i 2019 fortsett arbeidet med å se på organisering av tjenesten og området ledelse. Vi ser i dagens organisering av ledelse at enhetsleder i helse og omsorgssektoren har liten ledertetthet sett ut fra de oppgaver som skal daglig ivaretas.

Eksempel for tiltak knyttet til organisering er å vurdere felles natt tjeneste, samle enhet for mestring og aktivitet og utrede flytting evt. sammenslåing av ulike enheter.

I rådmannens budsjettforslag for 2019 er resultatenheter 66 – Hjemmetjenester Farsund – Livdekrona innlemmet i enhet 33 – Institusjonstjenester sone Farsund. Navn på enhet 33 endres til FOS institusjon og heldøgns boliger.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Budsjett og økonomiplan for Helse og omsorgssektoren bygger på Handlingsplan i Helse og omsorgsplan 2017-2027. Helse og omsorgsplanen bygger på 22 styringsdokumenter, blant annet kommuneplan 2018-2030 samfunnsdel og 15 sentrale føringer hentet fra rundskriv, NOU og statlige veiledere.

Prioriterte tiltak tar utgangspunkt i hovedmålsetting i helse og omsorg:

Farsund kommune skal ha helse og omsorgstjenester som er endringsdyktige, innovative og som kan tilpasse tjenestetilbudene etter innbyggernes behov og innenfor de rammer som kommunen til enhver tid vil råde over.

Handlingsplanen beskriver iverksatte og planlagte tiltak. De fleste tiltak forutsettes gjennomført innenfor eksisterende ramme og eksterne tilskudd. Her beskrives noen av tiltakene.

Delmål L1:

Farsund er mangfoldig og inkluderende kommune

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
H – 1	Hele stillinger gjennom alternative turnuser.	Jf. Personal og organisasjon, tiltak P6	2018-2019
H – 2	Forsere byggetrinn 2-omsorgsleiligheter med tilknyttet bemanning i Vanse til 2020	Investering: 2020 – kr 32 649 100	2020
H – 3	Utredning/utprøving av «Helt med» i sysselsetting av utviklingshemmede	Drift: <i>Søkes om eksterne midler</i>	2019-2020
H – 4	Sertifisering Livsgledepsykehjem/inkludert ansettelse av livsgledekonsulent (50% st.)	Drift: Kr 420 000 pr år <i>Krever tilførte midler</i>	2019-

Delmål L2:

Farsund kommune har et målrettet folkehelse- og likestillingsarbeid. Innbyggerne har et verdig livsgrunnlag og opplever mestring i eget liv

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
H – 5	Mottak av alarmer og sensortechnologi direkte til ansatte i drift	Drift: Kr 582 000 – Omsorgssenter Kr 582 000 - Listaheimen	2019 -
H – 6	Frikjøp utredningsarbeid organisering	Drift: 2019 – kr 100 000	2019
H -7	Utredningsarbeid ledelse	Drift: 2019 – kr 100 000	2019
H – 8	Styrket og raskere tilrettelegging av hjelpemidler og teknologi i brukerens hjem	Drift: Kr 620 000 pr år	2018 -

H – 9	Utvidet åpningstid aktivitetstilbud hjemmeboende demente	Drift: Kr 620 000 pr år	2019-
H -10	Etablering av aktivitetstilbud for beboere i nye boliger for demente	Eksterne midler: Tilskudd H.dir 2018 – kr 1 200 000 2019 – kr 2 400 000 i rammen fra 2020	2018-2019
H -11	Videreførte nye aktivitetsplasser hjemmeboende demente ved FOS/Listaheimen	Eksterne midler: Tilskudd H.dir. 2018 – kr 315 700 2019 - kr 315 700 i rammen fra 2020	2018-2019
H – 12	Ernæring - endret måltidsfrekvens og tidspunkter	Drift: 2018 – kr 200 000 2019 – kr 100 000	2018-2019
H – 13	Persontrentert omsorg for demente i sykehjemsavdelinger og hjemmetjenester	Egeninnsats: 2018 – kr 100 000 2019 – kr 100 000 Eksterne midler prosjekt: Tilskudd fra Fylkesmannen 2018 - kr 500 000 2019 - ?	2018-2020
H – 14	Prosjekt rehabilitering korttid/hjemmetjenester	Eksterne midler: Tilskudd fra Fylkesmannen kr 600 000	2018-2020
H – 15	Prosjekt teknologi og aktivitetskontakt i fritidsakt. utviklingshemmede	Eksterne midler: Tilskudd fra Fylkesmannen 2018 - kr 663 735 2019 – kr 600 000 ?	2018-2019
H – 16	Avstandsoppfølging (telemedisin) som del av hjemmebaserte tjenester	Drift: 2019 – kr 200 000	2019

Tiltak i helse- og omsorgsplanen som ikke faller inn under prioriterte strategier i samfunnsdelen

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
H – 17	Videreutdanning/master ledelse	Drift: 2018 – kr 100 000 2019 – kr 100 000 Krever tilførte midler	2018-2019
H – 18	Utarbeide handlingsplan for kompetanse og rekruttering	Drift: Kr 100 000 Krever tilførte midler	2019
H – 19	Grunnutdanning og videreutdanning	Eksterne midler: Tilskudd fra Fylkesmannen	2019
H – 20	Rekruttere psykolog innen 2020	Drift: 2019 – kr 400 000 2020 – kr 900 000 Krever tilførte midler	2019 -

Helse og omsorgsplan er styrende for iverksettelse av tiltak. Forutsetning for videre drift av påbegynte og iverksetting nye tiltak (jfr. handlingsplan i Helse og omsorgsplan) er ekstern finansiering.

TEKNISK UTVALG

Tjenesteområdet består av resultatenehetene Teknisk drift, Teknisk forvaltning, Bygg og eiendom og Landbruk. Virksomheten har ansvaret for de fleste tekniske og beredskapsmessige funksjoner i kommunen. De ansatte er de aller viktigste ressursene vi har i arbeidet med å fremme kommunen som en attraktiv, positiv utviklende arbeidsplass og videreutvikle høy kvalitet på våre tjenester.

TEKNISK DRIFT

Enheten har ansvar for drift, vedlikehold og utviklingsoppgaver som er knyttet til vei, uterom, grøntanlegg, friluftsliv og VAR områdene (vann, avløp og slam/renovasjon):

- løpende drift og vedlikehold av kommunens vann- og avløpsnett, inkludert pumpestasjoner, vannbehandlingsanlegg og renseanlegg for avløp
- løpende drift og vedlikehold av kommunens veinett, parkeringsplasser og parkeringsvaktordning
- løpende drift og vedlikehold av torg, uterom og grøntanlegg som ikke direkte er tilknyttet kommunale bygg.
- løpende drift og vedlikehold av friområder, turstier/-veier, balløkker og lekeplasser.
- utvikling og drift av skjærgårdspark
- grunnnerv, kartforretning og jordskifte
- saksbehandling vedrørende avkjørsel, utslipp, skilting, gravetillatelse og dispensasjoner fra byggegrenser
- utarbeidelse av trafikksikkerhetsplan
- sykkelnett i kommunen; Sykkelkommunen Farsund
- planlegging og ledelse av utviklingsprosjekter. Oppgradering av eksisterende og nye anlegg.
- deltagelse i ulike faglige nettverk.
- sanering forurensning.

Enheten drifter vaktordning utenom normal arbeidstid (hverdager kl.07:00 – 15:00), samt i helger og andre fridager.

VANN OG AVLØP

Det offentlige ledningsnett i kommunen består av vann- og avløpsledninger, pumpestasjoner, vannbehandlingsanlegg, dammer og renseanlegg for avløp. Investeringsbehovet og prosjektplanlegging beskrives hvert år i «handlingsplanen for vann og avløp» som vedtas av Teknisk utvalg.

KOSTRA tall 2017 for Farsund kommune viser følgende:

VANN (V)

➤ Vannledninger:	107 km
➤ Dammer:	4 (Skidvann, Midvann, Måvann og Kleveland)
➤ Vannverk:	3 (Skidvann, Kleveland, Åpta)
➤ Gjennomsnittsalder vannledningsnett:	56 år (Norge 34 år)

- Antall meter utskiftet/rehabiliterert vannledningsnett i 2017: 592 meter
- Antall meter nye vannledninger i 2017: 98 meter

Det tas vannprøver fra alle tre vannverk ukentlig, samt 8 andre punkter spredt på ledningsnettet. Resultatene rapporteres årlig til Mattilsynet.

AVLØP (A)

➤ Avløpsledninger:	103 km
➤ Pumpestasjoner:	42
➤ Renseanlegg avløp:	2 (Huseby og Åpta)
➤ Gjennomsnittsalder avløpsnett:	30 år (Norge 28 år)

- Antall meter utskiftet/rehabiliterert avløpsledningsnett i 2017: 656 meter
- Antall meter fornyet avløpsledningsnett i 2017: 87 meter

Det tas ut avløpsprøver på Huseby RA en gang i måneden.

Kostra tall for 2017 (eks. mva.):

	Farsund	Lyngdal	Kvinesdal	Flekkefjord
Målerleie	100	100	-	-
Slamavgift	1251	1104	981	981
Vann etter forbruk (m ³)	7,5	6,94	13,35	6,90
Avløp etter forbruk (m ³)	15,6	8,49	22,11	10,86
Tilkobling vann	17600/8800	10000	10000	27200/13600
Tilkobling avløp	17600/8800	10000	10000	27200/13600
Årsgebyr vann	2750	2053	3203	1651
Årsgebyr avløp	3890	2366	4667	2245

RENOVASJON

Renovasjonselskapet for Farsund og Lyngdal står for innsamling av alt avfall i kommunen.

Kostra tall for 2017 (eks. mva.):

	Farsund	Lyngdal	Kvinesdal	Flekkefjord	Gruppe 11	Landet
Renovasjon	2269,-	2340,-	2483,-	2483,-	2698,-	2759,-
Feiing	383,-	370,-	333,-	412,-		

Vei/turveier/parkeringsplasser/torv og offentlige plasser

Inkluderer setting av brøytetikker, drenering, fjerning av vegetasjon, grusing, tetting av hull, asfaltering, oppmerking, parkeringsvaktordning etc.

➤ Drift, vedlikehold, brøyting og utvikling av:	
• kommunale veier med/uten fast dekke:	ca. 157 km (92 km asfaltert)
• kommunale parkeringsplasser:	ca. 1300 stk.
• Kommunale HC parkeringsplasser:	ca. 55
• kommunale gang og sykkelstier:	ca. 7 km
➤ Drift og vedlikehold av kommunale broer:	Over 200 stk.
➤ Grøntanlegg/rabatter	
➤ Gatelys	
• Antall punkter totalt:	ca. 2000 pkt.

Det jobbes med å skifte ut eldre kvikksølvpunkt med LED-lyspunkt.

Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater pr km (Kostra 2017)

Farsund	Lyngdal	Kvinesdal	Flekkefjord	Gruppe 11	Landet
73456,-	60091,-	79403,-	84433,-	101024,-	130643,-

Friluftsliv

Kommunen ved teknisk drift og frivillige rydder og vedlikeholder turstiene i kommunen.

➤ Vedlikehold og utvikling av:	
▪ Parker – Byparken, Farøyparken, Selvaagparken, Borshavn	
▪ Friområder – Varbak, Mosvoldtjern, andre tettstedsnære grøntområder	
▪ Turveier/stier:	
- Merkede turstier:	ca. 120 km
- Lysløyper:	ca. 5 km
- Kyststi:	ca. 40 km
- Vita Velo fase 1 (15 km)	2 km med avtaler
• Servituttavtaler i skjærgårdsparken:	24 stk.

Balløkker og lekeplasser

➤ Vedlikehold og utvikling av:	
Antall:	ca. 20 stk.
Lekeplasser:	ca. 75 stk.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål L1:

Farsund er en mangfoldig og inkluderende kommune

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T-1	Tilrettelegge nye lavterskeltilbud	Fokus på utvikling av nærturområdene og møteplasser, bla. Mosvoldtjern og Varbak	Investering 2019-2022
T-2	Fysisk tilrettelegging: - Vita Velo	Fase 1: Lista fyr – Varnes fyr er gjennomført Fase 2: Lomsesanden – Nesheim. Fase 3: Lista fyr – Nesheim Universell tilrettelegging ligger til grunn i alle nye tiltak som gjennomføres	Investering 2019-2022
T-3	Universell tilrettelegging i sentrumsområdene	Ny av/påstigningsplass i Sundeveien Utvidelse av fortau Klinkeleet	Investering 2020 2020
T-4	Gode sammenhengende forbindelser for gående og syklende for alle	Fokus i sykkelkommunesamarbeid: 1 Ny forbindelse Ulgjell – Indremyra 2 Sykkelparkering Oppgradering av trappegater/viktige snarveier (forskjønning/tilrettelegging, lys og skilt) Belysning av viktige forbindelser for gående og syklende - Lyssetting av terrengsykkelbane Alcoa Miljøpark	Investering 2021 2019-2021 Investering 2020 Investering 2022

Delmål L3:

Farsund er en positiv tilflytningskommune, særlig for unge mennesker og barnefamilier

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T-5	Senterutvikling	Videre arbeid med gjennomføring av gatebruksplan/Farsund sentrum gjelder gatenettet rundt nye Eilert Sundt og omfatter: - Strandgaten - Theis Lundegaards gate - Inger Sundts gate - Jansens plan	Investering 2020-2021

Delmål L5:

Farsund kommune har trygge oppvekstvilkår med et godt barnehage tilbud og en god skole for alle

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T-6	Trygg ferdsel: Oppfølging av trafikksikkerhetsplanen	Oppfølging ligger kontinuerlig i alle enheter, i form av sjekklister og prioriteringslister Nytt tiltak: Sertifisering til Trafikksikker kommune	2019-2022

Delmål N1:

Kommunen har gode og forutsigbare rammebetingelser for videreutvikling av eksisterende og etablering av ny næringsvirksomhet

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T-7	Ferdigstillelse av Røssevika næringsområde	Arbeidet pågår	Investering 2019-2021
T-8	Attraktive boligområder med god beliggenhet og tilgjengelighet	Utbygging av Høygård boligfelt	Investering 2022
T-9	Fjerne unødig parkering i sentrum	Utarbeidelse og håndheving av skiltplan for sentrum	2019
T-10	Tilrettelegging for tilstrekkelig parkering i gåavstand	Utbygging av nye parkeringsplasser i Farsund sentrum	Investering 2020-2021

TEKNISK FORVALTNING

Teknisk forvaltning er inndelt i to ansvar og budsjettområder. Dette er:

- Brann
- Byggesak, plan, kart og oppmåling

Teknisk forvaltning er tillagt økonomisk forvaltningsansvar for brannvern. Brannvern er organisert som et interkommunalt selskap - Brannvesenet Sør. Kommunen betaler til Brannvesenet Sør en 20,06 % andel av driftsutgiftene, og tilsvarende andel i budsjett for investeringer. Styret i Brannvesenet Sør vedtar de årlige budsjettene for selskapet.

Følgende tjenester inngår i tjenesteområdet byggesak, plan, kart og oppmåling:

- Postregistrering av bygge og delingssaker.
- Bygge- og delingssaksbehandling etter plan- og bygningsloven,
- Behandling av private forslag til detaljplaner etter plan- og bygningsloven,
- Utarbeide områdereguleringsplaner og detaljplaner i kommunal regi.
- Besvare forespørsler etter lov om eiendomsmegling.

Oppmålingstjenester og kartforvaltningstjenester blir lyst ut på anbud. Anbud er utlyst i 2018 og inngått rammeavtale med opsjoner har en lengde på inntil 4 år.

Tjenesteområdet plan, har en 100 % og en 20 % arkitekt stilling.

Tjenesteområdet byggesak har tre 100 % saksbehandlerestillinger og en 100 % sekretærstilling. Enhetsleder er budsjettmessig fordelt med 70 % på byggesak og 30 % på oppmåling

STATUS, UTVIKLING OG UTFORDRINGER I TJENESTEOMRÅDET

Plan- og bygningslovgivningen har endringsfrekvenser som er helt ulikt annet lovverk. Endringene har til hensikt å forenkle og forbedre, men gjør det utfordrende å være ajour med gjeldende regelverk til enhver tid. Det er på denne bakgrunn behov for avsetting av både tid og midler for kursvirksomhet, da spesielt på fagområdet byggesak.

Enheten har i 2017 og 2018 gjennomført scanning av kommunens historiske byggesaksarkiv i et prosjekt gjennomført av IKAVA (interkommunalt arkiv Vest-Agder). Digitalt byggesaksarkiv har medført at mindre tid medgår til fremhenting av informasjon og har gitt økt tjenestekvalitet.

I 2017 og 2018 er det gjennomført digitalisering og kvalitetsheving av eldre reguleringsplaner med sikte på tilrettelegging for e-byggesak tjenester. Prosjektet er gjennomført med statstilskudd på kr 100.000,-

I 2019 vil det bli gjennomført et skråfotograferingsprosjekt av kommunens 3 sentra. Prosjektet har en kostnadsramme på 40-60` og har til hensikt å øke tjenestekvalitet og spare tid for enhetens saksbehandlere.

I 2019 og 2020 skal enheten i regi av DDV i samarbeid med øvrige deltakerkommuner innføre e-byggesaksløsninger. Implementering av e-byggesak tar sikte på å redusere mulighet for feil, heve kvaliteten på tjenestenivået, forenkle rapportering og effektivisere byggesaksbehandlingsprosessen. Arbeid med sikte på utlysning av anbud er igangsatt høsten 2018. Innføring i Farsund vil etter foreliggende planer bli i siste del av prosjektet.

Det er igangsatt arbeid med utredning av felles drift av kartverk med de øvrige DDV kommunene. Det legges i prosjektet til grunn at det vil være en besparelse å hente ut i form av drift av en felles kartbaseinstallasjon fremfor 7 parallelle kartbaseinstallasjoner. Det legges videre til grunn at det er mulig å oppnå en besparelse i forhold til årlige vedlikeholds kontingenter for programvare.

82,2 % av enhetens budsjett utgjør midler på kr 8 209 400 (2018) som utbetales Brannvesenet Sør IKS i henhold til styrevedtak. Det er følgelig kun mulig å foreta besparelser og effektivisering innen en begrenset del av enhetens budsjett.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål (L3):

Farsund er en positiv tilflyttingskommune, særlig for unge mennesker og barnefamilier

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T – 11	Sentrumsnært fortetting (sykehuset)	Utarbeide detaljreguleringsplan	2019-2022 Behov for økt driftsramme min. 100.000 kr

Delmål L7:

Farsund er ledende i Agder på naturforvaltning og omstilling til lavutslippssamfunnet

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T -12	Miljøkonsekvenser: Tema i saks mal	Implementeres i saksmal	2019

BYGG OG EIENDOM

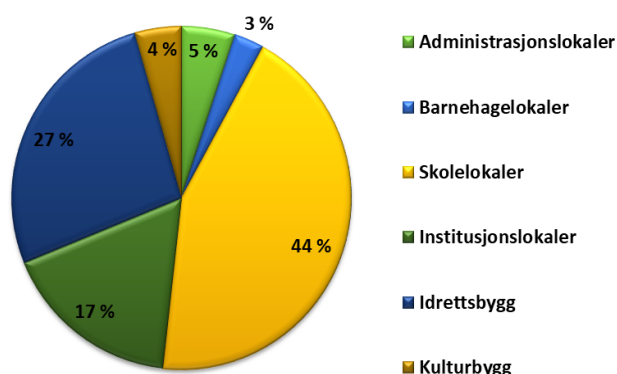
Enheten omfatter forvaltning, drift og vedlikehold av bygg, renhold, eiendomsforvaltning og prosjektgjennomføring.

Bygningsmasse

Enheten vedlikeholder, drifter og forvalter 98.870m² (2017) bygningsmasse (bygninger tilhørende vann og avløp er ikke medregnet). I 2018 har drift og vedlikehold av 9425m² (Acco-byggene) blitt overført til Farsund Havnevesen

Av den totale bygningsmassen utgjør formålsbygg (skole, barnehage, institusjon, kulturbygg etc.) 51.838m². I tillegg leier kommunen til sammen 4400m² fordelt på lokaler til Lista Aktivitetshus, deler av NAV bygget og lokaler til helsestasjonen på Amfi Farsund og Flipside.

Farsund Arealfordeling - formålsbygg

Styringsindikator	Farsund	Snitt i nettverk	Lavest verdi i nettverk	Høyest verdi i nettverk
Prioritering				
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger	5 044	7 304	3 635	25 164
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning, i prosent av samlede netto driftsutgifter	8,5	9,6	7,2	18,9
Dekningsgrad				
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger	5,6	7,4	4,0	19,6
Produktivitet				
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per kvm (BTA)	941	1 065	779	1 365
Korrigert brutto driftsutgifter til kommunal forvaltning av eiendommer per kvm (BTA)	60	51	0	131
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvm (BTA)	102	97	39	192
Utgifter til driftsaktiviteter i kommunal eiendomsforvaltning per kvm (BTA)	485	582	437	826
Herav Energikostnader for kommunal eiendomsforvaltning per kvm (BTA)	111	116	79	171
Herav Renholdskostnad per kvm (BTA)	165	169	129	228
Sum FDV per kvm (BTA)	646	730	547	1 026
Investering				
Snitt investeringsutgift per innbygger siste 3 år	2 473	4 209	602	17 380
Avskrivninger for kommunal eiendomsforvaltning per kvm eide bygg	318	314	0	670
Kvalitet				
Energibruk per kvm (BTA)	152	144	35	227

Tabellen angir verdier for år 2017.

Energi

Energiforbruk 2017 for formålsbygg var

• Elektrisk kraft	3.901.847 kWh
• Bioenergi (flisfyring)	3.876.121 kWh
• Fyringsolje	117.736 kWh

Byggeprosjekter

I 2017 har vi gjennomført 11 prosjekter for til sammen kr 48.640.000. Det største prosjektet i 2018 er bygging av Boliger og dagtilbud for demente ved Listaheimen.

Eiendom

Farsund kommune er en betydelig eier av grunneiendommer og spredte parseller. Disse ble i sin tid ofte anskaffet for gjennomføring av kommunale planer som f.eks formålsbygg, boligbygging, næringsutvikling, sentrumsutvikling, fremføring av vei, vann og kloakk mv.

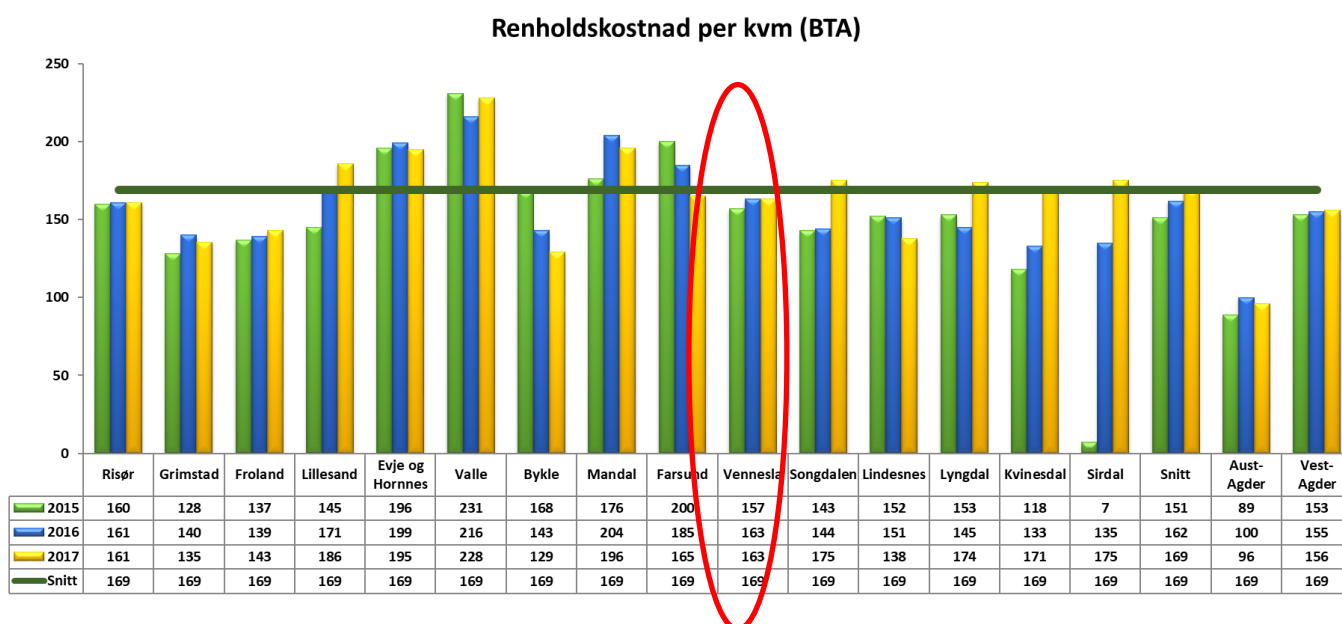
Kommunen avhender ofte eiendommer til private aktører når behovet vurderes å ikke lenger være tilstede. I fjor (2017) ble det avhendet eiendommer for samlet kr. 2.221.315,-.

Så langt i år er det solgt eiendommer for kr. 6.896.273,-. Av forventede salgssinntekter kan nevnes Farsund sykehus eiendommen, som det er inngått kjøpekontrakt for kr. 13.000.000,-.

Renhold

Det er gjennomført betydelige endringer i organisering og effektivisering i avdelingen. Vi er også i gang med implementeringen av IK bygg sitt digitaliserte renholds program.

Av kommunens samlede bygningsmasse er det 106 500m² vaskbart areal pr uke.

Bygg og eiendom er med i nettverkssamarbeid med 14 andre kommuner i Agder i forhold til benchmarking av nøkkeltall til Kostra.

Farsund ligger hovedsakelig under eller på snitt sammenlignet med vår nettverksgruppe. Det som utmerker seg er:

- Vi har lavere netto driftsutgifter til eiendomsforvaltning per innbygger.
- Vi har mindre antall kvm. formålsbygg pr. innbygger enn snittet i nettverksgruppa.
- Lave FDV utgifter pr. kvm. 12% lavere enn snitt i nettverksgruppa.
- Forvaltningskostnad pr. kvm. er noe høyere enn snittet. (beløpsmessig sett utgjør dette lite sammenlignet med de andre indikatorene) Indikatoren bortfaller fra 2018.
- Lave driftsutgifter pr. kvm. 17% lavere enn snitt i nettverksgruppa.
- Lavere enn snitt investeringsutgifter pr. innbygger tre siste år. Dette gjelder for årene 2015-2017.

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål (L3):

Farsund er en positiv tilflyttingskommune, særlig for unge mennesker og barnefamilier

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T - 13	Utbygging av Kjørestad	Salg av eiendommen	2019

Delmål (L7):

Farsund er ledende i Agder på naturforvaltning og omstilling til lavutslippssamfunnet

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T - 14	Omlegging til bioenergi på Husan og samarbeid om Eilert Sundt	Samarbeider med VAF om omlegging til bioenergi til Husan.	2019-2021

LANDBRUK

Enheten har ansvar for kommunens landbruks-/natur- og vilt-forvaltning. I tillegg til myndighetsoppgavene etter særlovene i landbruket, forvalter enheten de statlige tilskuddsordningene til jordbruk-/skogbruks-næringen. Den store utfordringen er å tilrettelegge for en optimal og bærekraftig bruk av kommunens produktive arealer til jordbruk, skogbruk og natur-/kulturlandskapskvaliteter.

Forvaltning av kommunale landbrukseiendommer inngår i våre oppgaver. Faglig veiledning er en sentral oppgave. Med egen naturforvalter stiller kommunen sterkt for å håndtere naturmiljøet og utfordringer med endret klima, fremmedarter og tilrettelegging for naturopplevelser.

Oppgavene er fordelt på 4 medarbeidere, til sammen 3,7 årsverk:

- Jordbrukssjef: Saker etter Jord-/konsesjonlov, hovedsaksbehandler for landbruksutvalget, næringsutvikling, veterinæravtordningen, tilskudd kulturlandskap og drenering.
- Saksbehandler jordbruk: statlige tilskuddsordninger for jordbruksproduksjon, sykdoms- og ferie/fritids- avløsning og regionalt miljøprogram.
- Skogbrukssjef: saker etter skogbruksloven og viltloven, sekretær for viltnemnda, Tilskudd til nærings- og miljø-tiltak i skogbruket, utnytting av skogressursen og investeringer i nye veier og skogkultur.
- Naturforvalter: Kommunens bindeledd mellom grunneierne-kommunen-statlige myndigheter i forvaltningen av verneområdene. Ivareta og eksponere kommunens naturressurser for kommunens innbyggere og besøkende.

Oppgaveløsningene gjøres uavhengig av den enkeltes fagområde for å finne optimale løsninger. Enheten samarbeider mye på tvers av enhetsskillene og er en viktig underleverandør av tjenester for andre kommunale tjenestoområder.

Status for de statlige tilskuddsordninger som enheten administrerer (tallene for 2018 er ufullstendige):	2016		2017		2018 (pr.september)	
	Antall saker:	Beløp i 1000-kr	Antall saker:	Beløp i 1000-kr	Antall saker:	Beløp i 1000-kr.
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket, skogkultur/ veier.	48	750	41	690	28	380
Skogfond (lovpålagt fondsavsetning)	95	250	70	773	45	914
Tilskudd sykdomsavløsning	12	516	7	165	-	-
Produksjonstilskudd/avløsertilskudd ferie/fritid ¹⁾	247	33.350	252	49801	-	-
Regionalt miljøprogram (RMP)	76	1.240	72	1520	-	-
SMIL (Spesielle miljøtiltak i jordbruket)	12	270	12	294		313
Tilskudd til drenering av jordbruksjord	-	212	4	120		100
Bedriftsutviklingstilskudd fra Innovasjon Norge	5	1.620	5	2770	-	-
Utvalgt kulturlandskap, Vest-Lista	-	700	22	1000		800
Veterinæravt i Lindesnes veterinæravtområde	-	766	-	807	-	826
Fremmedartsbekjempelse	3	120	3	0	5	-
Prosjekt Overvåking av fjordsystemene						380
Vanndirektiv og sjørrettprosjekt			1	450		200
Søppelrydding i verneområdene					20	50
Prosjektering i Nesheimvassdraget						150
Sum statlige ordninger,		39 600		58 390		

¹⁾Produksjonstilskudd for 2017 ble unormalt høyt pga omlegging av utbetalingsrutiner/søknadsfrister

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål L7:

Farsund er ledende i Agder på naturforvaltning og omstilling til lavutslippssamfunnet

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T -15	Miljøkonsekvenser: Tema i saks mal	Implementeres i saksmal	2019

Delmål N2:

Farsund er fylkets største jordbrukskommune med et bærekraftig og innovativt landbruk.

Nr	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T-16	Dreneringstiltak	Fokus på økt behov for drenering og utnyttelse av statlig tilskuddsordning.	2019-2022
T-17	Tiltak for å hindre uttørking/flom/avrenning	Informasjon og effektiv saksbehandling. Internt samarbeid landbruk-naturforvalter-teknisk	2019-2022
T-18	Vannkvalitetsovervåking	Fortsette telling av sjørret i de viktigste vassdragene i kommunen. Fortsette undersøkelse av fjordvannkvaliteten	2019-2020 2019-2022
T-19	Sikre tilstrekkelig veterinærvakt	Iverksette varige tiltak for å sikre full bemanning for den interkommunale veterinærvaktordningen.	2019
T-20	Bygge flere skogsveier	Kartlegge behovet for veier for avvirking av større lauvskog-områder	2019-2022
T-21	Revidere skogsveiplan	Ny plan der tilgang til drivverdige lauvskogområder blir prioritert	2020
T-22	Oppgradering av akseltrykk på offentlig vei	Påvirke oppgradering av offentlig veier for tømmertransport med vogntog lengde 24 m	2019-2022
T-23	Møte økt etterspørsel etter bioenergi	I samarbeid med næringen informere og tilrettelegge for lønnsom lauvtreddrift.	2019-2022
T-24	Planting for å øke karbonfangsten	Sørge for at alle hogstflater blir replantet.	2019-2022
T-25	Oppfølging av utvalgt kulturlandskap (UKL)	Gjennomføre utvidelsen av UKL-området i sør og nord	2019
T-26	Overta sekretariatet for UKL-Vest Lista	Følge opp statlige føringer for at sekretariatsfunksjon overføres fra fylkesmann til kommune.	2019
T-27	Samarbeid om tilrettelegging i kulturlandskapet	Kontakt med grunneiere og samordne kommunale prosjekter og planer. Revisjon av kommunale retningslinjer for SMIL-tilskudd.	2019-2022 2019
T-28	Markedsføre lokalprodusenter/synliggjøre næringen	Kommunal prosjektgruppe etablert 2018	2019-2022
T-29	Nettverksbygging	Etablere nettverk for produsentene av lokal mat.	2019

Delmål N4:**Farsund utvikler bærekraftige næringer basert på rike natur- og kulturverdier**

Nr	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T-30	Faste adm. møter med Fylkesmannens miljøvernnavdeling og Nasjonal besøkssenter våtmark.	Naturforvalteren integreres i prosessene.	2019-2022
T-31	Besøksstrategi for Listastrendene	Ferdigstilling av besøksstrategien.	2019
T-32	Tilrettelegging sambruk av verneområdene	Kommunen jobber som bindeledd mot Fylkesmannen der grunneiere og andre ønsker aktivitet i verneområdene.	2019-2022

HAVN

Havn er administrativt organisert i teknisk sektor men budsjettmessig plassert i område 1 – Formannskapet.

Farsund Havnevesen er delt inn i 3 ansvars og budsjettområder. Disse er:

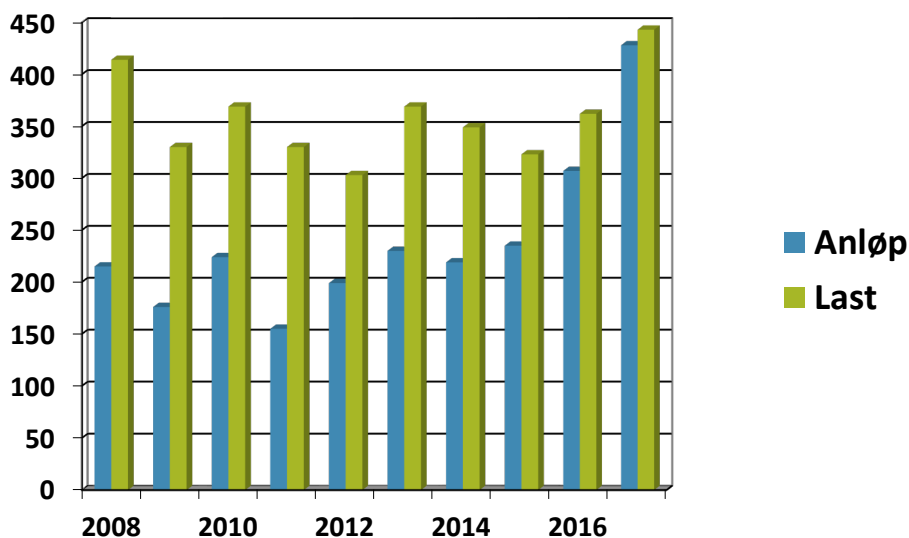
1. Forvaltning:
 - a. Behandling av søknader i henhold til HFL
 - b. Uttalelser til reguleringsplaner
 - c. EU 65/2005
 - d. Oppsyn med private og offentlige kaier
 - e. Myndighetsutøvelse på orden, fart og farledsdisponeringer i havnen
 - f. Statistikkføring til SSB
 - g. IUA
2. Kommersiell drift, storhavn:
 - a. Drift og vedlikehold av kaier i Lundevågen
 - b. Drift og vedlikehold av Havnevesenets bygninger
 - c. Drift og vedlikehold av kaier i Farsund indre havn
 - d. Drift og vedlikehold av fiskerihavnene i kommunen
 - e. Salg av tjenester: Vann, strøm, utleie av kaie, utleie av kaiarealer, fortøyningstjenester, avfall, ISPS, båtjenester, gangveier, rådgivning og informasjon
3. Drift og vedlikehold av småbåthavnene i Farsund kommune, ca. 1000 båtplasser fordelt på 12 båthavner + vedlikehold av gjestehavner i Borshavn og Farsund sentrum.

Tjenesteområdet Storhavn har Havnefogd 75%, Regnskap/ sekretær 20% og kaiformann 50%. Tjenesteområdet småbåthavn har Kunderådgiver/ sekretær 50%, Kaiformann 50% og havnefogd 5%. Tjenesteområdet forvaltning har havnefogd 20%.

STATUS, UTVIKLING OG UTFORDRINGER I TJENESTEOMRÅDET

Farsund havnevesen har fått tilbakemeldinger fra kunder som indikerer at vi har et godt omdømme i bransjen.

Tjenesteområdet Storhavn, omsatte for ca. 10 ½ millioner kroner i 2018. Her har vi hatt en pen omsetningsvekst de siste årene, dog er mye av dette forbundet med skipsopplag, noe som er forventet å avta i årene fremover. I 2018 ble det etablert en base for oljeservicevirksomhet i Lundevågen. Utover dette har vi eksisterende kunder som Asco Norge AS og FFS som er store havnekunder. Det er viktig for å etablere gode logistikk-løsninger for nye og eksisterende kunder, både med hensyn på kaifasiliteter og med hensyn på bakarealer. Overvåkningsanlegg og adgangskontrollanlegg er sammen med trådløs IT-kapasitet, etterspurt blant våre kunder. Fremtidsrettede landstrømanlegg for store skip må også planlegges.

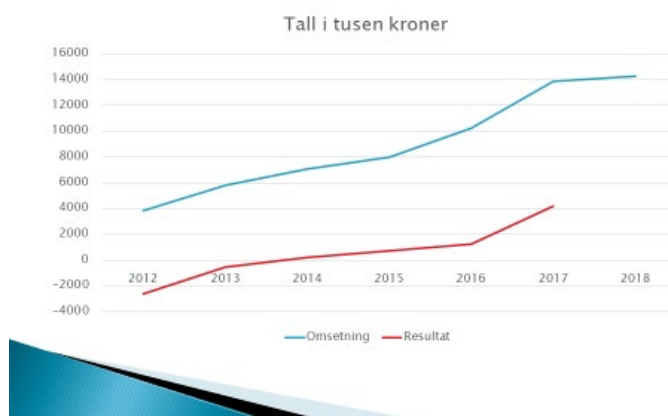
Våre fasiliteter for større fartøyer over 15 meter:

- **Kommunekaia:** Lengde 130 meter og 6-7 meters dybde. Her tar vi imot båter på maks. 150 meter. Pullerter på 50 tonn + 1 stk. på 100 tonn på ny RoRo rampe. Her har vi planer om å mudre oss ned til ca. 8 meters dybde i 2019.
- **Industrikaia:** Lengde 94 meter. Dybde 7-8 meter. Her tar vi imot båter på maks. 150 meter. Pullerter på 50 tonn. Kaien er i dårlig forfatning.
- **Dypvannskaia** (gamle Bredero). Lengde 130 meter. Dybde 15 meter. Her kan vi ta imot båter på 300 meters lengde. Pullerter på 50 tonn + 2 x 100 tonn + 2 x 300 tonn.
- Alle kaiene er lokalisert i gangavstand fra hverandre, ca. 8 minutters spasertur inn til sentrum og det kan kjøres tungt maskineri imellom kaiene. Vi har tilgang på store arealer i tilknytting av kaiene. Alle kaiene har ISPS godkjenning. Kjøretid fra Forus i Stavanger er ca. 2 timer. Kjøretid fra Kristiansand er ca. 1,5 timer.
- Farsund havnevesen har 6 bygninger:
 - 3 stk. lagerhaller ved kommunekaia. Areal 9.450 m2. utleid til Asco Norge AS
 - 1 stk. lagerhall på industrikaia på 600 m2. Utleid til FFS.
 - 1 stk. verkstedhall på industrikaia på 122 m2. Brukes av havnevesenet til egenproduksjon av tjenester.
 - 1 stk. fiskemottak med en grunnflate på 300 m2 i Listahavnen. Utleid til Skalldyr Norge.

Tjenesteområdet småbåthavn, omsetter for ca. 3,3 millioner kroner i 2018. Hvert år har vi ekstra kostnader knyttet til ødelagte brygger og fortøyningsfester til flytebryggene under stormer. Anleggene blir eldre og stormene blir mer brutale. Vi bør bygge opp en økonomisk buffer for å håndtere slike hendelser. Vi har ledige båtplasser i Kjørrefjord båthavn og på ny flytebrygge i Borshavn, utover dette er det ventelister i båthavnene. Lengst ventetid er det på Sigersvoll. Nest lengst er på Verven.

Tjenesteområdet forvaltning, omsetter for ca. ½ million kroner i 2018. For dette tjenesteområdet har vi mottatt signaler fra kystverket om at de ønsker å overta farvannsforvaltningen helt inn til kai. På sikt så bør anløpsavgiften reduseres her.

Omsetning & Resultat 2012 – 2018

Brann og havaritjeneste:

Farsund havnevesen sitter i styret i IUA og deltar jevnlig på øvelser, samt håndterer akutte forurensningssituasjoner i kommunens sjøområde.

Farsund havn har avfallsplanverk som er godkjent av Fylkesmannens Miljøvernavdeling. Denne skal re-godkjennes hvert 5. år.

Vi har 3 ISPS planverk som skal godkjennes av Kystverket hvert 5. år. Farsund havn har også EU 65/ 2005 godkjenning med tilhørende planverk.

Omfang av disse planverkene:

- Ulykke: Brann, Eksplosjon, Miljø, Dødsfall, Andre typer alvorlige ulykker

- Når Farsund havns omdømme er truet
- Kriminalitet: Terror, Sabotasje, Trusler, Tyveri
- Krig og krigslignende tilstander

OPPFØLGING AV KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Delmål (N1):

Kommunen har gode og forutsigbare rammebetingelser for videreutvikling av eksisterende og etablering av ny næringsvirksomhet.

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Periode
T-33	Lundevågen havn Mudring	Mudring kai 1 fra 6 til 8 meter	Investering 2019
T-34	Oppgradering kai 10 Lundevågen	Dypvannskai	Investering 2022
T-35	Bugdøy: Vurdere ny infrastruktur til opplagsplass	Legge frem ny landstrøm til Bugdøy Legge frem vann til Bugdøy	Investering Ved behov
T-36	Oppfølging av næringsplanen Havbrugerforum	Ble etablert i 2016. Består av havnefogd, Leder FFS, leder Farsund Chartering, leder Asco, leder Einar Øgrey og leder av F365	2019-2022

7. FARSUND KOMMUNE SOM ARBEIDSGIVER

Organisasjon og ansatte

Farsund kommune er organisert med to administrative styringsnivå (to-nivåmodell). Rådmannen og kommunalsjefer (3 stk.) utgjør det strategiske rådmannsnivået, mens 25 selvstendige resultatenheter ledes av egne enhetsledere med ansvaret for drift av enhetene (enhetsledernivået). I tillegg finnes tre ledere for interne støttefunksjoner (personal, økonomi og fellestjenester).

Farsund kommune har til sammen mer enn 800 fast ansatte. Lønn utgjør en betydelig del av kommunens driftsbudsjett, men ansatte er samtidig vår viktigste ressurs i forhold til å levere kvalitativt gode tjenester til våre innbyggere. Rekruttering av medarbeidere med rett kompetanse er derfor en av de viktigste oppgavene i årene som kommer. Samtidig er det av stor betydning at man beholder og videreutvikler den kompetansen som allerede finnes i organisasjonen.

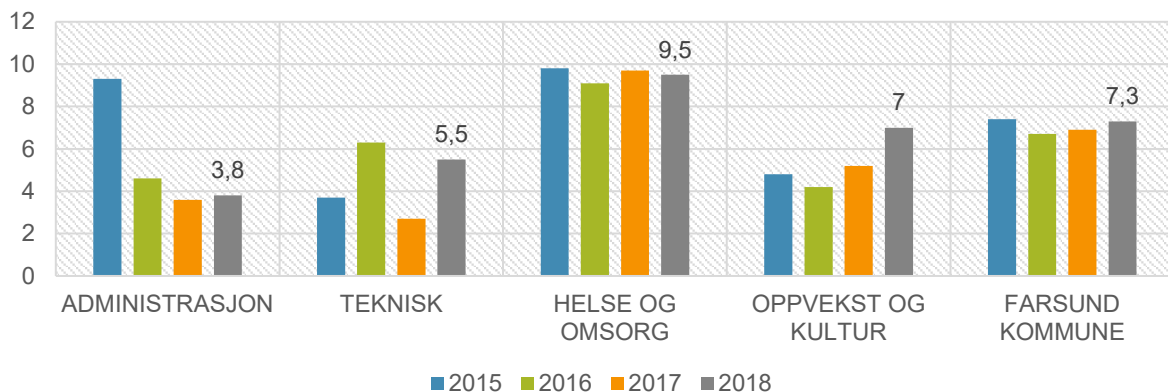
Kommunen som organisasjon er avhengig av å være dynamisk og tilpasningsdyktig for å imøtekomme endringer i rammevilkår og tjenestebehov samt kontinuerlige krav til rasjonell og effektiv drift. Det foretas derfor organisasjonsmessige tilpasninger etter behov. For tiden pågår en rullering av kommunens helse- og omsorgsplan, og ett av temaene som tas opp er organisering. Prosessen har allerede ført til etableringen av en egen enhet for forebygging og rehabilitering.

Sykefravær og arbeidsmiljø

Det arbeides aktivt i hele kommunens organisasjon for å redusere sykefravær og holde dette på et lavt nivå. Tabellen nedenfor viser fraværsutviklingen over de siste 4 årene innen de ulike sektorene og for kommunen totalt.

Det vil i 2019 bli satt særlig fokus på lederopplæring og ledelse, blant annet for å utvikle ledere til å bli gode på finne helsefremmende, fleksible og gode løsninger for ansatte som får ulike helsemessige utfordringer.

**Sykefravær per sektor.
2015 - 2018 (2. tertial)**

Heltidskultur

Farsund kommune har et stort fokus på heltidskultur og innfører blant annet årsturnus innen døgnbaserte tjenester i helse og omsorg. Arbeidet med årsturnus har som en av sine hovedmålsettinger å øke andelen heltidsansatte for å bidra til å etablere en heltidskultur også innenfor denne sektoren.

Arbeidet med årsturnus, alternative arbeidstidsordninger og andre tiltak som kan bidra til heltidskultur vil bli videreført i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene også i 2019.

Lederopplæring / lederutvikling

Farsund kommune vil ha fokus på lederopplæring i 2019 og vil blant annet utvikle felles lederkriterier og utvikle eksisterende og nye ledere i tråd med disse. Vi vil aktivt identifisere ledertalenter i egen virksomhet og tilby disse tilsvarende opplæring for å motivere disse til fremtidige lederutfordringer i egen virksomhet.

Lærlinger

Farsund kommune oppfyller både et samfunnsansvar og et eget behov for fremtidig rekruttering av fagutdannede gjennom å ta inn lærlinger innen ulike yrkesfag. Antall søkere til læreplasser innen sentrale «kommunale fag» har over tid vært synkende, men gjennom dialog og samarbeid med Vest-Agder fylkeskommune og inntak av lærlinger innen nye yrkesfag, så har vi likevel klart å opprettholde et akseptabelt nivå. Farsund kommune vil i det videre arbeide for å øke antall lærlinger i virksomheten.

8. FARSUND KOMMUNE - STATUS ØKONOMISK UTVIKLING

Kommunen har ansvar for å drive en virksomhet som sikrer bærekraftig utvikling av fellesskapets verdier.

Delmål i kommuneplanens samfunnsdel for 2018-2030:

Kommunen har en bærekraftig økonomi som sikrer handlefrihet og dermed fremtidens velferdstjenester.

God økonomistyring skal å sikre at kommunen ikke får en økonomisk utvikling som medfører redusert økonomisk handlefrihet for fremtidige generasjoner

Årsregnskapet for 2017 ble lagt frem med et mindreforbruk på 6,6 mill.

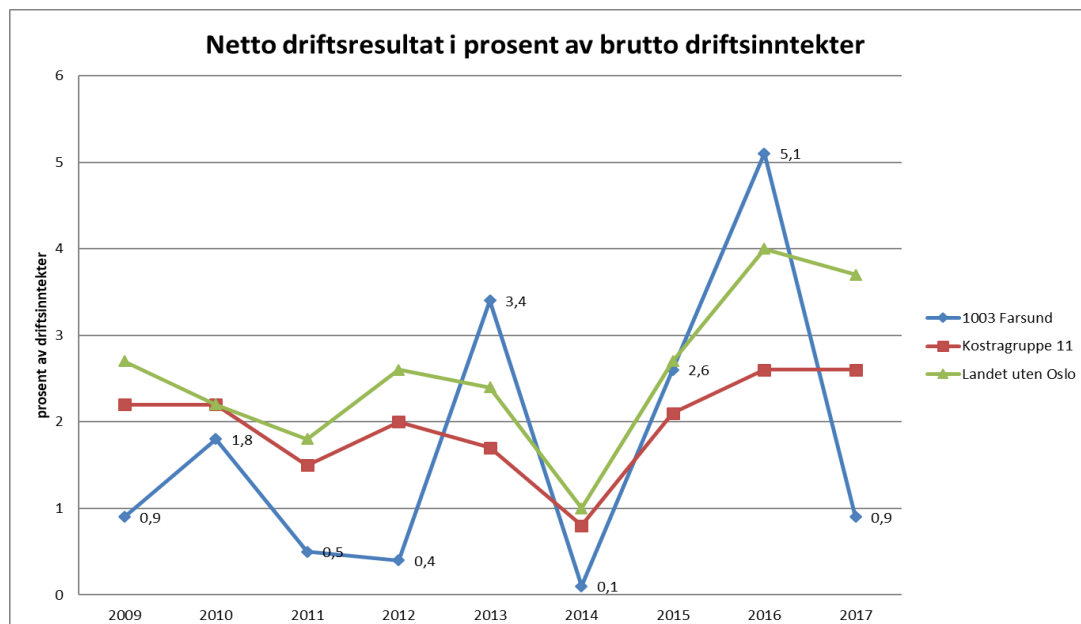
Det regnskapsmessige mindreforbruket skyldes i hovedsak at skatteinntekten ble betydelig bedre enn forventet for landet.

NETTO DRIFTSRESULTAT

Driftsregnskapet for 2017 viser netto driftsresultat med 0,9 %. Netto driftsresultat viser årets driftsoverskudd etter at renter og avdrag er betalt, og angir hva som er til disposisjon til avsetninger for senere bruk (fond) og egenfinansiering av investeringer.

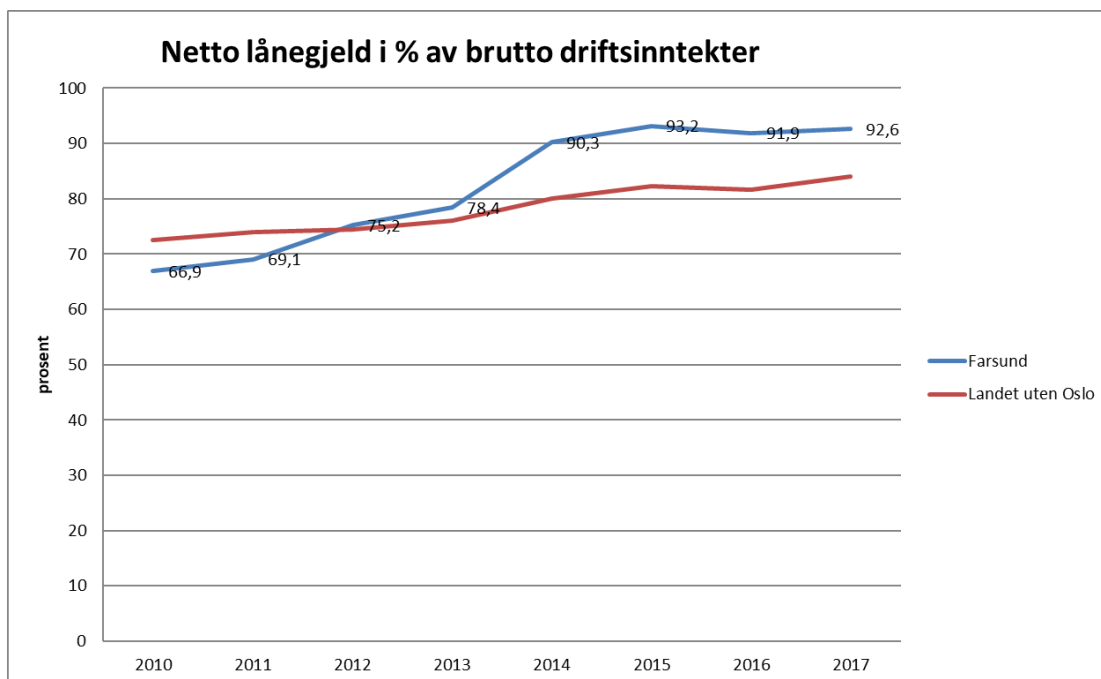
Anbefalt nivå fra sentrale myndigheter er netto driftsresultat som utgjør minst 1,75% av driftsinntektene.

Landets kommuner uten Oslo hadde et samlet netto driftsresultat på 3,7 %. God skatteinntekning har preget årets resultat for kommune. Dette er engangsinntekter som ikke forventes i årene fremover. Resultatet i Farsund med 0,9% for 2017 er dermed betydelig lavere enn gjennomsnittet for landet og i sammenlignbare kommuner i KOSTRA-gruppe 11.

LÅNEGJELD

Kommunens gjeldsbelastning påvirker den fremtidige økonomiske handlefriheten. Grafen nedenfor viser nivået på Farsunds lånegjelden i % av driftsinntektene.

Netto lånegjeld er langsiktig gjeld (eks pensjonsforpliktelser) minus utlån og ubrukte lånemidler. Indikator for å definere lånegjelden som høy, er gjerne satt til 75 % av driftsinntektene.

Farsund kommunes netto lånegjeld i % av driftsinntektene utgjør nå 92,6 %.

Tabellen nedenfor viser fordelingen på kommunens gjeld. Ikke all gjeld belastes kommunens ordinære drift. Se også tabell på side 87 som viser utvikling i økonomiplanperioden.

Fordeling langsiktig gjeld etter finansiering	Regnskap 2015	Regnskap 2016	Regnskap 2017
Lån knyttet til selvkostområdene i kommunen	172 142	180 869	184 688
Havnevesenets lån	46 595	74 330	71 502
Lån innenfor kompensasjonsordningen	67 772	67 775	64 139
Startlån og formidlingslån	63 221	68 417	81 010
Ubrukte lånemidler	29 182	53 778	13 520
Lånegjeld øvrige tjenesteområder	439 470	445 730	457 816
	818 382	890 899	872 675

I tillegg til gjeldens størrelse og art er det også andre indikatorer som sier noe om hvor robust kommuneøkonomien er i den enkelte kommune. To andre sentrale indikatorer er netto driftsresultat og størrelsen på disposisjonsfond.

DISPOSISJONSFOND

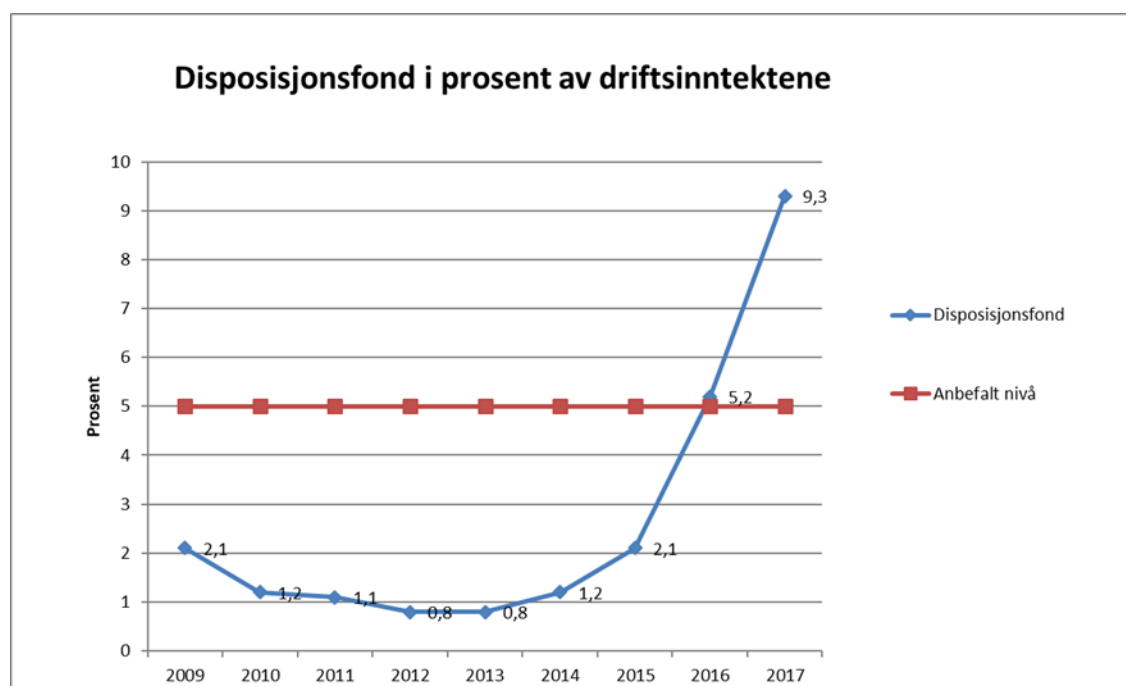
Disposisjonsfond er kommunens «buffer» til å møte uforutsette hendelser som svikt i inntekter eller økte utgifter uten å måtte korrigere dramatisk i tjenestenivået i takt med svingningene. Kommunens samlede avsetninger på fond viser hvor mye kommunen har satt av til senere års drifts- og investeringsformål.

Disposisjonsfond i % av driftsinntektene

Disposisjonsfond er kommunens «buffer» til å møte uforutsette hendelser som svikt i inntekter eller økte utgifter uten å måtte korrigere dramatisk i tjenestenivået i takt med svingningene.

Samlede disposisjonsfond har økt til 79,1 mill. i 2017. Nivået på disposisjonsfondet er dermed 9,3%.

Særlig for kommuner med høyt gjeldsnivå kan det være nødvendig å øke størrelsen på fondet også ut over 5 % for å kunne øke graden av handlefrihet.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i kommunens disposisjonsfond. Beløpet er i hele 1.000 kroner, og viser beholdningen pr. 31.12. det enkelte år.

	2013	2014	2015	2016	2017
Disposisjonsfond i kroner	6 243	9 138	16 618	43 545	79 098
I % av driftsinntekter	0,8	1,2	2,1	5,2	9,3

Premieavviket i Farsund kommunes regnskap har 1-årig amortisering. Pr. 31.12.17 var det akkumulerte premieavviket i balansen på -7,7 mill. Det er en vesentlig informasjon når nivået på disposisjonsfondet sammenlignes med andre kommuner.

LIKVIDITET

Forholdet mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld kalles likviditetsgraden. Nøkkeltallene forteller noe om kommunens evne til å dekke de løpende betalingsforpliktelsene etter hvert som de forfaller.

Likviditetsgrad 1

Likviditetsgrad 1 viser alle omløpsmidlene i forhold til kortsiktig gjeld. Her bør nøkkeltallet være større enn 2, fordi noen av omløpsmidlene kan være mindre likvide. Tabellen nedenfor viser utviklingen i likviditetsgrad 1 de siste årene.

	2013	2014	2015	2016	2017
Likviditetsgrad 1	2,0	2,0	2,2	2,7	2,3

Likviditetsgrad 2

Likviditetsgrad 2 tar utgangspunkt i de mest likvide omløpsmidlene. Nøkkeltallet være større enn 1. De mest likvide omløpsmidlene er kasse og bank samt markedsbaserte plasseringer som er klassifisert som omløpsmidler, og som raskt kan omgjøres i kontanter.

	2013	2014	2015	2016	2017
Likviditetsgrad 2	1,5	1,6	1,8	2,3	1,7

Av tabellene fremgår at kommunen har både en likviditetsgrad 1 og 2 som ligger over den anbefalte normen.

Tabellen nedenfor viser strukturen i driftslikvidene. Likvider for ordinær drift er positiv, men vil reduseres betydelig dersom ubundne og bundne fond anvendes til sitt formål.

VURDERING AV LIKVIDITET

Utvikling driftslikvider					
	2013	2014	2015	2016	2017
Kontantbeholdning	241 532	247 074	305 907	355 998	263 775
Ubrukte lånemidler	10 743	11 273	29 182	55 550	13 520
Bundne fond investering	494	4729	12608	13 406	15 986
Ubundne fond investering	130 289	117 540	116 148	116 148	65 349
Driftslikvider	100 007	113 532	147 969	170 893	168 921
	2013	2014	2015	2016	2017
Driftslikvider	100 007	113 532	147 969	170 893	168 921
Bundne driftsfond	28 924	23 274	19 630	21 498	18 088
Likvider for ordinær drift	71 082	90 258	128 339	149 395	150 833

Tabellen ovenfor viser utviklingen i driftslikvider fra 2013 til 2017. Den positive utviklingen skyldes at regnskapsresultatet for 2015 og 2016 ga avsetning til frie fond.

For 2017 er kontantbeholdningen lavere som følge av at ubundet investeringsfond har finansiert investeringer. Likvider for ordinær drift til å dekke svingninger i løpende inntekter og utgifter anses som tilstrekkelig til at kommunen kan dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.

UBUNDNE FOND INVESTERING

Kraftfondet i Farsund kommunes balanse inngår i ubundne investeringsfond og er i finansreglementet definert som langsiktig finansielle aktiva. Fondet ble etablert ved salg av ½ delen av Agder energi andeler på begynnelsen av 2000-tallet.

Formålet med forvaltningen av langsiktig finansiell aktiva er i reglementet opplyst å være det å gi best mulig avkastning over tid.

I behandlingen av finansreglementet vedtok kommunestyre den 16.4.2013 følgende tilleggsforslag:

- *«Farsund kommune omorganiserer sitt kraftfond i kontanter, og plasserer midlene på bankkonto. Deretter vurderes disponeringen av midler.»*

I 2017 ble 49 mill. av kraftfondet benyttet til egenfinansiering av investeringer.

Likvide midler til ordinær drift vurderes fremdeles å være tilstrekkelig selv om bankbeholdning vil reduseres som følge av redusert investeringsfond.

Sum ubundne investeringsfond ble redusert fra 116 mill. i 2016 til 65 mill. pr.31.12.2017.

NASJONALBUDSJETTET OG UTSIKTER FOR NORSK ØKONOMI.

Det går godt i norsk økonomi. Næringslivet ser lysere på fremtiden enn på lenge, og arbeidsledigheten er kommet godt ned. Stadig flere kommer i jobb, og etter nesten ti år med nedgang stiger andelen av befolkningen i arbeidsdyktig alder som jobber.

Tilbakeslaget som fulgte i kjølvannet av oljeprisfallet i 2014 er over, og økonomien er inne i en oppgangskonjunktur. Veksten er nå høyere enn sin langsiktige trend og er ventet å gå videre opp neste år.

Noen økonomiske hovedstørrelser i Nasjonalbudsjettet 2019

	2017	2018	2019
Bruttonasjonalprodukt Fastlands-Norge ¹	2	2,3	2,7
Sysselsetting, personer ¹	1,1	1,6	1,3
Arbeidsledighetsrate, AKU (nivå)	4,2	3,8	3,7
Strukturelt, oljekorrigert budsjettunderskudd, mrd. 2019-kroner	226,4	226,7	231,2
Budsjettimpuls ²	0,2	-0,1	0
Uttak fra SPU ³	2,9	2,6	2,7

1) Prosentvis volumendring fra året før der ikke annet er angitt.

2) Strukturelt, oljekorrigert underskudd i prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge. Endring fra året før i prosentenheter.

3) Strukturelt, oljekorrigert underskudd i prosent av kapitalen i Statens pensjonsfond utland (SPU) ved inngangen til året.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Økonomiske utsikter for kommunene

Kommunesektoren har hatt god inntektsvekst de siste årene. Den høye skattevekst i forhold til anslagene i statsbudsjettet har gitt «overraskende» høy inntektsvekst, og generelt har kommunesektoren et bedre økonomisk fundament.

Faren er imidlertid at den kortsiktige inntektsveksten kan ha svekket budsjett disiplinen. Dette kan bli krevende, særlig siden vi er inne i ett tidsskille hvor veksten i behovene går opp og veksten i inntektene går ned.

En god og forutsigbar kommuneøkonomi er avgjørende for et godt og stabilt tjenestetilbud til innbyggerne.

Kommuneopplegget for 2019 oppsummert i makro

Regjeringen legger nå opp til en realvekst i frie inntekter i 2019 på om lag 2,6 mrd. kroner. Det tilsvarer en realvekst på 0,7 pst. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2018 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2018. Det innebærer at den siste oppjusteringen av anslaget for kommunesektorens skatteinntekter i 2018 med 2,4 mrd. kroner ikke påvirker nivået på sektorens inntekter i 2019. Det høyere inntektsnivået enn beregnet for 2018 blir altså en engangsinntekt som ikke videreføres.

Økning i kommunesektorens handlingsrom i 2019 med og uten effektiviseringskrav på 0,5 pst.:

	Mrd. kroner
<i>Vekst i frie inntekter</i>	2,6
- merkostnader til demografi	-1,0
- merkostnader til pensjon	-0,7
- satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-0,6
<i>Økt handlingsrom uten effektiviseringskrav</i>	0,3
+ effektiviseringskrav	1,2
<i>Økt handlingsrom med effektiviseringskrav</i>	1,5

DRIFTSINNTEKTER FOR FARSUND KOMMUNE

Frie inntekter og skatteanslaget

For Farsund er frie inntekter anslått til 540,1 mill. i 2019. Det utgjør isolert sett en vekst i nominelle kroner på 13 mill. og en vekst i prosent på 2,1.

Pris og lønnsveksten i kommunesektoren er i 2019 (deflator) er anslått til 2,8 pst. For Farsund er den beregnede lønnsveksten som bør avsettes til lønnsnett på kr. 13 mill.

Det innebærer at inntektsveksten fra rammetilskudd og skatt innebærer en reell reduksjon siden den ikke dekker prisvekst for noen områder.

Utviklingen i rammetilskuddet for Farsund

Utgiftsutjevningen omfordeler innbyggertilskuddet mellom kommunene ved hjelp av behovsindeksen. På den måten omfordeler midler fra kommuner med lavt beregnet utgiftsbehov til kommuner med høyere behov. Målet med ordningen er å gi kompensasjon for forskjeller i utgiftsbehov som kommunene ikke kan påvirke selv.

Behovsindeksen forteller noe om hvor dyr en kommune er å drive i forhold til landsgjennomsnittet. Den samlede behovsindeksen er beregnet ved hjelp av et sett kriterier og vektorer som sier noe om hvorfor kommunenes utgifter varierer. Indeksen brukes videre til å beregne kommunens trekk eller tillegg i utgiftsutjevningen. Ordningen er en ren omfordeling og et null-sum spill mellom kommunene.

For Farsund kommune viser utviklingen av behovsindeksen at kommunen er blitt relativt dyrere å drive i 2019 sammenlignet med 2018. Antall innbyggere med stort ressursbehov har økt. Prognosene for 2020 og 2021 viser samme tendens.

Tabellen nedenfor viser utviklingen i innbyggertilskudd og utjevningsordningene for Farsund kommune fra 2017 til 2020.

1000 kr	2017	2018	2019	2020	2021
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	227 090	231 542	240 005	239 659	240 180
Utgiftsutjevningen	2 013	10 235	15 301	17 941	21 788
Distriktstilskudd Sør-Norge	4 702	4 730	2 426	2 415	2 414

Distriktsindeksen har økt fra 44 til 46 for Farsund. Det innebærer et lavere distriktstilskudd med 2,3 mill. Hovedårsaken til at Farsund er definert å ha nedgang i distriktsutfordringer er sysselsettingsvekst.

I økonomiplanen er det forutsatt en realvekst i de frie inntektene med 0,4 % i 2020 – 0,7% i 2021 og 0,5 % i 2022. Kronebeløpene er i 2019-kroner for hele planperioden.

Statlige tilskudd

I tillegg til rammetilskuddet mottar kommunen også enkelte øremerkede tilskudd. Øremerkede tilskudd hensyntas i budsjetttrammen for den aktuelle enhet/-er i driftsbudsjettet som skal utøve aktiviteten. Bunde midler kan benyttes til aktiviteter som oppfyller vilkår bestemt av tilskuddsgiver.

Rente- og avdragskompensasjon fra Husbanken

Kommunen mottar kompensasjon fra Husbanken for renter og avdrag tilknyttet omsorgsboliger og sykehjem fra husbanken er beregnet til kroner 1,4 mill. for 2019.

Rentekompensasjon for skolebygg er beregnet til kr 300' for 2019 og for resten av økonomiplanperioden.

Rentekompensasjon for kirkebygg skal stimulere til sikring og bevaring av kirkene, kirkenes utsmykning og inventar. Det er gitt tilsagn fra Husbanken på rentekompensasjon for prosjekter med rammer på til sammen 14,5 mill. kroner. Rentekompensasjonen er beregnet til kr 50' for 2019. Kompensasjonen vil øke noe etter gjennomføringen av investeringer som ble bevilget i 2018.

Flyktninger og integreringstilskudd

Kommunen mottar ulike tilskudd fra staten for å dekke kommunale utgifter som følger av bosetting av flyktninger. Den største tilskuddsposten er integreringstilskuddet.

Integreringstilskuddet skal dekke utgifter til integreringstiltak og administrasjon av ordningene i bosettingsåret, samt de fire neste årene. Kommunen kan selv påvirke utgiftsnivået gjennom effektiv ressursbruk og godt integreringsarbeid. Tilskuddene regnes derfor som frie inntekter.

For 2019 er det budsjettert med kr 22,3 mill. i generelle integreringstilskudd, inkludert særskilt tilskudd for enslige mindreårige. For 2018 var tilskuddet beregnet til 32 mill. Det innebærer en nedjustering av inntektene med 9,7 mill.

Når vi bosetter flyktninger øker også utgiftene. Alle voksne mellom 18 og 55 år har rett og plikt til å delta i kommunens introduksjonsprogram. De mottar da stønad på 2 G pr. mnd. som tilsvarer ca. kr. 194 000,- pr deltaker pr år.

Reduksjon i introduksjonsstønad innebærer at budsjettrammen til enhet 31 – NAV kommune er nedjustert med 6,5 mill. i årsbudsjett 2019 og med ytterligere nedtrapping i rammen med 6,2 mill. fram til 2022. Rammen til enhet 27 - Voksenopplæringen trappes ned med 2,3 mill. i økonomiplanperioden.

Integreringstilskudd i økonomiplanen	2019		2020		2021		2022		
	antall	budsjett	antall	budsjett	antall	budsjett	antall	budsjett	
Satser i hele 1000									
År 1 (estimert)	187	10	1 870	10	1 870	10	1 870	10	1 870
År 2	239	13	3 107	10	2 390	10	2 390	10	1 390
År 3	171	40	6 840	13	2 223	10	1 710	10	1 710
År 4	86	65	5 590	40	3 440	12	1 032	10	860
År 5	72	47	3 384	65	4 680	40	2 880	12	864
Særskilt tilskudd EM	770	2	1 540	2	1 540	1	770		
Beregnet tilskudd bosetting			22 300		16 000		10 500		6 700

Tilskudd til norskopplæring av asylsøkere og flyktninger

Staten gir kommunen tilskudd til norskopplæring av asylsøkere og flyktninger. Denne type tilskudd er innarbeidet i rammen til voksenopplæringen med ca. 2,4 mill. i 2019 mot opprinnelig budsjettert 5,2 mill. for 2018.

Utbytte, rente- og avdragsinntekter

Agder Energi – utbytte

Farsund kommune eier 1,299 % av aksjene i Agder Energi. Samlet eier kommunene på Agder 54,47% av aksjene.

Ny utbyttepolitikk for kommende 3-årsperiode er vedtatt på eiermøtet i mai. Det er nå i utgangspunktet 70 % av underliggende iFRS resultat som legges til grunn.

Utbyttet for Farsunds andel som utbetales i 2019 er beregnet til 7,66 mill.

For 1. halvår 2018 melder Agder Energi at resultatområde vannkraft leverer gode resultater som følge av høye priser og fortsatt høyt produksjonsvolum, mens det er svake resultater innen resultatområdet nett og i deler av den tyske satsingen i kraftforvaltning

Rente- og avdragsinntekter

Renteinntekter er budsjettert med utgangspunkt i betingelsene i kommunens hovedbankavtale: Nibor + 0,7%.

Husbankens startlånsordning

Startlånordningen er en låneordning for innbyggere som har vanskelig for å komme inn i boligmarkedet. Husbanken finansierer ordningen, mens kommunene står for de faktiske utlånene. Kommunens opptak av startlån i Husbanken for videreutlån utgjør kr 80 mill. ved

inngangen til 2019. Låntakerne betaler avdrag på startlånene i tråd med nedbetalingsplanen. Disse avdragene bokføres som avdragsinntekter for kommunen i investeringsregnskapet.

EIENDOMSSKATT

Eiendomsskattegrunnlag for 2019

Kommunestyret vedtok 8.mars 2018 å gjennomføre ny alminnelig taksering av alle eiendommene i kommunen med virkning fra 2019.

Bakgrunnen for vedtaket var eiendomsskattelovens krav til gjennomføring av ny alminnelig taksering av eiendommene når det har gått 10 år, og senest 3 år etter dette.

Kommunen har etter anbud engasjert Verditakst AS til å utføre besiktigelse og taksering av alle eiendommene. Arbeidet med ny taksering er godt i gang og kommunens sakkyndige nemd skal vedta nye takster på grunnlag av forslag fra Verditakst AS innen 1.mars 2019.

Takstgrunnlaget blir dermed ikke vedtatt av sakkyndig eiendomsskattetakstnemd før budsjettet er ferdigbehandlet.

Bruk av skattesatser

Kommunestyret må hvert år ta stilling til hvilke skattesatser som skal benyttes ved utskrivning for det enkelte budsjettår.

I gjeldende budsjett for 2018 er den generelle satsen for eiendomsskatt 7 ‰. Skattesatsen for boliger og fritidseiendommer er satt ned til 2,25 ‰. Den differensierte satsen for bolig og fritid kan økes med inntil 1 ‰ pr. år.

Inntektsgrunnlaget til budsjettet

Årets budsjettforslag bygger på er foreløpige anslag utarbeidet i samarbeid med taksator for å kunne ha grunnlag for å estimere inntekter og utgifter. Dersom forutsetningene i anslaget avviker fra takster og skattegrunnlag som blir vedtatt i februar 2019, kan det bli nødvendig å justere satsene.

Tabellen nedenfor viser grunnlag beregnet eiendomsskatt med alternative satser

	Årsbudsjett 2018	Estimert nytt takstgrunnlag	Rådmannens forslag 2019	Alt. 1	Alt 2	Alt 2
Generell promillesats	7 ‰		7 ‰	7 ‰	7 ‰	7 ‰
Alternative justeringer sats bolig og fritid	2,25 ‰		2,75 ‰	2,25 ‰	3,25 ‰	1,25 ‰
Opprinnelig verk og bruk - vindkraftverk, kraftnett	19 300	1 097 000 000	7 700	7 700	7 700	7 700
Overgangsordning bortfall produsjonsutstyr		750 000 000	4 500	4 500	4 500	4 500
Næring	3 050	940 000 000	6 600	6 600	6 600	6 600
Bolig og fritid	9 950	9 008 000 000	25 000	20 300	29 200	11 200
Sum beregnet inntekter eiendomsskatt	32 300		43 800	39 100	48 000	30 000

Nye regler i eiendomsskatteloven fra januar 2019

Det er gjort endringer i eiendomsskattelovens regler om verk og bruk. Gjeldende fra 2019 skal eiendommene i denne kategorien defineres og takseres som andre næringseiendommer. Adgangen til å skattlegge produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner fjernes.

Det er vedtatt en overgangsregel til eiendomsskatteloven § 4 som gir kommunene anledning til å videreføre beskatning av verdien av produksjonsutstyr og -installasjoner til og med 2024, men med en reduksjon i skattegrunnlaget på 1/7 hvert år.

Kompensasjonsordningen for bortfall av eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner

I forbindelse med lovendringene om bortfall av eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner som trer i kraft fra skatteåret 2019 har Stortinget vedtatt at kommunene skal få tilnærmet full kompensasjon for bortfall av inntekter.

Kompensasjonen tilsvarer MNOK 500 når overgangsordningen utløper i 2025, og innføres med 1/7 pr år i overgangsperioden. For 2019 er det satt av MNOK 71 innenfor skjønnskuddet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil kartlegge de kommunevise utslagene av lovendringen etter at eiendomsskatten for 2019 er skrevet ut, og midlene vil bli fordelt i løpet av 2019. Nærmere omtale om saken vil først komme i revidert nasjonalbudsjett i 2019 (mai 2019).

Eiendomsskatt fra 2020 – 2022

Regjeringen la frem forslag til statsbudsjettet for 2019 den 8. oktober. I lovproposisjonen foreslås innstramminger i eiendomsskatten med virkning fra skatteåret 2020.

Forslagene går ut på følgende:

1. Maksimal eiendomsskattesats for bolig- og fritidseiendommer reduseres fra 7 til 5 promille
Regjeringen foreslår at maksimal eiendomsskattesats for bolig- og fritidseiendommer reduseres fra 7 til 5 promille.
2. Redusert eiendomsskattegrunnlag for bolig- og fritidseiendommer
Regjeringen foreslår å innføre et tak på skattegrunnlaget for bolig- og fritidseiendommer ved at det innføres en regel med obligatorisk bunnfradrag i markedsverdien. Reduksjonsfaktoren er foreslått til 30 %.
3. Obligatorisk bruk av formuesgrunnlag for boligeiendommer
Det foreslås at Skatteetatens formuesgrunnlag gjøres obligatorisk ved utskrivning av eiendomsskatt på boligeiendommer.
4. Overgangsregel for obligatorisk bruk av formuesgrunnlag. For å ta i bruk Skatteetatens formuesgrunnlag for eiendomsskatt på boligeiendommer foreslås det en overgangsregel for skatteårene 2020 til 2023. Overgangsregelen gjelder for kommuner som har gjennomført alminnelig taksering i 2013 eller senere.

Konsekvensen av regjeringens forslag med virkning for 2020 er ikke innarbeidet i rådmannens forslag til økonomiplan. Lovendringen kan medføre lavere eiendomsskatt fra bolig- og fritidseiendommer enn forutsatt i perioden. Virkningen må innarbeides i neste års budsjettprosess.

Lønns- og prisvekst

For 2019 er deflatoren i kommuneopplegget beregnet til 2,8%. Dette er en sammenveiling av prisene på det kommunene kjøper; lønn, produktinnsats (driftskostnader) og investeringer.

Gjennomsnittet av lønnsanslagene fra SSB og Norges Bank er 3,25 prosent. Det er altså utsikter til en klar økning i lønnsveksten fra 2018 til 2019, noe som henger sammen med at konjunkturoppgangen norsk økonomi er inne i bidrar til at arbeidsmarkedet blir strammere. Vekten til kommunesektorens kjøp er 38 prosent. Prisveksten er anslått til 2,1%.

Resultatenhetene har budsjettet med stillinger/personer med all den lønnsinformasjonen vi har på budsjetteringstidspunktet – høsten 2018. Det innebærer at det er tatt hensyn til det såkalte overhenget fra lønnsoppgjøret i 2018. Sentralt er overhenget beregnet til 0,6 %.

Lønnsvekst i tråd med statsbudsjettets prognoser ut over overhenget utgjør 2,65%. Denne veksten er budsjettet under sektor 5 – sentralt plasserte budsjettposter. Lønnsreserven, som er budsjettet til 13 mill. inkl. arbeidsgiveravgift og pensjon, skal dekke:

- Sentrale tillegg etter hovedtariffavtalens kap. 4 i 2019
- Lokale forhandlinger etter HTA kap. 5 i 2019
- Lokale forhandlinger etter hovedtariffavtalens kap. 3 i 2019

Lønnsveksten fordeles på enheten etter at oppgjørende er kjent. Rådmannen foreslår i budsjettvedtaket at fordelingen av lønnsporten fra sentralt plasserte budsjettposter til de enkelte resultatenheter delegeres til rådmannen.

Pensjonskostnad og – premie

I kommuneproposisjonen for 2019 ble veksten i kommunesektorens samlede pensjonskostnader anslått til i størrelsesorden 700 mill. kroner i 2018 ut over det som dekkes av den kommunale deflatoren. I regjeringens økonomiske opplegg er denne økningen tatt med i vurderingen av kommunenes handlingsrom

Pensjon i økonomiplanen

I 2019 er beregningene av ordinær pensjonspremie, inkludert reguleringspremien, er fordelt i rammene i budsjettet til den enkelte resultatenhet. Pensjonssatsen for KLP er fordelt med 18% av pensjongivende lønn, mens for SPK er det benyttet en sats på 11,3%.

Premiefond

Premiefond er et fond i pensjonsordningen som står i forsikringsselskapets regnskap. Dette består av tilbakeholdt overskudd som tilføres pensjonsordningen, og kan kun anvendes til å dekke fremtidig pensjonspremie. Saldo premiefond pr. 1.1.18 var kr. 10,4 mill. Det er i tillegg tilført fondet kr 8 mill. i løpet av 2018.

Som følge av svingende premieavviksprognoser med negativ effekt for 2019, er bruk av premiefond for 2018 økt til 12,6 mill. Overskytende premieavvik fra 2018 planlegges avsatt til eget pensjonsfond i kommunens regnskap. Målet med pensjonsfondet er å unngå at svingninger som følge av effekten av ett-årig premieavviksamortisering går direkte ut over tjenesteproduksjonen.

I programområde 5 – sentralt plasserte budsjettposter, er det budsjettert med kr 12,6 mill. i redusert pensjonskostnad som følge av bruk av premiefond i 2018. Denne posten reduseres for perioden 2020 til 2022.

Premieavvik

Bruk av premiefond påvirker premieavviket siden betalt premie blir redusert.

Farsund kommune har gjennomført 1-årig amortisering av premieavviket. Det innebærer at fjorårets avvik mellom innbetalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad blir tilbakeført påfølgende år. I motsetning til de fleste andre kommuner er det akkumulerte premieavviket for utgiftsføring kun for et år i balansen. Premieavviket inngår i sentralt plasserte budsjettposter – enhet 80 i skjema 1B.

Rente og avdragsutgifter

Kommunens lånegjeld pr. 1.1.18 beregnes til 880 mill. kroner inkl. startlån med 81 mill.

I økonomiplanperioden (2018-2021) er det planlagt låneopptak med 300 mill., mens avdrag er budsjettert til 127 mill. Låneopptaket er dermed over 170 mill. høyere enn nedbetaling av gjeld.

Ikke all gjeld belastes kommunens ordinære drift. Tabellen nedenfor viser fordelingen på kommunens gjeld i økonomiplanperioden.

tall i hele 1000

Langsiktig gjeld fordelt etter finansiering	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Forslag budsjett 2019	Øk.plan 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022
Beregnet samlet lånegjeld	872 675	972 000	903 300	938 000	1 056 000	1 063 000
Lån knyttet til selvkostområdene i kommunen	184 688	194 700	196 158	198 900	205 648	205 060
Havnevesenets lån	71 502	72 427	70 802	67 177	68 852	75 227
Lån innenfor kompensasjonsordningen	64 139	50 140	46 800	42 800	39 000	34 500
Startlån og formidlingslån	81 010	80 000	76 600	82 800	88 600	94 000
Ubrukte lånemidler	13 520	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Lånegjeld øvrige tjenesteområder	457 816	564 733	502 940	536 323	643 900	644 213

Renteforutsetninger

På bakgrunn av anslag fra Kommunalbanken, som igjen bygger på prognosene fra Norges Bank og Statistisk sentralbyrå, legger rådmannen til grunn følgende renteforutsetninger i økonomiplanperioden.

Norges Bank-anslag hentet fra Pengepolitisk rapport 3/18						
ÅR	NB anslag styringsrente	NB anslag påslag i pengemarkedet	NB anslag 3 mnd Nibor	FRA Markedet, (NIBOR 3 mnd)	Kommune margin-påslag på Nibor	Budsjettert lånerente på lange lån
2019	1,04	0,40	1,44	1,50	0,60	2,04
2020	1,49	0,40	1,89	1,81	0,60	2,49
2021	1,92	0,40	2,32	2,03	0,60	2,92
2022	X	X	X	2,24	0,60	2,84

Rådmannen vil presisere at det er betydelig usikkerhet knyttet til rentenivået i planperioden.

Avdragsutgifter

Kommuneloven stiller krav til hvor mye kommunen skal betale i avdrag på sine innlån samlet sett. Dette betegnes som minimumsavdraget. Det er ikke anledning til å beregne lavere årlige avdrag enn at gjenstående løpetid for kommunens gjeldsbyrde ikke overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte.

Driftsbudsjettet i økonomiplanperioden er belastet med beregnet minimumsavdrag.

INNSPARINGS- OG EFFEKTIVISERINGSTILTAK

I regjeringens kommuneopplegg beskrives hvordan en effektivisering på 0,5 pst. i 2019 i hele kommunesektoren vil kunne frigjøre 1,2 mrd. kroner til ytterligere styrking av tjenestene ut over det som følger av inntektsveksten

En bedre organisering av tjenestene kan frigjøre betydelige midler til bedre tjenester. Analyser fra Senter for økonomisk forskning (SØF) viser at den samlede effektiviteten økte med 0,5 pst. per år i perioden 2008–2016 innen sektorene barnehage, skole og pleie og omsorg.

Økning i kommunesektorens handlingsrom i 2019 med og uten effektiviseringskrav på 0,5 pst.

	Mrd. kroner
<i>Vekst i frie inntekter</i>	2,6
- merkostnader til demografi	-1,0
- merkostnader til pensjon	-0,7
- satsinger innenfor veksten i frie inntekter	-0,6
<i>Økt handlingsrom uten effektiviseringskrav</i>	0,3
+ effektiviseringskrav på 0,5 %	1,2
<i>Økt handlingsrom med effektiviseringskrav</i>	1,5

I Farsund kommunens årsbudsjett for 2019 er det innarbeidet et effektiviseringskrav tilsvarende 0,5 % av brutto driftsramme. Det foreslås innarbeidet krav om at prisvekst ikke kompenseres, men tas ut i løpende effektivisering. I årsbudsjettprosessen er det i tillegg redusert rammer innenfor sektorene med 5,5 mill.

I økonomiplanperioden er det i tillegg lagt en plan for kostnadsreduksjon og effektiviseringspost for å tilpasse tjenestenivået til gjeldende rammebetingelser.

<i>Utsnitt fra budsjettskjema 1B</i>	<i>Regnskap 2017</i>	<i>Opprinnelig årsbudsjett 2018</i>	<i>Forslag årsbudsjett 2019</i>	<i>Økonomi-plan 2020</i>	<i>Økonomi-plan 2021</i>	<i>Økonomi-plan 2022</i>
Kostnadsreduksjon og effektivisering i økonomiplanperioden:				-9 212	-13 607	-15 732

NETTO DRIFTSRESULTAT

Netto driftsresultat angir driftsinntekter fratrukket driftsutgifter, renter og avdrag. Forskjellen mellom brutto og netto driftsresultat viser hvor stor andel av kommunenes inntekter som går med til å betjene renter og avdrag. Netto driftsresultat viser altså hva kommunen sitter igjen med til avsetninger og investeringer.

I formannskapetets behandling av budsjettforutsetningene den 21.8.2018 ble det vedtatt å legge til grunn en målsetting om et netto driftsresultat på 2 %. Det er en krevende målsetting og vil innebære ytterligere innstramninger i tjenesteområdene med kr 21,7 mill. sammenlignet med årsbudsjettet for 2019.

Tabellen nedenfor viser resultater i økonomiplanperioden i budsjettforslaget

Resultater i økonomiplanperioden	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Forslag budsjett 2019	Øk.plan 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022
Brutto driftsresultat i kroner	-4 182	700	12 324	3 381	-1 819	-5 219
Brutto driftsresultat i % av driftsinntekter	0,5	-0,1	-1,5	-0,4	0,2	0,6
Netto driftsresultat i kroner	-7 118	-6 781	4 953	0	0	0
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	0,8	0,8	-0,6	0,0	0,0	0,0

10. INVESTERINGSBUDSJETTET

Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) utgav i 2011 en veileder knyttet til budsjettering av investeringer og avslutning av investeringsregnskapet. Bestemmelsene som regulerer dette er gitt i kommunelov og budsjett- og regnskapsforskrifter.

Oppsummert er det fem prinsipper som danner rammene for arbeidet med investeringsbudsjettet:

1. Investeringsbudsjettet er ettårig, altså årsavhengig.
2. Årsbudsjettet er bindende for underordnede organer, og årlige bevilgninger er nødvendig for å kunne pådra seg utgifter i budsjettåret.
3. Investeringsbudsjettet må reguleres ved behov for å tilfredsstillere krav til balanse og realisme.
4. Alle midler er frie og anses som felles finansiering av investeringsporteføljen, unntatt øremerket finansiering fra andre.
5. Begrepet «udekket/udisponert» gjelder differansen mellom samlet tilgang og samlet bruk av midler i året for investeringsregnskapet, og ikke avvik på de enkelte investeringsrammene eller avvik på enkeltprosjektnivå.

Investeringsnivå og driftskonsekvenser

Samlet er det for økonomiplanperioden lagt opp til å investere for 476,6 mill.

Investeringer i anleggsmidler knyttet til vann og avløp dekkes av brukerne, da dette er et selvkostområde. Det er lagt opp til en samlet investering innenfor vann og avløp på kr 34 mill. i perioden og kr 10 mill. kroner i 2019.

Forslag til finansiering av investeringer

Overføring fra driften

Kommunene har anledning til å øke egenfinansieringen av investeringene og begrense gjeldsveksten gjennom å overføre driftsmidler til investeringsbudsjettet. I årets budsjettforslag er overføringsposten satt til null.

Momsrefusjon investeringer

Forventet momsrefusjon knyttet til investeringsprosjekter utgjør kr 21,2 mill. i 2019.

Tilskudd demensboliger

Tilskudd fra Husbanken til å dekke utgifter til rehabilitering av boliger er maksimalt 40 % av boligens verdi. Det budsjetteres med tilskudd på kr 46,9 mill. i 2019. Kommunen må mellomfinansiere tilskuddet frem til ferdigstillelse.

Salg av eiendommer

Rådmannen har vurdert det som realistisk å selge eiendommer for kr 7 mill. i 2019. Her inngår

salg av boliger, blant annet «Legeboligen» i Vanse. Det er ikke budsjettert med salg utover årsbudsjettet for 2019.

Avtale med Vest-Agder fylkeskommune om eiendomsoverdragelse av tomt til skolebygg inngår som budsjettert salgsinntekt i 2019 og kjøp av Lister videregående inngår i investeringsoversikten for 2021. Transaksjonene har motpost utlån i finansieringsskjemaet.

Spillemidler ordinære idrettsanlegg og nærmiljøanlegg

Tidspunktet for når tilskuddene kommer er erfaringsmessig usikkert. Det er budsjettert med ca. 1 mill. i spillemidler som er fordelt direkte på 3 prosjekter i 2019.

Bruk av ubundne fond

Det er ikke budsjettert med bruk av ubundne investeringsfond i perioden 2019 – 2022.

Låneopptak

I årsbudsjettet for 2019 foreslås bruk av lånemidler til investeringer med 45 mill. Samlet låneopptak til investeringsformål i perioden 2019-2022 blir tilsammen kr 300 mill.

Midler til utlån fra Husbanken er foreslått med 10 mill. for hvert år i økonomiplanperioden. Beløpet er redusert i forhold til tidligere år ettersom målgruppen av låntakere er endret på grunn av strengere kriterier for tildeling av Husbanklån.

Tabellen nedenfor viser forslag til låneopptak i årsbudsjettet og økonomiplanen.

Tall i 1000 kroner	<i>Forslag budsjett 2019</i>	<i>Øk.plan 2020</i>	<i>Øk.plan 2021</i>	<i>Øk.plan 2022</i>
Investeringer i anleggsmidler	127 920	80 110	205 800	49 300
Utlån og forskutteringer	37 300	10 000	-17 300	10 000
Kjøp av aksjer og andeler	2 000	2 000	7 000	2 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-21 130	-13 750	-31 540	-5 650
Årets netto finansieringsbehov	146 090	78 360	163 960	55 650
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-34 300	0	0	0
Tilskudd til investeringer	-52 420	-520	-300	-2 000
Bruk av lånemidler	59 370	77 840	163 660	53 650
Innlån husbanken til videreutlån	10 000	10 000	10 000	10 000
Beregnet låneopptak investeringer	45 000	65 000	150 000	40 000

11. KOMMENTARER TIL INVESTERINGSBUDSJETTET

Vedtatte investeringer (justering i forhold til rådmannens forslag er markert med grønt):

	Investeringer	Sum	2019	2020	2021	2022
1	IKT hele kommunen	2 800	700	700	700	700
2	KLP Egenkapital innskudd	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000
3	Endret til drift					
4	Kirkebygg: Opprustning - løpende investeringstiltak (fast)	1 740	330	360	500	550
5	Opprustning av kirkebygg	3 370	3 370			
6	Utbygging bredbånd	800	800			
7	Flytebrygge Kjørrefjord småbåthavn	5 000	5 000			
8	Oppgradering kai 10, Dypvannskaia	10 000				10 000
9	Mudring kai 1, Kommunekaia	2 000	2 000			
10	Strømskap	300			300	
11	Datautstyr alle skoler	2 800	700	700	700	700
12	Digitalt arkiv oppvekst	900	300	200	200	200
13	Digitale klasserom Vanse skole	600	150	150	150	150
14	Galleri Rudjord	1 500				1 500
15	Kino utstyr	300	300			
16	Serviceanlegg, rasteplass og lokaler Huseby	150	150			
17	Sykesignalanlegg Farsund/Trygghetsalarm digitalt	800	800			
18	Oppgradering av hjelpemidler	1 400	400	400	400	200
19	Ikt - Oppgradering av datamaskiner og ikt verktøy (Ipad)	400	300	100		
20	Innovasjonsprosjekter	600	600			
21	FOS - Oppgradering inventar	400	400			
22	FOS - Oppgradering kjølerom	300	300			
23	Vann	17 000	5 000	4 000	4 000	4 000
24	Avløp	17 000	5 000	4 000	4 000	4 000
25	Oppgradering Høydebassenget	10 000		3 000	7 000	
26	Vita Velo (Sykkelparkering, rasteplasser, utleie osv.)	4 500	1 500	1 000	1 000	1 000
27	Parkeringsplasser til friluftsliv/Vita Velo	500	500			
28	Oppgradering av trappegater og snarveier	500		500		
29	Eilert Sundt - Strandgaten/Theis Lundegaards gate	5 300	300	1 000	4 000	
30	Gatebruksplan	500			500	
31	Gatelys nye	900		300	300	300
32	Gatelys utskifting - kvikksølv forbud	1 000	1 000			
33	Trafikksikkerhetstiltak	3 250	1 250	1 000	1 000	
34	Maskiner og utstyr	5 500	2 500	1 000	1 000	1 000
35	Skjærgårdsparken	1 000	500	500		
36	Skjærgårdsparken ny båt	1 450	950	500		
37	Norkapp (Vestersiden)/Håøyflua	3 000				3 000
38	Høygård II	10 500	500			10 000

	Investeringer	Sum	2019	2020	2021	2022
39	Oppgradering gangbroer	700	700			
40	Alcoa miljøpark (Tursti til Lomsesanden)	570	570			
41	Alcoa miljøpark Terrengsykkel løype lyssetting	400				400
42	Mosvoldtjern - tilrettelagt rasteplass/badeplass	300			300	
43	Opparbeidelse av fortau	900	100	800		
44	Opparbeidelse av parkering/avstigning Sundeveien	2 700	200	2 500		
45	Benker, bord og skilt i friområder	300	300			
46	Opparbeidelse av turvei Ulgjell-Indremyra	750	750			
47	Industri område Røssevika	3 000	3 000			
48	Oppgradering av kommunale veier	1 000	1 000			
49	Offentlige parkeringsplasser	5 000		5 000		
50	Kommunale boliger	3 200	700			2 500
51	Listaheimen	111 000	55 000	3 000	53 000	
52	Farsund rådhus	1 500		1 500		
53	Treffpunktet - Vanse	400			400	
54	Borhaug skole	5 300	1 000	1 300	3 000	
55	Vanse skole - utvidelse	48 400	2 000	1 400	45 000	
56	Farsund barneskole	40 500	15 000	25 500		
57	Farsund ungdomskole	2 500	500		2 000	
58	Lista ungdomsskole	500	500			
59	Voksen opplæringen	800			800	
60	Bjørkeskaret serviceleiligheter	3 300	1 300	1 000	1 000	
61	Lista fyr - nytt service anlegg	3 850	350			3 500
62	Kommunal barnehage Vanse	40 000		1 000	39 000	
63	Sunde barnehage - renovering og tilbygg	16 000	1 000	15 000		
64	Borhaug barnehage renholdssoner	600	400	200		
65	Lista hallen	6 400	2 400			4 000
66	Minde bofellesskap parkering	1 600		800	800	
67	Effektiviserings tiltak i bygg	700	700			
68	Enøk tiltak	2 000	500	500	500	500
69	Røssevika lager	400	400			
70	Byggekllossen	600	600			
71	Vaktmester biler	600		600		
72	Lista herredshus	1 100				1 100
73	Vanse stadion sanering brakke	150		150		
74	Brederohallen	1 500	1 500			
75	Farsund bibliotek	2 000			2 000	
76	Riving av bygg for Eilert	5 600	5 600			
77	Eiendom, tidligere Lista Videregående skole	27 300			27 300	
78	Traktorvei Ulland - Bjelland (Kommuneskog)	400	400			
79	Skogsbilvei Vetland - Limtjønn (Kommuneskog)	450		450		
80	Akvalab - satsing på blå næring	500	500			
81	Pisserenna og Bispen	1 000	1 000			
	Totalt	471 830	135 570	82 110	202 850	51 300

1. Ikt hele kommunen

Investeringen gjelder infrastruktur, dekningsproblematikk, utviklingsprosjekter og større anskaffelser av hardware. Ikke alle oppgaver og kostnader kan kartlegges i detalj, og tidsperspektivet er av og til styrt av rytmen i utviklingsprosjekter i DDV. Års omfanget det budsjetteres med har erfaringsmessig vist seg å være på riktig nivå.

2. KLP Egenkapital innskudd

Det er satt opp årlige bevilgninger til innskutt egenkapital i KLP ettersom det er vanlig ved medlemskap her. Eksakt beløp blir ikke kjent før et stykke ut i budsjettåret.

3. Innskutt kapital «Anne-Cath. Vestly Museum IKS»

I 2017 ble det vedtatt at Farsund, Kvinesdal og Lyngdal Kommune skal etablere et interkommunalt selskap (IKS) med formål å realisere et Anne- Cath. Vestly museum i tilknytning til den planlagte opplevelsesparken Knertenland i Lyngdal kommune. Farsund Kommune går inn med en eierandel på 5 mill i selskapet. (Kvinesdal 5 mill, og Lyngdal 15 mill.)

Til kommunestyrets behandling i møtet 15.november fremlegges forslag til endring i avtalen om engangsstøtte til Knertenparken. Rådmannens forslag innebærer at tiltaket, med en samlet kostnad på 5 mill. kr, finansieres ved bruk av kommunens disposisjonsfond med 3 mill. kr i 2019 og 2 mill. kr i 2020. Endringen er ikke innarbeidet i forslaget til driftsbudsjett.

4. Kirkebygg Opprustning- løpende investeringstiltak (fast)

Prosjekter 2019:

- 1) Frelserens kirke: Motorisere tårnuret.
- 2) Farsund kirkegård: Parkbelysning m/ tilkoblingspunkt for tineapparat.

Prosjekter 2020:

- 1) Gravplassene: Informasjonsskilt med kart og QR-kode.
- 2) Vanse kirkegård: Parkeringsplass på Høylands tomt for å få bukt med parkeringen langs murene til Lunderhaug og Nygård gravplasser.

Prosjekter 2021:

Vanse kirke: Rehabilitering av orgelet. Forbedring av mekanikk og intonasjon.

Prosjekter 2022:

- 1) Verksted kirkegård: I forbindelse med oppmaling av gravminner og håndtering av disse på verkstedet trengs løfteanordning og nytt hydraulisk bord.
- 2) Opprustning av avfallsplass. For å kunne gi avfallet fra gravplassene en forsvarlig håndtering (sorting) på avfallsplassen i forlengelsen av prestegårdsløa, trengs oppstillingsmulighet for flere containere samt mulighet for kompostering.

5. Opprustning av kirkebygg

Prosjekter 2019:

- 1) Vestbygda kapell: Rehabilitering av yttervegger, påføring av brannhemmende maling i trapperom.

- 2) Herad kirke: Rehabilitering av yttervegger, tak, renner og nedløp. Utskifting/reparasjon av kobbertekke på tårn.
- 3) Spind kirke: Rehabilitering av yttervegger, tak, renner og nedløp. Brannsikring - installere frostsikker vannpumpe til slukkeberedskap.
- 4) Farsund gravkapell: Ombygging/utvidelse av kjølerom. Overflatebehandle yttervegger. Rehabilitering av renner, nedløp og beslag. Ettersyn/rehab av tegltak.

6. Utbygging bredbånd

Bredbåndsutbygging der investeringen planlegges finansiert med et spleiselag med tilskudd fra staten, Vest-Agder fylkeskommune, Farsund kommune og dugnad. Kommunens tilskudd utgjør kr 800 000.

7. Flytebrygge Kjørrefjord småbåthavn

En utlegger pir er i dårlig forfatning og må erstattes.

8. Oppgradering kai 10, Dypvannskaia

Oppgraderer kaien for å kunne betjene dagens kunder bedre, øke bæreevnen og tette området bak kaien.

9. Mudring kai 1, Kommunekaia

Kaien har ikke nok vann dybde for å kunne betjene båter som er ønskelig til ro-ro kaien. Øke vanddybden fra 6,2 til 8,0 m.

10. Strømskap

Strømskap på Verven for å ha 400 V til båter og annet.

11. Datautstyr alle skoler

Innkjøp av nye PC'er på ungdomstrinnet samt annet nødvendig digitalt utstyr ved enhetene.

12. Digitalt arkiv oppvekst

Overgang fra papirarkiv til digitalt arkiv ved grunnskolene i kommunen, samt slutføre oppgradering av nettverksstruktur for grunnskole og voksenopplæringen.

13. Digitale klasserom Vanse skole

Midlene skal brukes til innkjøp av utstyr (nettbrett), digitale læremidler og tilrettelegging av rom. Prosjektet ønskes videreført for å involvere flere elever, samt gjøre undervisningen/foreldresamarbeidet mer digitalt. Midlene forventes brukt fullt ut i løpet av høsten 2019.

14. Galleri Rudjord

Reidar Rudjord var en Norges viktigste grafikere. Opprette et eget galleri for vår fremste grafiker og kunstner. Galleriet bør etableres et sted der det allerede er bemanning, gjerne i forbindelse med utviklingen av Lista Fyr eller på Nordberg fort

15. Kino utstyr

Farsund kino driftes av Kino Sør AS/ Nordisk film. Kino og kinoutstyr eies av Farsund kommune. Kinoutstyret begynner å bli noen år, utviklingen går raskt og det trengs kontinuerlig oppgradering. I første omgang gjelder det bl.a. nytt lerret i sal 1.

16. Serviceanlegg, rasteplass og lokaler Huseby

Det er planlagt et utkikkspunkt/ rasteplass ved Husebysanden. Dette skal først og fremst være tilrettelegging for friluftsliv knyttet til turgåere langs Kyststien og syklister langs tursykkelveien Vita Velo. I tillegg vil bygget benyttes av bølgeryttere. Bølgerytterne har også behov for lager og dusj/ toalettfasiliteter i området.

17. Sykesignalanlegg Farsund/Trygghetsalarm digitalt

Signalanlegg til institusjon og fra analog til digital trygghetsalarm. Overføring av midler fra investeringsbudsjett 2018. Anbudskonkurranse for anskaffelse av nytt sykesignalanlegg og plattform for velferdsteknologi er gjennomført for Farsund omsorgssenter og Listaheimen. I anbudskonkurransen er det også lagt inn skifte av trygghetsalarm fra analog til digital kommunikasjonsplattform.

18. Oppgradering av hjelpemidler

FOS – oppgradering av hjelpemidler for økt driftseffektivitet. I tråd med økonomiplan er det satt opp et beløp til oppgradering og fornying av kommunens hjelpemiddel lager. Hjelpemidler til innbyggerne er en viktig forutsetning for at man skal kunne bo lengst mulig i eget hjem.

19. Ikt- Oppgradering av datamaskiner og ikt verktøy (Ipad)

Det er behov for investering i verktøy for effektivisering ved utøvelse av tjenester. Dette gjelder særlig nettbrett og diverse ikt verktøy.

20. Innovasjonsprosjekter

Overføring av ubrukte midler fra investeringsbudsjett 2018. Utprøving og etablering av velferdsteknologi og teknologi i tjenesteutøvelse, samt prosjektledelse for implementering av teknologi. Tiltak er i tråd med satsingsområder i vedtatt helse og omsorgsplan. 2017-2027.

21. FOS- Oppgradering inventar

Det er behov for oppgradering av møbler ved Farsund omsorgssenter.

22. FOS- Oppgradering kjølerom

Kjølerommene på FOS trenger en oppgradering. Kjølerommet i dag er kostbart i drift på grunn av at fordampere og kjølemedia ikke fungerer optimalt. Dette fører til et kjølerom som er kostbart i drift og lite miljøvennlig. Det er behov for en oppgradering til dagens standard.

23. Vann

Utskifting/nye vannledninger:

Har foregått over flere år og er en kontinuerlig prosess.

24. Avløp

Utskifting/nye avløpsledninger:

Har foregått over flere år og er en kontinuerlig prosess.

25. Oppgradering Høydebassenget

Høydebassenget på Varbakk lekker og må totalrenoveres.

26. Vita Velo (Sykkelparkering, rasteplasser, utleie osv.)

Samarbeidsprosjekt for økt tilrettelegging for sykling:

Sykkel prosjekt sammen med VAF og Statens vegvesen. Tiltak ihht. studie innebærer tilrettelegging av traseer for tursykling, sykkelparkering, rasteplasser, formidling, skilting osv.

27. Parkeringsplasser til friluftsliv/Vita Velo

Parkeringsplasser til friluftslivet; Varnes, Ellenes med flere.

28. Oppgradering av trappegater og snarveier

Oppgradering av eksisterende trappegater.

29. Eilert Sundt - Strandgaten/Theis Lundegaards gate

Samarbeid med VAF grunnet Eilert utbyggingen.

30. Gatebruksplan

Prosjekt som er vedtatt. I 2019 foreslås prosjektering av Listerveien og øvre del av Torggaten.

Alt av VA skal skiftes i disse gatene og da er denne delen av byen ferdig. Inkludert oppgradering av Heides gate og Kjorbos gate.

31. Gatelys nye

LED og innstallering av måler skap. Kontinuerlig prosess. Nye prioriteres etter søknad. Egen sak med prioritering legges frem for Teknisk utvalg.

32. Gatelys utskifting - kvikksølv forbud

Utskifting til LED og innstallering av måler skap. Kvikksølvlamper er faset ut.

33. Trafikksikkerhetstiltak

Et arbeid som har pågått over flere år og er et tiltak for å bedre trafikksikkerhet og miljø i kommunen.

34. Maskiner og utstyr

Hjelpemidler for bedre utnyttelse av arbeidskraften; utskifting av 8 tonns gravemaskin. Helt nødvendig oppgradering.

35. Skjærgårdsparken

Investeringer i Skjærgården. Krav om tilgjengelige investeringsmidler for å søke tilskudd.

36. Skjærgårdsparken ny båt

Kjøp av ny båt til Skjærgårdsparken. Kommunen har 30 % andel i båten.

37. Nordkapp (Vestersiden)/Håøyflua

Kostnader i forbindelse med utfylling på Nordkapp i hht. kommunestyre vedtak. Avhengig av når Kystverket fjerner Håøyflua. Utsatt i henhold til NTP.

38. Høygård II

Prosjektering og utarbeidelse av anbudsdokumenter.

39. Oppgradering gangbroer

Gangbroen fra Vatne til Listahallen/ungdomsskolen er i dårlig forfatning og vi har fått pålegg om å utbedre. Tilfredsstiller ikke dagens forskrifter.

40. Alcoa miljøpark (Tursti til Lomsesanden)

Opprusting og anleggelse av sti, universal tilrettelegging.

41. Alcoa miljøpark Terrengsykkel løype lyssetting

Lys sette dagens terrengsykkel løype for å øke bruken av den.

42. Mosvold tjern - tilrettelagt rasteplass/badeplass

Flytebrygge til bading og skøyter.

43. Opparbeidelse av fortau

Opparbeidelse av fortau i Markeveien - sikrere skolevei til FBUS.

44. Opparbeidelse av parkering/avstigning Sundeveien

Parkering og avstigning for elever til skolene.

45. Benker, bord og skilt i friområder

Trenger å oppruste nye områder og oppgradere noen eldre.

46. Opparbeidelse av turvei Ulgjell-Indremyra

Opparbeidelse av turvei fra Ulgjell til Ingebjørgs myra (forbindelse til vindmøllene veiene).

47. Industri område Røssevika

Fjellsikring på deler av øvre nivå.

48. Oppgradering av kommunale veier

De siste års ekstremvær har fremtvunget en oppgradering/opp dimensjonering av stikkrenner og bruer. Noen steder må veiene påbygges/forhøydes.

49. Offentlige parkeringsplasser

Tilrettelegging og opparbeidelse av offentlige parkeringsplasser i Farsund sentrum.

50. Kommunale boliger

Oppgradering av Dyngvoldveien 84 og 86.

51. Listaheimen

Pågående prosjekt som skal ferdigstilles i 2019.

52. Farsund rådhus

Nye Engelske skyvevinduer i hele Festsalen og Kommunestyre salen.
Oppgradering av toaletter og garderobe i kjeller i første etasje i «gamle bygget».

53. Treffpunktet – Vanse

Ny takteking.

54. Borhaug skole

Ventilasjon i gymsal og festsal.

55. Vanse skole - utvidelse

Utvidelse i henhold til evaluering.

56. Farsund barneskole

Utvidelse i henhold til evaluering (sanering av brakka). Må gjennomføres samtidig med avdelingen for barn med stort hjelpebehov.

57. Farsund ungdomsskole

Tilrettelegging for barn med stort hjelpebehov.

58. Lista ungdomsskole

Solavskjerming.

59. Voksen opplæringen

Ventilasjon og solavskjerming.

60. Bjørkeskaret serviceleiligheter

Total renovering av leilighetene.

61. Lista fyr - nytt service anlegg

Prosjektering 2019, bygging av utstilling/ infrastruktur 2022. Samarbeid med andre aktører på området; Kystverket, Fylkeskommunen og Besøkssenter våtmark. Mulig regionalt spleiselag.

62. Kommunal barnehage Vanse

Mulig etablering av kommunal barnehage i Vanse. Det skal utarbeides barnehagebruksplan i 2019, som kartlegger framtidige behov.

63. Sunde barnehage – renovering og tilbygg

Prosjektering i 2019, bygging i 2020. Oppgradering av gamle bygget må samordnes.

64. Borhaug barnehage - renholdssoner

Renholds soner for å bedre inne klimaet/miljøet.

65. Listahallen

HMS tiltak for støyreduksjon og brannkrav. Etterisolering og utskifting av fasade plater i 2022.

66. Minde bofellesskap parkering

Parkering. Oppgradering av fellesrom og diverse.

67. Effektiviserings tiltak i bygg

Roboter og andre tiltak for effektivisering (renholds soner).

68. Enøk tiltak

Separate enøk tiltak alle bygg (oppgradere belysning til LED, etterisolere, SD anlegg og andre mindre tiltak.)

69. Røssevika lager

Avfukter og portstyring lager. (Det viser seg at det blir for mye fukt i hallen og ting begynner å ta skade).

70. Byggekllossen

Nytt kjøkken.

71. Vaktmester biler

Utskifting av gamle, over 10 år. (Begynner å bli kostbare reparasjoner).

72. Lista herredshus

Nye vinduer.

73. Vanse stadion sanering brakke

Den gamle brakken er ikke lenger i bruk og den har fått en stor vannskade.

74. Bredero hallen

Nye lys. Eksisterende lyskilder har gått ut av produksjon. (216 stk.)

75. Farsund bibliotek

Løsninger for et mer åpent bibliotek og ny biblioteks innredning i 2019. Kommunal andel av nytt ventilasjonsanlegg i forbindelse med skoleutbyggingen 2020.

76. Rivning av bygg for skole utbygging Eilert

I henhold til inngåtte avtale mellom FK og VAF.

77. Eiendom, tidligere Lista Videregående skole

Farsund Kommune overtar tidligere Lista Videregående skole fra Vest Agder Fylkeskommune.

78. Traktorvei Ulland - Bjelland (Kommuneskog)

Forventet tilskudd kr. 225.000, avsatt skogfond kr. 100.000. Netto kostnad kr. 125.000 (total kost 400.000)

79. Skogsbilvei Vetland - Limtjønn (Kommuneskog)

I henhold til retts bakk fra Lister jordskifterett. Avsatt skogsfond kr 100.000. Nettokostnad kr 300.000.

Investerings tiltak som det ikke er funnet plass til i investeringsbudsjettet:

Tiltak	Beskrivelse
Ny militærhistorisk utstilling Nordberg fort	Vest-Agder-museet har søkt om kr. 200 000,- til militærhistorisk utstilling på Nordberg fort. Dette er noe som har vært etterspurt siden åpningen av museet i 2009. Fokus vil være virkningen av okkupasjonen på lokalsamfunnet. Spleiselag med Vest-Agder fylkeskommune og museet.
Permanent lokalhistorisk utstilling Nordberg fort	Vest-Agder-museet har som overordnet strategi at det skal lages permanente lokalhistoriske utstillinger ved alle museets avdelinger. Frem til nå har det vært ulike utstillinger knyttet til bl.a. arkeologi. Den nye utstillingen skal gi en mer helhetlig fremstilling av Farsund og Lista sin historie.

Tiltak	Beskrivelse
Farsund sjøfartsmuseum	Farsund kalles ofte for sjøfartsbyen Farsund. Private aktører har kjøpt Sjømannshjemmet og Brøvigbygget med tanke på et sjøfartsmuseum eller vitensenter/ Newton-rom. Samarbeid mellom private investorer, Farsund sjømannsforening, Vest-Agder-museet og kommunen.
Nyasfaltering	Prioriteringsliste blir behandlet i Teknisk utvalg, kr. 300.000
Svingveien	Oppgradering av turvei til Ravneheia. Tilskudd 200.000. Egenandel 200.000
Varbakk	Ferdigstillelse av området med benker, gjerde og bålplasser, kr. 200.000
Varnes	Oppgradering av sjøbu, skjærgårdsparken Tilskudd 300.000. Egenandel 300.000
Havika	Drenering, oppgradering av parkering og asfaltering. Tilskudd 200.000. Egenandel 200.000
Borhaug skole	Tilrettelegging for barn med stort hjelpebehov, kr. 15.000.000
Vanse skole	Tilrettelegging for barn med stort hjelpebehov, kr. 15.000.000
Lista ungdomsskole	Tilrettelegging for barn med stort hjelpebehov, kr. 15.000.000

12. BUDSJETTRAMMER – ENHETER OG SEKTORER

Tabellene nedenfor viser rammeendringer innenfor hver resultatenhet. Vi tar utgangspunkt i revidert budsjett for 2018 pr. 01.10.2018. Endringer av teknisk karakter er vist som «budsjettekniske justeringer». Eksempel på en slik justering er omfordelinger mellom resultatene.

A) FORMANNSKAP

Tall i 1000 kroner

Enhet/område	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Endring i kr	Endring i %	Forslag årsbudsjett 2019
10 Politisk virksomhet	4 425	4 451	205	4,6 %	4 656
12 Næring, turisme og friluft	3 080	3 080	0	0,0 %	3 080
13 Tilskudd kirke og trossamfunn	7 280	7 280	204	2,8 %	7 484
14 Personal og organisasjon	8 606	8 999	-378	-4,2 %	8 621
15 Administrativ ledelse	5 700	5 805	-100	-1,7 %	5 705
17 Fellestjenester	19 760	20 020	-480	-2,4 %	19 540
18 Økonomikontoret	7 506	7 590	-350	-4,6 %	7 240
47 Havnevesen	-1 000	-967	967	-100,0 %	0
1 Formannskap	55 357	56 258	68	0,1 %	56 326

Enhet	Kommentar	Økning/ reduksjon i 1000 kr
10	Politisk virksomhet	205
	Valguttgifter	400
	Digitaliseringsprosjekter felles finansieringsordning – enkeltbevilgning gitt for 2018	-195
13	Tilskudd kirke og trossamfunn	204
	Økning i tråd med beregnet lønns- og prisvekst	204
14	Personal og organisasjon	-378
	Prisøkning kontroll og revisjon	22
	Lederutvikling / lederopplæring	200
	Rekrutteringsbyrå rådmannens ansettelse – enkeltbevilgning gitt for 2018	-300
	Ungdom i ferievikar - reduksjon	-100
	Deler av lønn flyttes til investering	-100
<i>Innsparing</i>	<i>Megler pensjonstjenester</i>	<i>-100</i>
15	Administrativ ledelse	-100
	Foreslått effektiviseringstiltak	-100
17	Fellestjenester	-480
	Økning utgifter telefoni	50
	Økning kostnader til DDV	330

	Budsjetteknisk justering - Barne- og ungdomstiltak flyttes til oppvekst og kultur	-350
	Redusert bruk av vikarer	-210
<i>Innsparing</i>	<i>Redusert stilling kommuneplanlegger og reduksjon konsulenttenester på kommuneplanområdet</i>	<i>-300</i>
18	Økonomikontoret	-350
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-250
<i>Innsparing</i>	<i>Skanning av faktura redusert stilling</i>	<i>-100</i>
47	Havnevesen	967
	Budsjetteknisk justering - Havnevesenet	967

Driftstiltak som det ikke er funnet plass til i rådmannens forslag:

13 - Tilskudd kirke og trossamfunn:

Utstyret til drift av gravplassene trenger oppgradering. Både av HMS-hensyn og fordi noe er utrangert. Fellesrådets forslag: Leasing av nye driftsmidler på gravplassen – kr. 220'

B) OPPVEKST OG KULTUR

Tall i 1000 kroner

Enhet/område	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Endring i kr	Endring i %	Forslag årsbudsjett 2019
20 Oppvekst Felles	9 362	9 380	660	7,0 %	10 040
21 Barnehager	74 287	76 877	1 997	2,6 %	78 874
22 Farsund Ungdomsskole	16 440	16 638	693	4,2 %	17 331
23 Borhaug skole	12 592	12 757	-29	-0,2 %	12 728
24 Vanse skole	24 954	25 280	-187	-0,7 %	25 093
25 Lista ungdomsskole	21 177	21 479	350	1,6 %	21 829
26 Farsund barneskole	27 342	27 717	354	1,3 %	28 071
27 Voksenopplæringen	4 041	4 172	2 038	48,8 %	6 210
28 Kultur og idrett	12 940	13 061	310	2,4 %	13 371
29 PPT Lister - Farsund andel	3 443	3 443	96	2,8 %	3 539
2 Oppvekst og kultur	206 578	210 804	6 282	3,0 %	217 086

Enhet	Kommentar	Økning/reduksjon i 1000 kr
20	Oppvekst Felles	660
	Økning i kommunelisenser bl.a. Klassesetivsel, Salaby, Conexus	100
	Økning i utbetalinger for elever i andre kommuner	600
	Økning i skyssutgifter	100

	Budsjetteknisk justering - flytte deler av barne- og ungdomsarbeid midler (fra enhet 17)	210
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten - kompetanseheving og kurs	-50
<i>Innsparing</i>	<i>Prosentkutt ramme innmeldt behov</i>	<i>-300</i>
21	Barnehager	1 997
	Økning tilskudd til private barnehager	1 980
	Kjøp av barnehageplasser i andre kommuner, redusert antall	-300
	Bemanningsnorm og pedagognorm i kommunale barnehager	1 200
	Reduksjon styrket tilbud	-1 100
	Kjøp av varer og tjenester i kommunale barnehager justert opp etter økning i volum	80
	Abonnement på Styrerassistenten, HMS, dokument og avvikssystem for kommunale barnehager	27
	Budsjetteknisk rammejustering - Bruk av fond i 2018	390
<i>Innsparing</i>	<i>Ytterligere nedtrapping styrket tilbud og generell innsparing kommunale barnehager</i>	<i>-280</i>
22	Farsund Ungdomsskole	693
	Behov tredeling klasse, økning spes. elever	1 152
<i>Innsparing</i>	<i>Prosentkutt ramme innmeldt behov</i>	<i>-459</i>
23	Borhaug skole	-29
	Økning i antall spes. elever	207
	Økt sats SFO	-30
	Effektivisering SFO ferietid	-27
<i>Innsparing</i>	<i>Prosentkutt ramme innmeldt behov</i>	<i>-179</i>
24	Vanse skole	-187
	Endring relatert til drift, herunder mindre økning elevtall, nedgang ift. spes.elever, større behov særskilt ressurskrevende elever	-61
	Økt sats SFO	-55
	Effektivisering SFO ferietid	-27
<i>Innsparing</i>	<i>Prosentkutt ramme innmeldt behov</i>	<i>-44</i>
25	Lista ungdomsskole	350
	Nedgang i elever med spes. ped men økning i elever med særskilt behov.	735
	Redusere merkantil stilling fra 100% til 60%	-100
<i>Innsparing</i>	<i>Prosentkutt ramme innmeldt behov</i>	<i>-285</i>
26	Farsund barneskole	354
	Økning spesialelever, nedgang elevtall, noe økt behov ift. særlig ressurskrevende elever. Underbudsjettet i 2018	759
	Redusere assistentbruk i skolen 33,6% stilling	-170
	Økt sats SFO	-62
<i>Innsparing</i>	<i>Prosentkutt ramme innmeldt behov</i>	<i>-173</i>
27	Voksenopplæringen	2 038
	Opprettholde opplæringstilbud, underbudsjettet i 2018	2 188
<i>Innsparing</i>	<i>Reduksjon merkantil stilling -30%</i>	<i>-150</i>
28	Kultur og idrett	310
	Økte forpliktelser/indeksregulering Vest-Agder museet jfr. IKS avtalen	30
	Ferdigstille kulturminneplan, avtale med Multiconsult	50

	Budsjetteknisk justering - flytte deler av barne- og ungdomsarbeid midler (fra enhet 17)	140
	Tour des fjords	350
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-130
<i>Innsparing</i>	<i>Økt innsparing reduksjon ramme</i>	<i>-130</i>
29	PPT Lister - Farsund andel	96
	Innbetaling tilsvarende 2018 justert for lønns- og prisvekst	96

Driftstiltak som det ikke er funnet plass til i rådmannens forslag:

Nr.	Tiltak	Beløp
O - 7	Folkehelse og livsmestring: Økte ressurser sosiallærer	kr 600 000
O - 8	Lære grunnleggende ferdigheter: Utvidet bruk av Laundalområdet, her trengs mer ressurser til opplæring, materiell og utstyr.	kr 60.000
O - 28	Støtte Sørlandsutstillingen sitt 50 års jubileum	kr 500 000 i 2019
O - 30	Øke driftstilskudd til lag og foreninger	kr 200 000 i 2019
O - 34	Prosjekt knyttet til reiselivskommunen Farsund	kr 100 000 i 2019

C) HELSE OG OMSORG

Tall i 1000 kroner

Enhet/område	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Endring i kr	Endring i %	Forslag årsbudsjett 2019
30 Helse Felles	16 263	9 893	21	0,2 %	9 914
31 NAV-kommune	33 165	33 266	-6 500	-19,5 %	26 766
32 Psykisk helse, barne- og ungdomstjenester	20 053	19 931	-990	-5,0 %	18 941
33 FOS institusjon og heldøgns boliger	27 995	17 632	30 859	175,0 %	48 491
34 Listaheimen	30 118	30 618	4 698	15,3 %	35 316
35 Hjemmetjenester sone Vanse	22 613	22 911	2 100	9,2 %	25 011
36 Hjemmetjenester sone Farsund	21 452	21 714	2 650	12,2 %	24 364
37 Forebygging og koordinering	0	27 069	-2 854	-10,5 %	24 215
38 Funksjonshemmede - sone Vanse	18 915	17 329	6 318	36,5 %	23 647
39 Funksjonshemmede - sone Farsund	18 456	16 830	-950	-5,6 %	15 880
62 Lister Barnevern - Farsund andel	15 732	15 732	-338	-2,1 %	15 394
66 Hjemmetjenester Farsund - Livdekrona	34 113	30 129	-30 129	-100,0 %	0
3 Helse og omsorg	258 875	263 054	4 885	1,9 %	267 939

Enhet	Kommentar	Økning/ reduksjon i 1000 kr
30	Helse Felles	21
	Turnuskandidat	-430
	Prosjektledelse utprøving av telemedisin	-150
	Budsjettekniske justeringer	601
31	NAV-kommune	-6 500
	Færre deltakere på intro	-5 700
	Økte sosialhjelpsutgifter	400
	Færre nye flyktninger	-1 000
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-200
32	Psykisk helse, barne- og ungdomstjenester	-990
	Lagt inn ekstra del av stilling til erfaringskonsulent, mindre refusjon ressursk. tjenester og endring i tjenestetilbud	955
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-365
<i>Innsparing</i>	<i>Endring drift Sundeveien</i>	<i>-1 580</i>
33	FOS institusjon og heldøgns boliger	30 859
	Driftsutgifter sykesignalanlegg	590
	For lite budsjett til fast lønn natt-tjeneste	270
	Innsparings- og effektiviseringstiltak	-300
	Får mindre refusjon for ressurskrevende tjeneste enn tidligere.	550
	Kjøp av plasser i andre kommuner redusert	-380
	Budsjetteknisk justering – Enhet 66 innlemmes i enhet 33	30 129
34	Listahheimen	4 698
	Budsjettekniske justeringer - flytte inntekter husleie til enhet 41, kjøkkenservice til enhet 37	4 598
	Lærekandidat økning fra 2018	100
35	Hjemmetjenester sone Vanse	2 100
	Styrking av tjenesten: Avlastning i hjemmet	600
	Styrking av tjenesten: Hjemmesykepleien	1 500
36	Hjemmetjenester sone Farsund	2 650
	Øking i tjenestemottakere med behov for ressurskrevende tjenester, telemedisinsentral	2 750
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-100
37	Forebygging og koordinering	-2 854
	Budsjettekniske justeringer - overføring av oppgaver	-2 564
<i>Innsparing</i>	<i>Kjøkkentjenesten Listaheimen tas bort</i>	<i>-290</i>
38	Funksjonshemmede - sone Vanse	6 318
	Økning i tjenestemottakere med behov for sammensatte tjenester	5 224
	Budsjettekniske justeringer - overføring av ressurs og oppgaver	1 574
	Kompetanseheving	100
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-350
<i>Innsparing</i>	<i>Lista aktivitetshus flyttes til Listaheimen</i>	<i>-230</i>
39	Funksjonshemmede - sone Farsund	-950
	Overføring av oppgaver til annen enhet ,endring i tjenestebehov	-400

	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-150
<i>Innsparing</i>	<i>Fagleder og merkantil stilling holdes vakant</i>	<i>-400</i>
62	Lister Barnevern - Farsund andel	-338
	Endring i tjenestebehov	-338
66	Hjemmetjenester Farsund - Livdekrona	-30 129
	Budsjetteknisk justering – enhet 66 innlemmes i enhet 33	-30 129

Økning i rammen i forhold til enkelte enheter er hovedsakelig knyttet til økning i antall tjenestemottakere. Blant annet yngre funksjonshemmede som flytter i egen bolig med behov for sammensatte tjenester. Den enkelte enhet har i sitt forslag til budsjettramme for 2019 lagt inn til opprettholdelse av dagens drift og kjøpte nye lovpålagte oppgaver. Det er forutsatt en nøktern drift der evt. nye tiltak finansieres ved effektiviseringsgevinst av andre tiltak i enheten. Helse og omsorgssektoren har justert ramme-ressurs mellom enhetene på grunn av endring av behov, endret tjenestetilbud til mindre ressurskrevende og forutsatt gevinstrealisering av pågående tiltak.

Enhet 34 ble pr 1.1.2018 endret fra en enhet med 41 institusjonsplasser til 32 omsorgsboliger og 13 institusjonsplasser til sammen 45 boenheter. Ved endring i driftsform fra institusjon til heldøgns bolig gir det først og fremst en bedre kvalitet på tjenesten og i tillegg bedre ressursutnyttelse. Det er beregnet en gevinst ca. 5 mill. pr. år i mindre driftsutgifter enn dersom det var 45 institusjonsplasser.

Driftstiltak som det ikke er funnet plass til i rådmannens forslag:

Nr.	Tiltak	Beløp
H – 4	Sertifisering Livsgledepsykehjem/inkludert ansettelse av livsgledekonsulent (50% st.)	Kr 420 000 pr år
H – 17	Videreutdanning/master ledelse	Kr 100 000
H – 18	Utarbeide handlingsplan for kompetanse og rekruttering	Kr 100 000
H – 20	Rekruttere psykolog innen 2020	2019 – kr 400 000 2020 – kr 900 000

D) TEKNISK UTVALG

Tall i 1000 kroner

Enhet/område	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert budsjett 2018	Endring i kr	Endring i %	Forslag årsbudsjett 2019
41 Teknisk drift	5 058	5 222	-309	-5,9 %	4 913
42 Teknisk forvaltning	9 890	9 975	-170	-1,7 %	9 805
43 Bygg og Eiendom	32 107	32 422	-2 256	-7,0 %	30 166
45 Landbruk	3 116	3 171	125	3,9 %	3 296
4 Teknisk utvalg	50 171	50 790	-2 610	-5,1 %	48 180

Enhet	Kommentar	Økning/ reduksjon i 1000 kr
41	Teknisk drift	-309
	Prisøkning strøm - gatelys	500
	Flere kilometer med nye veier (Vitavelo), sykkelstier og grusveier som må vedlikeholdes	200
	Budsjettekniske justeringer - VAR	-759
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-250
42	Teknisk forvaltning	-170
	Økning av budsjettramme til Brannvesenet Sør	300
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-470
43	Bygg og Eiendom	-2 256
	Budsjettekniske justeringer - husleie Listaheimen	-3 306
	Prisøkning strøm - belysning og oppvarming	2 500
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-950
<i>Innsparing</i>	<i>Holde vakant vaktmester stilling</i>	<i>-500</i>
45	Landbruk	125
	Interkommunal veterinærvaktordning. Pålagt kommunal tjeneste	75
	Ny krav til kommunalt ettersøkslag. Pålagt oppgave	40
	Egenandel prosjekter innen naturforvaltning	50
	Effektiviseringstiltak foreslått av enheten	-40

Driftstiltak som det ikke er funnet plass til i rådmannens forslag:

Nr.	Tiltak	Beløp
T – 11	Sentrumsnært fortetting (sykehuset): Utarbeide detaljreguleringsplan	min. 100.000 kr

13. VEDLEGG – SKJEMA

A) VEDLEGG 1: BUDSJETTSKJEMA 1A - TIL FORDELING DRIFT

Budsjettskjema 1A - Driftsbudsjettet

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Oppr. budsjett 2018	Vedtatt årsbudsjett 2019	Øk. plan 2020	Øk. plan 2021	Øk. plan 2022
FRIE DISPONIBLE INNTEKTER						
Skatt på inntekt og formue	-236 747	-252 200	-244 000	-243 900	-244 000	-244 400
Ordinært rammetilskudd	-276 013	-274 920	-296 110	-298 400	-302 000	-304 200
Skatt på eiendom	-29 703	-31 900	-39 000	-39 000	-39 000	-39 000
Andre direkte eller indirekte skatter		0				
Andre generelle statsstilskudd	-41 620	-33 950	-24 300	-18 000	-12 500	-8 700
Sum frie disponible inntekter	-584 083	-592 970	-603 410	-599 300	-597 500	-596 300
FINANSINNTEKTER/-UTGIFTER						
Renteinntekter og utbytte	-16 771	-14 500	-15 660	-16 200	-16 600	-15 900
Gevinst finansielle instrumenter	-1	0	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	23 731	17 300	20 770	24 200	28 800	29 500
Tap finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	27 806	28 400	29 900	31 000	32 000	34 000
Netto finansinntekter/-utgifter	34 764	31 200	35 010	39 000	44 200	47 600
AVSETNINGER OG BRUK AV AVSETNINGER						
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	35 242	13 020	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	23	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-31 630	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-4 550	-5 195	-11 903	-2 000	0	0
Bruk av bundne avsetninger	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	-915	7 825	-11 903	-2 000	0	0
FORDELING						
Overført til investeringsbudsjettet	0	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	-550 234	-553 945	-580 303	-562 300	-553 300	-548 700
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	543 629	553 945	580 303	562 300	553 300	548 700
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk	-6 605	0	0	0	0	0

B) VEDLEGG 2: BUDSJETTSKJEMA 1 B - FORDELTE NETTORAMMER DRIFTSREGNSKAPET

Budsjettskjema 1 B - fordelte nettorammer driftsregnskapet - med økonomiplan

Enhet /område	Regnskap 2017	Opprinnelig årsbudsjett 2018	Vedtatt årsbudsjett 2019	Økonomi- plan 2020	Økonomi- plan 2021	Økonomi- plan 2022
10 Politisk virksomhet	3 570	4 425	4 656	4 256	4 656	4 256
12 Næring, turisme og friluft	2 931	3 080	3 080	3 080	3 080	3 080
13 Tilskudd kirke og trossamfunn	7 151	7 280	7 984	7 484	7 484	7 484
14 Personal og organisasjon	7 438	8 606	8 721	8 621	8 621	8 621
15 Administrativ ledelse	5 517	5 700	5 705	5 705	5 705	5 705
17 Fellestjenester	19 192	19 760	19 540	19 540	19 540	19 540
18 Økonomikontor	7 442	7 506	7 240	7 240	7 240	7 240
47 Havnevesen	-3 197	-1 000	0	0	0	0
1 Formannskap	50 044	55 357	56 926	55 926	56 326	55 926
20 Oppvekst Felles	8 323	9 362	10 090	10 040	10 040	10 040
21 Barnehager	73 363	74 287	78 874	78 874	78 874	78 874
22 Farsund ungdomsskole	15 423	16 440	17 331	17 331	17 331	17 331
23 Borhaug skole	10 993	12 592	12 728	12 728	12 728	12 728
24 Vanse skole	24 894	24 954	25 093	25 093	25 093	25 093
25 Lista ungdomsskole	22 482	21 177	21 829	21 829	21 829	21 829
26 Farsund barneskole	27 792	27 342	28 071	28 071	28 071	28 071
27 Voksenopplæringen	7 710	4 041	6 210	5 278	4 464	3 901
28 Kultur og idrett	12 568	12 940	13 171	13 021	13 021	13 021
29 PPT Lister	3 450	3 443	3 539	3 539	3 539	3 539
2 Oppvekst og kultur	206 998	206 578	216 936	215 804	214 990	214 427
30 Helse felles	15 494	16 263	9 914	9 914	9 914	9 914
31 NAV-kommune	31 451	33 165	26 766	24 257	22 067	20 553
32 Psykisk helse, barne- og ungdomstj.	19 652	20 053	18 941	18 941	18 941	18 941
33 FOS institusjon og heldøgns boliger	29 064	27 995	48 491	48 491	48 491	48 491
34 Listaheimen	33 101	30 118	35 316	35 316	35 316	35 316
35 Hjemmetjenester sone Vanse	23 201	22 613	25 011	25 011	25 011	25 011
36 Hjemmetjenester sone Farsund	21 196	21 452	24 364	24 364	24 364	24 364
37 Forebygging og koordinering			24 215	24 215	24 215	24 215
38 Funksjonshemmede - sone Vanse	18 384	18 915	23 647	23 647	23 647	23 647
39 Funksjonshemmede - sone Farsund	18 442	18 456	15 880	15 880	15 880	15 880
62 Lister Barnevern	15 588	15 732	15 394	15 394	15 394	15 394
66 Hjemmetjenester Farsund - Livdekrona	34 903	34 113	0	0	0	0
3 Helse og omsorg	260 475	258 875	267 939	265 430	263 240	261 726
41 Teknisk drift	11 744	5 058	4 913	4 913	4 913	4 913
42 Teknisk forvaltning	8 801	9 890	9 805	9 805	9 805	9 805
43 Bygg og Eiendom	32 162	32 107	29 166	29 166	29 166	29 166
45 Landbruk	2 940	3 116	3 296	3 296	3 296	3 296
4 Teknisk utvalg	55 647	50 171	47 180	47 180	47 180	47 180
80 Sentralt plasserte budsjettposter	-18 317	-9 816	-78	-1 078	-3 078	-3 078
87 Avskrivninger og motpost VAR	-11 218	-7 220	-8 600	-8 600	-8 600	-8 600
5 Sentralt plasserte budsjettposter	-29 535	-17 036	-8 678	-9 678	-11 678	-11 678
Kostnadsreduksjon og effektivisering i økonomiplanperioden:				-12 362	-16 757	-18 882
Sum fordelt til drift	543 629	553 945	580 303	562 300	553 300	548 700

C) VEDLEGG 3: BUDSJETTSKJEMA 2A – INVESTERINGSBUDSJETTET

Budsjettskjema 2A - Investeringsbudsjettet

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Vedtatt budsjett 2019	Øk.plan 2020	Øk.plan 2021	Øk.plan 2022
INVESTERINGSBEHOV						
Investeringer i anleggsmidler	99 571	186 020	134 370	80 110	200 850	49 300
Utlån og forskutteringer	11 911	0	37 300	10 000	-17 300	10 000
Kjøp av aksjer og andeler	27 708	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Avdrag på lån	3 407	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års underdekning	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	3 337	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	145 935	188 020	173 670	92 110	185 550	61 300
FINANSIERT SLIK:						
Bruk av lånemidler	-58 031	-123 790	-65 330	-77 840	-154 000	-53 650
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-3 164	-6 000	-34 300	0	0	0
Tilskudd til investeringer	-3 778	-3 900	-52 720	-520	0	-2 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-11 538	-29 330	-21 320	-13 750	-31 550	-5 650
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-16 190	0	0	0	0	0
Andre inntekter	-1 676	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	-94 377	-163 020	-173 670	-92 110	-185 550	-61 300
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	-51 558	-25 000	0	0	0	0
Sum finansiering	-145 935	-188 020	-173 670	-92 110	-185 550	-61 300
Udekket / Udisponert	0	0	0	0	0	0

D) VEDLEGG 4: BUDSJETTSKJEMA 2B - INVESTERINGSBUDSJETTET OG ØKONOMIPLAN 2019-2022

Budsjettskjema 2B - Investeringsbudsjettet og økonomiplan 2019-2022

Tall i 1000 kroner	Årsbudsjett vedtatt 2019	Økonomiplan forslag 2020	Økonomiplan forslag 2021	Økonomiplan forslag 2022
TIL INVESTERING I ANLEGGSMIDLER	134 370	80 110	200 850	49 300
Fordelt slik:				
Rådmannen - investeringer	6 500	1 060	1 200	1 250
Havnevesenet - investeringer	7 000		300	10 000
Oppvekst og kultur - investeringer	1 600	1 050	1 050	2 550
Helse og omsorg - investeringer	2 800	500	400	200
Teknisk enhet 41 og 45 og landbruk investeringer	27 020	25 550	23 100	23 700
Bygg og eiendom - enhet 43 - investeringer	89 450	51 950	174 800	11 600
Sum investeringer i anleggsmidler/andeler	134 370	80 110	200 850	49 300

E) VEDLEGG 5: ØKONOMISK OVERSIKT – DRIFT

Økonomisk oversikt - Drift

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Oppr. budsjett 2018	Oppr. budsjett 2019
DRIFTSINNTEKTER			
Brukerbetalinger	-23 324	-23 713	-23 713
Andre salgs- og leieinntekter	-76 993	-75 160	-75 678
Overføringer med krav til motytelse	-142 098	-114 946	-118 985
Rammetilskudd	-276 013	-274 920	-296 110
Andre statlige overføringer	-65 965	-44 587	-35 360
Andre overføringer	-1 111	-759	-759
Inntekts- og formuesskatt	-236 747	-252 200	-244 000
Eiendomsskatt	-29 903	-32 300	-39 000
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0
Sum driftsinntekter	-852 153	-818 585	-833 605
DRIFTSUTGIFTER			
Lønnsutgifter	443 203	429 381	433 921
Reduserte valgkostnader			
Sosiale utgifter	106 170	110 173	111 231
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	97 179	89 251	93 252
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon	113 878	104 952	106 126
Overføringer	56 144	51 381	70 502
Avskrivninger	41 090	44 100	47 800
Fordelte utgifter	-9 693	-9 953	-9 953
Sum driftsutgifter	847 971	819 285	852 879
Brutto driftsresultat	-4 182	700	19 274
EKSTERNE FINANSINNTEKTER			
Renteinntekter og utbytte	-17 033	-14 500	-15 660
Gevinst Finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-1	0	0
Mottatte avdrag på lån	-119	-20	-20
Sum eksterne finansinntekter	-17 153	-14 520	-15 680
EKSTERNE FINANSUTGIFTER			
Renteutgifter og låneomkostninger	24 646	18 817	22 287
Tap av finansielle instrumenter	0	0	0
Avdrag på lån	30 633	32 272	33 772
Utlån	29	50	50
Sum eksterne finansutgifter	55 308	51 139	56 109
Resultat eksterne finanstransaksjoner	38 155	36 619	40 429
Motpost avskrivninger	-41 090	-44 100	-47 800
Netto driftsresultat	-7 118	-6 781	11 903
BRUK AV AVSETNINGER			
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbruk	-31 630	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-6 655	-6 045	-11 903
Bruk av bundne fond	-8 988	-2 144	0
Sum bruk av avsetninger	-47 273	-8 189	-11 903
AVSETNINGER			
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0
Avsatt til dekning av tidligere års regnskapsmessige merforbruk	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	42 207	13 020	0
Avsatt til bundne fond	5 578	1 950	0
Sum avsetninger	47 785	14 970	0
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	-6 605	0	0

F) VEDLEGG 6: ØKONOMISK OVERSIKT INVESTERING 2019

Økonomisk oversikt - Investering

Tall i 1000 kroner	Regnskap 2017	Oppr. budsjett 2018	Oppr. budsjett 2019
INNETEKTER			
Salg driftsmidler og fast eiendom	-3 164	-6 000	-34 300
Andre salgsinntekter	-1 676	0	0
Overføringer med krav til motytelse	-9 418	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-11 538	-29 330	-21 320
Statlige overføringer	-1 000	-1 700	-47 000
Andre overføringer	-2 778	-2 200	-5 720
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0
Sum inntekter	-29 574	-39 230	-108 340
UTGIFTER			
Lønnsutgifter	800	0	0
Sosiale utgifter	0	0	0
Kjøp varer og tjenester som inngår i kommunens tjenesteproduksjon	86 863	156 690	106 950
Kjøp av tjenester som erstatter kommunens tjenesteproduksjon	147	0	0
Overføringer	11 542	29 330	27 420
Renteutgifter og omkostninger	220	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0
Sum utgifter	99 571	186 020	134 370
FINANSIERINGSTRANSAKSJONER			
Avdrag på lån	3 407	0	0
Utlån	11 911	0	37 300
Kjøp av aksjer og andeler	27 708	2 000	2 000
Dekning av tidligere års udekkede merforbruk	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	0
Avsatt til bundne investeringsfond	3 337	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	46 364	2 000	39 300
Finansieringsbehov	116 361	148 790	65 330
FINANSIERING			
Bruk av lån	-58 031	-123 790	-65 330
Salg av aksjer og andeler	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-6 772	0	0
Overført fra driftsregnskapet	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponerte mindreforbruk	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0
Bruk av bunde driftsfond	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	-50 800	-25 000	0
Bruk av bundne investeringsfond	-758	0	0
Sum finansiering	-116 361	-148 790	-65 330
Udekket / Udisponert	0	0	0

G) VEDLEGG 7: INVESTERINGER 2019-2022 – I DETALJ

Programområde 1 Formannskap

PROSJEKTNAMN: (oppgi også nummer hvis prosjektet er påbegynt)	Prosjekt nummer iht konto- plan	Planlagt utført, kostnad inkl mva i hele 1000 kr									
		Rebudsjettert 2019		Ny bevilgning 2019		Total sum	2019	2020	2021	2022	Øre-merkede tilskudd
		totalt	herav mva	totalt	herav mva	totalt	herav mva				
IKT hele kommunen	90006001			700	140	700	140	700	700	700	
KLP Egenkapital innskudd	90006103			2 000		2 000		2 000	2 000	2 000	
Kirkebygg: Opprustning - løpende investeringstiltak (fast)	90006104			330		330		360	500	550	
Opprustning av kirkebygg	90006125			3 370		3 370					
Utbygging bredbånd				1 600	320	1 600	320				-800
Akvalab - satsing på blå næring	90006185			500							
Sum investeringer programområde 1				8 500	460	8 000	460	3 060	3 200	3 250	-800

Enhet 47 Havnevesenet

PROSJEKTNAMN: (oppgi også nummer hvis prosjektet er påbegynt)	Prosjekt nummer iht konto- plan	Planlagt utført, kostnad inkl mva i hele 1000 kr									
		Rebudsjettert 2019		Ny bevilgning 2019		Total sum	2019	2020	2021	2022	Øre-merkede tilskudd
		totalt	herav mva	totalt	herav mva	totalt	herav mva				
Flytebrygge Kjørrefjord småbåthavn	90006155	5 000									
Oppgradering kai 10, Dypvannskaia	90006113									10 000	
Mudring kai 1, Kommunekaia	90006181			2 000		2 000					
Strømskap	90006156								300		
Sum Investeringer enhet 47		5 000		2 000		2 000			300	10 000	

Programområde 2 Oppvekst og kultur

PROSJEKTNAMN: (oppgi også nummer hvis prosjektet er påbegynt)	Prosjekt nummer iht konto- plan	Planlagt utført, kostnad inkl mva i hele 1000 kr									
		Rebudsjettert 2019		Ny bevilgning 2019		Total sum	2019	2020	2021	2022	Øre-merkede tilskudd
		totalt	herav mva	totalt	herav mva	totalt	herav mva				
Datautstyr alle skoler	90006002			700	140	700	140	700	700	700	
Digitalt arkiv oppvekst	90006004			300	60	300	60	200	200	200	
Digitale klasserom Vanse skole	90006170			150	30	150	30	150	150	150	
Galleri Rudjord										1 500	
Kino utstyr	90006162			300	60	300	60				
Serviceanlegg, rasteplass og lokaler Huseby	90006172	120	20	30	10	150	30				
Sum Investeringer programområde 2		120	20	1 480	300	1 600	320	1 050	1 050	2 550	

Programområde 3 Helse og omsorg

PROSJEKTNAVN: (oppgi også nummer hvis prosjektet er påbegynt)	Prosjekt nummer iht konto- plan	Planlagt utført, kostnad inkl mva i hele 1000 kr									
		Rebudsjettet 2019		Ny bevilgning 2019		Total sum 2019		2020	2021	2022	Øre-merkede tilskudd
		totalt	herav mva	totalt	herav mva	totalt	herav mva				
Sykesignalanlegg Farsund/Trygghetsalarm digitalt	90006082	800	160			800	160				
Oppgradering av hjelpemidler	90006174			400	80	400	80	400	400	200	
Ikt - Oppgradering av datamaskiner og ikt verktøy (Ipad)	90006183			300	60	300	60	100			
Innovasjonsprosjekter	90006173	600	120			600	120				
FOS - Oppgradering inventar	90006085			400	80	400	80				
FOS - Oppgradering kjølerom	90006184			300	60	300	60				
Sum Investeringer programområde 3		1 400	280	1 400	280	2 800	560	500	400	200	

Programområde 4 Teknisk utvalg

PROSJEKTNAVN: (oppgi også nummer hvis prosjektet er påbegynt)	Prosjekt nummer iht konto- plan	Planlagt utført, kostnad inkl mva i hele 1000 kr									
		Rebudsjettet 2019		Ny bevilgning 2019		Total sum 2019		2020	2021	2022	Øre-merkede tilskudd
		totalt	herav mva	totalt	herav mva	totalt	herav mva				
Vann	90006007	2 000		3 000		5 000		4 000	4 000	4 000	
Avløp	90006008	2 000		3 000		5 000		4 000	4 000	4 000	
Oppgradering Høydebassenget								3 000	7 000		
Vita Velo (Sykkelparkering, rasteplasser, utleie osv.)	90006132	1 000	200	500	100	1 500	300	1 000	1 000	1 000	-2 000
Parkeringsplasser til friluftsliv/Vita Velo	90006165	450	90	50	10	500	100				-300
Oppgradering av trappegater og snarveier	90006158							500			-200
Eilert Sundt - Strandgaten/Theis Lundegaards gate	90006200			300	60	300	60	1 000	4 000		
Gatebruksplan	90006011								500		
Gatelys nye	90006012							300	300	300	
Gatelys utskifting - kvikksølv forbud	90006016			1 000	200	1 000	200				
Trafikksikkerhetstiltak	90006013	750	150	500	100	1 250	250	1 000	1 000		-1 000
Maskiner og utstyr	90006017		0	2 500	500	2 500	500	1 000	1 000	1 000	
Skjærgårdsparken	90006131	500	100			500	100	500			
Skjærgårdsparken ny båt	90006186			950	190	950	190	500			
Norkapp (Vestersiden)/Håøyflua	90006133									3 000	
Høygård II	90006146	500	100			500	100			10 000	
Oppgradering gangbroer	90006187			700	140	700	140				
Alcoa miljøpark (Tursti til Lomsesanden)	90006055	570	110			570	110				-570
Alcoa miljøpark Terrensykkel løype lyssetting										400	
Mosvoldtjern - tilrettelagt rasteplass/badeplass									300		
Opparbeidelse av fortau	90006031			100	20	100	20	800			
Opparbeidelse av parkering/avstigning Sundeveien	90006190			200	40	200	40	2 500			
Benker, bord og skilt i friområder	90006160	300	60			300	60				
Opparbeidelse av turvei Ulgjell-Indremyra	90006188			750	150	750	150				-300
Industri område Røsevik	90006108			3 000	600	3 000	600				
Oppgradering av kommunale veier	90006159			1 000	200	1 000	200				
Offentlige parkeringsplasser								5 000			
Pisserenna og Bispen	90006176	1 000	200			1 000	200				
Sum Investeringer programområde 4 - Enhet 41		9 070	1 010	17 550	2 310	26 620	3 320	25 100	23 100	23 700	-4 370

Programområde 4 Teknisk utvalg

PROSJEKTAVERN: (oppgi også nummer hvis prosjektet er påbegynt)	Prosjekt nummer iht konto- plan	Planlagt utført, kostnad inkl mva i hele 1000 kr									
		Rebudsjettert 2019		Ny bevilgning 2019		Total sum	2019	2020	2021	2022	Øre-merkede tilskudd
		totalt	herav mva	totalt	herav mva	totalt	herav mva				
Kommunale boliger	90006005			700		700				2 500	
Listaheimen	90006026	8 000	1 600	47 000	9 400	55 000	11 000	3 000	53 000		-46 900
Farsund rådhus	90006161							1 500			
Treffpunktet - Vanse									400		
Borhaug skole	90006046			1 000	200	1 000	200	1 300	3 000		-250
Vanse skole - utvidelse	90006201	1 000	200	1 000	200	2 000	400	1 400	45 000		
Farsund barneskole	90006021			15 000	3 000	15 000	3 000	25 500			-250
Farsund ungdomskole	90006163			500	100	500	100		2 000		-250
Lista ungdomsskole	90006164	500	100			500	100				
Voksen opplæringen	90006138								800		
Bjørkeskaret serviceleiligheter	90006140			1 300	260	1 300	260	1 000	1 000		
Lista fyr - nytt service anlegg	90006167	350	70			350	70			3 500	-2 000
Kommunal barnehage Vanse	90006193							1 000	39 000		
Sunde barnehage - renovering og tilbygg	90006182			1 000	200	1 000	200	15 000			
Borhaug barnehage renholdssoner	90006020			400	80	400	80	200			
Lista hallen	90006023	1 500	300	900	180	2 400	480			4 000	
Minde bofellesskap parkering	90006088							800	800		
Sundeveien 8 renovering	90006168										
Effektiviserings tiltak i bygg	90006142			700	140	700	140				
Enøk tiltak	90006106			500	100	500	100	500	500	500	
Røssveika lager	90006141			400	30	400	30				
Byggekløssen	90006051			600	120	600	120				
Vaktmester biler								600			
Lista herredshus										1 100	
Vanse stadion sanering brakke								150			
Brederohallen	90006097			1 500	300	1 500	300				
Farsund bibliotek									2 000		
Riving av bygg for Eilert	90006143			5 600		5 600					
Eiendom, tidligere Lista Videregående skole									27 300		
Sum Investeringer programområde 4 - Enhet 43		11 350	2 270	78 100	14 310	89 450	16 580	51 950	174 800	11 600	-49 650

Programområde 4 Teknisk utvalg

PROSJEKTNAMN: (oppgi også nummer hvis prosjektet er påbegynt)	Prosjekt nummer iht konto- plan	Planlagt utført, kostnad inkl mva i hele 1000 kr								Øre-merkede tilskudd		
		Rebudsjettert 2019		Ny bevilgning 2019		Total sum	2019	2020	2021		2022	
		totalt	herav mva	totalt	herav mva	totalt	herav mva					
Traktonvei Ulland - Bjelland (Kommuneskog)	90006199			400	80	400	80					-100
Skogsbilvei Vetland - Limtjønn (Kommuneskog)								450				-320
Sum Investeringer programområde 4 - Enhet 45				400	80	400	80	450				-420

Finansiering											
Eiendomssalg	90006900					-7 000					
Tomt til Eilert Sundt Videregående skole	90006143					-27 300					
Husbanken Startlån - utlån	90006107					10 000		10 000	10 000	10 000	

Planlagt utført, kostnad inkl mva i hele 1000 kr						Øre-merkede tilskudd	
Rebudsjettert 2019		Nye prosjekt 2019		2020	2021		2022
totalt	herav mva	totalt	herav mva				
26 940	3 580	109 430	17 740	82 110	202 850	51 300	-55 240

	2019	2020	2021	2022
Totalt (Inkl. kjøp av aksjer)	136 370	82 110	202 850	51 300
Utlån (Husbanken)	10 000	10 000	10 000	10 000
Avtale Eilert Sundt/Lister VGS	27 300	0	-27 300	0
Herav mva	-21 320	-13 750	-31 550	-5 650
Fra driftsbudsjettet	0	0	0	0
Netto investering	152 350	78 360	154 000	55 650
Salgsinntekter (eiendom)	-34 300	0	0	0
Forsikringsmidler	0	0	0	0
Øremerkede tilskudd	-52 720	-520	0	-2 000
Ubundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av lånemidler	65 330	77 840	154 000	53 650